Gaasterlân-Sleat:

Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

Grontmij | Vandertuuk

planning connecting
respecting
the future

Gaasterlân-Sleat:

Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

Gemeente Gaasterlân-Sleat
Postbus 30
8560 AA Balk

Grontmij Nederland B.V.
Drachten, 21 januari 2010

Grontmij | Vandertuuk

Inhoud

1 Aanleiding 15

2 Kenschets van de gemeente 21
2.1 Inleiding 21
2.2 Omschrijving gemeente Gaasterlân-Sleat 21
2.3 Bevolkingsopbouw 21
2.4 Faciliteiten 23

3 Samenvatting en aanbevelingen inventarisatie 27
3.1 Sport- en speelvoorzieningen 27
3.2 Beleid 27
3.3 Resultaten nulmeting 28
3.4 Wensen uit het veld 34
3.5 Landelijk- en provinciaal beleid 34
3.6 Trends en ontwikkelingen in de sport 34

4 Visie en ambitie 39
4.1 Visie 39
4.2 Uitgangspunten 39
4.3 Doelgroepen 40
4.4 Speerpunten 42
4.4.1 Het verbeteren van de communicatie en vergroten van de betrokkenheid 42
4.4.2 De gemeente neemt de regie en voert een proactief beleid 45
4.4.3 Zorgdragen voor goede accommodaties en materialen 46
4.4.4 Het ontwikkelen van een sportsubsidiebeleid 48
4.4.5 Het optimaal benutten van de projecten van het NASB 49
4.4.6 Integreren van sport, spelen, gezondheid en recreatie 51
4.5 Conclusies 53

5 Uitvoeringsprogramma 57
5.1 Inleiding 57
5.2 Communicatie 59
5.3 Sportaanbod 63

Inhoud

5.4 Sportstimulering 67
5.4.1 0 tot 4 jaar 68
5.4.2 4 tot 12 jaar 68
5.4.3 12 tot 18 jaar 69
5.4.4 Inwoners met een lichamelijke beperking en/of lichamelijke aandoening 69
5.4.5 50-plussers 70
5.4.6 Alle doelgroepen 72
5.5 Randvoorwaarden 73
5.6 Planning 76
5.7 Dekking 77

6 Sport- en speelvoorzieningen 81
6.1 Inleiding 81
6.2 Overzicht van sportvoorzieningen 81
6.2.1 Bakhuizen 81
6.2.2 Balk 82
6.2.3 Elahuizen 83
6.2.4 Harich 84
6.2.5 Oudega 84
6.2.6 Oudemirdum 85
6.2.7 Sloten 85
6.2.8 Wijckel 86
6.2.9 Overig 86
6.3 Overzicht speelplaatsen 87
6.3.1 Bakhuizen 87
6.3.2 Balk 87
6.3.3 Elahuizen 87
6.3.4 Harich 87
6.3.5 Nijemirdum 87
6.3.6 Oudega 87
6.3.7 Oudemirdum 88
6.3.8 Sloten 88
6.3.9 Sondel 88
6.3.10 Wijckel 88
6.4 Conclusies en aanbevelingen 88

Inhoud

7 Huidig (gemeentelijk) sportbeleid 93
7.1 Inleiding 93
7.2 Huidige situatie 93
7.2.1 Nationaal Actieplan voor Sport en Bewegen 94
7.2.1.1 "Scoren voor Gezondheid" 96
7.2.1.2 "Kies voor Hart en Sport" 97
7.2.1.3 GALM 99
7.2.1.4 SCALA 100
7.2.1.5 "Lokaal Actief" 101
7.2.1.6 30minutenbewegen 102
7.2.1.7 Start met 103
7.2.2 Verenigingsondersteuning 106
7.2.3 Aangepast sporten voor mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening 106
7.2.4 Subsidiebeleid, ... 107
7.3 Integrale raakvlakken gemeentelijk beleid 110
7.3.1 Integraal beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning2008 – 2011 Zuidwest- Friesland 111
7.3.2 Nota Gezondheidsbeleid 2009– 2012 112
7.3.3 Rapportage Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat 115
7.3.4 Kadernotitie Centrum voor jeugd en gezin Zuidwest-Friesland 116
7.3.5 Toeristisch beleidsadvies "De diamant van Gaasterland" 117
7.4 Conclusies en aanbevelingen 117

8 Sport-, beweegdeelname en gezondheid 125
8.1 Inleiding 125
8.2 Jeugd 126
8.3 50-plus 129
8.4 Lichamelijk beperkten en chronisch zieken 132
8.5 Jongvolwassenen 133
8.6 Gezondheid 134
8.6.1 Algemeen 134
8.6.2 Overgewicht 134
8.7 Conclusies en aanbevelingen 135

Inhoud

9 Wensen uit het veld 143
9.1 Inleiding 143
9.2 Trots 143
9.3 Minder tevreden 144
9.4 Brainwriting 145
9.5 Speerpunten 147
9.6 Conclusies 149

10 Landelijk en provinciaal sportbeleid 153
10.1 Inleiding 153
10.2 Landelijk beleid – Tijd voor sport 153
10.2.1 Landelijke beleidsthema's 153
10.2.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning 154
10.2.3 Relevantie voor het gemeentelijk sportbeleid 155
10.3 Provinciaal beleid - Sport beweegt Fryslân 2010 -2013 157
10.3.1 Provinciale beleidsthema's 158
10.3.2 Relevantie voor het gemeentelijk sportbeleid 159
10.4 Conclusies 161

11 Trends en ontwikkelingen in de sport 165
11.1 Inleiding 165
11.2 Landelijke trends en ontwikkelingen 165
11.3 Conclusies 169

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht overige sportverenigingen en accommodaties
Bijlage 2: Vragenlijst nulmeting
Bijlage 3: Rapportage Sport en Beweeggedrag (nulmeting)
Bijlage 4: Presentielijst interactieve bijeenkomst 22 september 2009

Verantwoording

3223

1. Aanleiding

1. Aanleiding

Sport en bewegen neemt een steeds belangrijkere plaats in bij de bewoners van de gemeente Gaasterlân-Sleat. Ook de gemeente is zich ervan bewust dat sport een grote toegevoegde waarde heeft voor de burgers op het gebied van gezondheid en sociale cohesie. Daarnaast geeft sport en bewegen een positieve impuls aan de leefbaarheid van de dorpen en de stad.

De afgelopen jaren heeft het sportbeleid bij de gemeente Gaasterlân-Sleat niet de aandacht gekregen die het nodig had. Alleen de noodzakelijke zaken zijn gedaan. Wel is er aandacht gegeven aan breedtesportstimulering door mee te doen met het vierjarig project Foarset. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid om door te gaan met breedtesportstimulering door middel van het project Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB). Hiermee sluit de gemeente primair aan op het landelijke beleid om voor de inwoners de gezondheid te verbeteren door middel van het stimuleren van meer sporten en bewegen. Landelijk beleid richt zich op het behalen van gezondheidswinst om zodoende zorgkosten te verminderen en de levensverwachting te vergroten, waarbij de mens zo lang mogelijk mobiel blijft en deel kan uitmaken van de maatschappij.

De gemeente is zich ervan bewust dat het sportbeleid en de sportinfrastructuur verder ontwikkeld en onderhouden moet worden. Het kan moderner en efficiënter ingericht worden. Samen met de beleidsterreinen gezondheid, jeugd, ouderen, onderwijs, Wmo, ruimtelijke ordening, toerisme en recreatie is het zaak om voor de komende jaren een integraal beleidsplan op te stellen van waaruit een concreet uitvoeringsprogramma wordt gepresenteerd. De gemeente beschikt zelf over te weinig tijd om hier invulling aan te geven. Hier op volgend is aan Grontmij Nederland B.V. de opdracht gegund om een sportnota te ontwikkelen, waarbij het accent ligt op het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma om structureel handen en voeten te geven aan sportstimulering in de gemeente Gaasterlân-Sleat, waarbij breed draagvlak is bij alle betrokkenen en betrokken organisaties.

De volgende uitgangspunten zijn voor het schrijven van de sportnota met bijbehorend uitvoeringsprogramma gehanteerd:

- Het realiseren en beleidsmatig inbedden van bewegingsstimulering. Het streven is structureel handen en voeten te geven aan de uitvoering van leefstijlinterventies en landelijke bewegings stimuleringcampagnes voor verschillende doelgroepen die gericht zijn op het tegengaan of wegwer ken van achterstanden van inactiviteit en gezondheidsproblemen (als diabetes, depressie etc.) als ge volg van overgewicht.
- Het verbeteren van het contact tussen verenigingen en gemeente bij het vormgeven van sportbeleid en het structureel vormgeven van bewegingsstimulering en leefstijlinterventies voor verschillende doelgroepen.

- De analyse van sportvoorzieningen behelst het in kaart brengen van soort, hoeveelheid en verscheidenheid van de sport- en speelvoorzieningen waar aan sporten en bewegen gedaan kan worden met behulp van de door de gemeente aangeleverde informatie.
- De analyse van de sportvoorzieningen is exclusief kwaliteitsomschrijving van de accommodaties en exclusief capaciteitsberekening, onderhoudskostenraming en onderhoudsplanning.
- Bij het ontwikkelen van de sportnota worden (enkele) sportverenigingen, scholen, GGD Fryslân, formele en informele zorgaanbieders, kinderopvang, peuterspeelzalen en de gemeenteraad betrokken.
- De coördinatie van de sportnota ligt bij Grontmij; de betrokken beleidsmedewerkers geven ondersteuning en dienen als klankbord voor het in beeld brengen van de lokale situatie.
- De sportnota is voornamelijk gericht op de doelgroepen jeugd (basisschool en middelbare school), volwassenen (50+) en mensen met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening.
- Lopende en nog nieuw op te starten interventies voortkomende uit het Nationaal Actieplan voor Sport en Bewegen worden opgenomen in de sportnota als: Lokaal Actief, 30minutenbewegen, Start met, Kies voor Hart en Sport / Scoren voor Gezondheid, SCALA en GALM. Hierbij wordt tevens ruimte overgehouden om nog nader te bepalen andere interventies op te nemen in de sportnota.
- De nulmeting voor mensen met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening is al uitgevoerd door de gemeente.

In de totstandkoming van de sportnota is het zeer belangrijk voor draagvlak zorg te dragen. Hier is onder andere invulling aan gegeven door vanuit de nulmeting van het sport- en beweeggedrag een link te leggen naar waar behoefte aan is in het sport- en beweegaanbod.
Tijdens een interactieve bijeenkomst met een vertegenwoordiging vanuit de gemeente is de gelegenheid geboden aan betrokkenen om actief een bijdrage te kunnen leveren in de visie en beleidsuitgangspunten. Zodoende is aan betrokkenen een mogelijkheid geboden om actief input aan te leveren voor de nieuwe sportnota.

Om tot een sportnota en bijbehorend uitvoeringsprogramma voor sportstimulering te komen, heeft Grontmij gekozen om de werkwijze in drie werkstappen op te splitsen:

1. een inventarisatie en analyse, inclusief nulmeting sport- en beweegdeelname;
2. het formuleren van een visie en beleidsuitgangspunten;
3. het schrijven van een uitvoeringsprogramma.

Elke werkstap is met de projectgroep besproken als voorbereiding op het volgende deel.
Uiteindelijk zijn de uitkomsten van de werkstappen samengevoegd tot de nu voorliggende sportnota.

Leeswijzer

Deel 1: Inleiding

Na hoofdstuk 1, de aanleiding, wordt in hoofdstuk 2 een algemene omschrijving gegeven van de gemeente. Hoofdstuk 3 geeft een samenvatting van de inventarisatie van alle aspecten rondom sport (aanbod, deelname, beleid, trends, etc). De inventarisatie is als basis gebruikt om de visie en ambitie van de gemeente te formuleren.
Een uitgebreide weergave van de inventarisatie staat deel 4 (hoofdstukken 6 tot en met 11).

Deel 2: Visie en Ambitie

In dit deel van de sportnota wordt de gemeentelijke visie en ambitie met betrekking tot sport beschreven. De visie en ambitie vormt de basis voor het uitvoeringsprogramma.

Deel 3: Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma geeft de concrete acties en maatregelen voor de komende beleidsperiode (2010-2013) weer.

Deel 4: Inventarisatie

Het laatste deel van de sportnota geeft een uitgebreide weergave van de uitgevoerde inventarisatie en analyse. De eerste vier hoofdstukken (6, 7, 8 en 9) gaan in op de stand van zaken binnen de gemeente: sportaanbod, gemeentelijk beleid en de sport- en beweegdeelname van de inwoners (nulmeting). In hoofdstuk 9 worden de wensen die bij betrokken verenigingen en organisaties leven, weergegeven. Deze zijn naar voren gekomen in de interactieve bijeenkomst.
De laatste hoofdstukken (10 en 11) hebben betrekking op relevante zaken buiten de gemeente: landelijk en provinciaal beleid en trends en ontwikkelingen.

Tot slot zijn nog een aantal bijlagen bijgevoegd.

2. Kenschets van de gemeente

bron: CWSS/ www.Lancewadplan.nl

2. Kenschets van de gemeente

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een korte omschrijving van de gemeente gegeven in aantal dorpen, bevolkingsopbouw en faciliteiten. In hoofdstuk 6 (deel 4) worden de sport- en speelvoorzieningen specifieker uitgeschreven.

2.2 Omschrijving gemeente Gaasterlân-Sleat

De gemeente Gaasterlân-Sleat ligt in het zuiden van Friesland en is zo'n 21.000 ha groot. Omliggende gemeenten zijn: Nijefurd, Wymbritseradiel, Lemsterland en Skarsterlân. In het zuiden grenst de gemeente aan het IJsselmeer. De ligging aan het IJsselmeer en het mooie landschap met relatief veel bos, maken van de gemeente een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve regio.
In totaal telt de gemeente ongeveer 10.280 inwoners die verdeeld zijn over 13 dorpen, de kleinste stad van Friesland (Sloten (Sleat): 750 inwoners) en het platteland. Balk is de grootste plaats met ongeveer 3.750 inwoners. Andere dorpskernen zijn: Bakhuizen (Bakhuzen), Elahuizen (Ealahuzen), Harich, Kolderwolde (Kolderwalde), Oudega (Aldegea), Mirns (Murns), Nijemirdum (Nijemardum), Oudemirdum (Aldemardum), Ruigahuizen (Rûgehuzen), Rijs (Riis), Sondel en Wijckel (Wikel).

2.3 Bevolkingsopbouw

Peildatum 1 januari 2009. De bevolkingsopbouw is de laatste jaren ongeveer gelijk gebleven, zowel per dorp als in de gehele gemeente.

Totaal	Leeftijd	Aantal	Geslacht	Aantal
10.229	0-18	2.381	M	1.286
			V	1.095
	19-50	3.826	M	1.995
			V	1.831
	51<	4.022	M	1.923
			V	2.099

	Bakhuizen	Balk	Elahuizen	Harich	Kolderwolde	Mirns	Nijemirdum	Oudega	Oudemirdum	Rijs	Ruigahuizen	Sloten	Sondel	Wijckel	Totaal
1-1-2009	1.031	3.773	355	523	66	112	584	288	1.345	183	121	751	443	705	10.280
1-1-2008	1.005	3.764	347	495	67	112	585	280	1.351	184	124	748	446	707	10.215
1-1-2007	1.013	3.777	350	499	68	113	590	283	1.359	175	126	765	442	690	10.250
1-1-2006	1.026	3.740	345	509	71	117	585	293	1.395	186	120	777	434	707	10.305
1-1-2005	1.026	3.673	352	525	71	115	577	282	1.382	185	119	765	414	722	10.208
1-1-2004	1.020	3.720	348	520	70	119	582	275	1.379	178	119	768	416	709	10.223
1-1-2003	1.039	3.711	339	515	74	113	580	281	1.388	190	129	778	419	707	10.263
1-1-2002	1.031	3.681	340	518	70	111	586	282	1.391	202	122	782	423	718	10.257

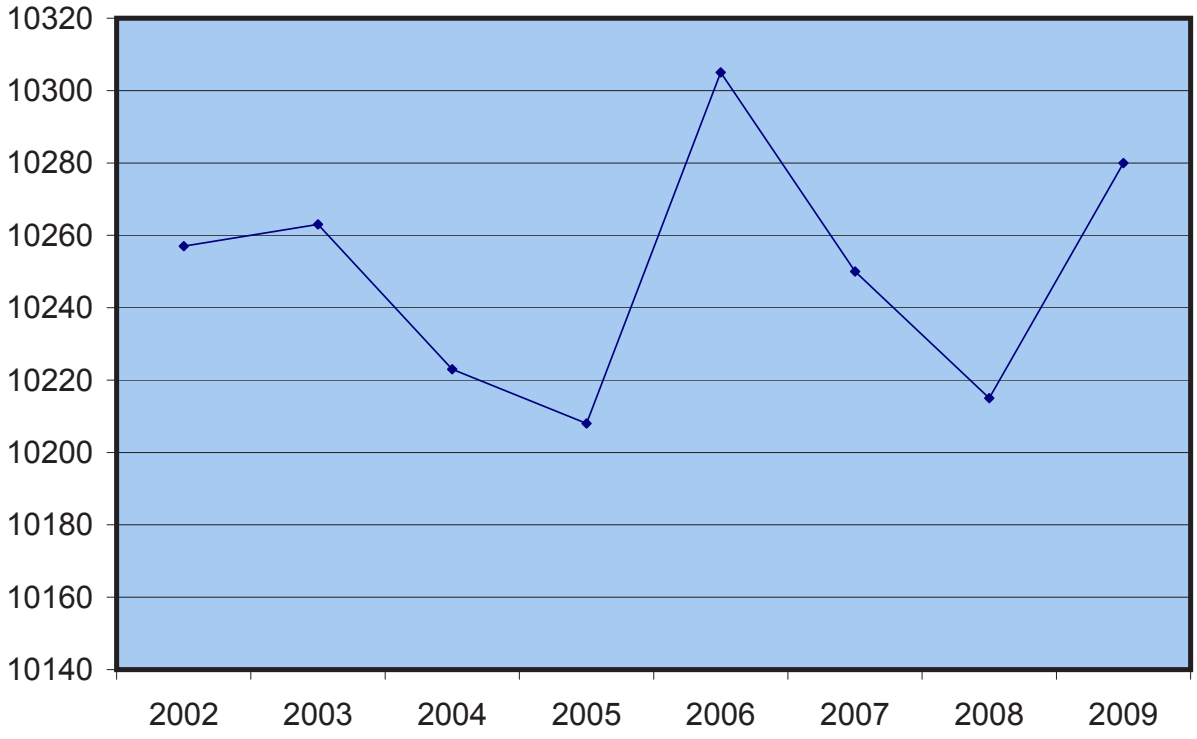

Tabel: Totaal aantal inwoners per jaar

2.4 Faciliteiten

In Gaasterlân-Sleat zijn 11 basisscholen, 1 school voor het voortgezet onderwijs en 1 school voor het speciaal onderwijs gehuisvest. De gemeente telt ongeveer 83 sportverenigingen, waarvan 7 denksportverenigingen (dam- en schaakclubs). Verder zijn in de gemeente de volgende sportaccommodaties te vinden:

- 3 multifunctionele centra met gymzaal;
- 1 sporthal;
- 2 gymzalen;
- 15 sportvelden;
- 5 voetbalaccommodaties;
- 5 tennisaccommodaties;
- 6 ijsbanen;
- 2 maneges (1x overdekt en 1x buiten);
- 1 kaatsveld;
- 1 golfbaan;
- 1 jeu-de-boulesbaan;
- 37 speelplaatsen.

Bijna alle plaatsen hebben hun eigen sportverenigingen, sportvoorzieningen en speelplaatsen binnen het dorp of de stad.

3. Samenvatting en aanbevelingen inventarisatie

6
7

BATAVUS

3. Samenvatting en aanbevelingen inventarisatie

In deel 4 van deze Sportnota wordt een uitgebreide weergave van de inventarisatie weergegeven (hoofdstukken 6 tot en met 11). Het voorliggende hoofdstuk geeft een samen-vatting van de uitkomsten en tevens worden aanbevelingen gedaan voor deel 2 van de sportnota, de visie en ambitie.

3.1 Sport- en speelvoorzieningen

De gemeente Gaasterlân-Sleat is met haar aantal sport- en speelvoorzieningen aardig goed voorzien voor het aantal inwoners dat de gemeente telt. In nagenoeg iedere dorpskern is aanbod te vinden voor sport- en beweegaanbod of op fietsbare afstand te bereiken. De gemeente heeft een grote hoeveelheid bos en water binnen haar grenzen. Dit biedt mogelijk-heden voor zowel toeristen als voor ongeorganiseerde (water)sporters om er actief op uit te gaan. Het inwoneraantal is de afgelopen jaren stabiel gebleven. De gemiddelde leeftijdsgrens gaat ook in de gemeente Gaasterlân-Sleat langzaam omhoog, waardoor rekening gehouden dient te worden met een verdere vergrijzing van de bevolking.

3.2 Beleid

In de analyse zijn verschillende beleidsnota's naast elkaar gelegd, waaruit op te maken is dat de gemeente veelal de samenwerking (met succes) opzoekt met de Zuidwest-Friese gemeenten. Op de terreinen gezondheid en Wmo heeft dit zelfs geresulteerd in een gezamenlijke beleids-nota zoals bij de invulling van het breedtesportimpuls project Foarset, dat eind 2008 geëindigd is. Het belang van sporten en bewegen (ook als middel) wordt onderkend in relatie met gezondheid (overgewicht, diabetes, vereenzaming etc.), sociale cohesie en vanuit ruimtelijk oogpunt als leefbaarheidvergroting en de (attractieve) toeristische en recreatieve waarde.
De gemeente heeft met succes een aanvraag ingediend om met het Nationaal Actieplan voor Sport en Bewegen (NASB) een vervolg te geven aan Foarset. Hiermee is Gaasterlân-Sleat een van de honderd gemeenten in Nederland die meedoet aan het NASB en daarmee tegelijkertijd heeft bewezen succesvolle leefstijlinterventies in kan zetten. Dit sluit aan op het beleid dat de gemeente er op nahoudt, als verwoord in de gezondheidsnota 2009 – 2012, om eerst aan te sluiten op bewezen interventies alvorens met nieuwe interventies te starten. Enkele onderdelen van interventies zijn (nog) niet uitgevoerd. Genoemde interventies in het NASB hebben directe raakvlakken met interventies vanuit de gezondheidsnota 2009 – 2012 als bijvoorbeeld "De Gezonde School (en Genotmiddelen)".
Vanuit het huidige subsidiebeleid valt op dat niet voldoende duidelijk is op basis waarvan subsidie verstrekt wordt en in welke orde van grootte de gemeente middelen al beschikbaar stelt voor de

organisatie van activiteiten en/of evenementen. Voor overgewicht is apart een paragraaf opgenomen in de rapportage. Een van de speerpunten in de gezondheidsnota 2009 – 2012 is overgewicht (voeding en bewegen). Het is logisch om in de sportnota hier voornamelijk op in te haken, omdat doelstellingen en inzet van middelen (als personeel, materiaal, tijd en geld) overeenkomstigheden hebben.

3.3 Resultaten nulmeting

In de gemeente is recent een enquête gehouden om het huidige sport- en beweeggedrag van jeugd in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en 50-plussers in kaart te brengen en deze naast landelijke en provinciale monitoring te leggen. Eerder heeft de gemeente eenzelfde soort enquête gehouden voor lichamelijk beperkten en/of chronisch zieken. Uit de nulmeting is gebleken dat:

Jeugd

- De jeugd voor 97% in sport participeert.
  NB. Genoemd percentage staat los van frequentie van sportdeelname.
- Het meest populair zijn veldvoetbal, recreatief fietsen, zaalvoetbal en schaatsen. In competitieverband wordt het meest gedaan aan veldvoetbal, zaalvoetbal, volleybal en korfbal.
- NB. Gymnastiek komt minder naar voren, omdat de ondervraagde groep in de nulmeting voor de jongste jeugd even groot is geweest als de oudere jeugd.
- Bij de basisschoolscholieren sport 27% zeven keer of meer in de week minimaal één uur per dag en voldoet daarmee aan de beweegnorm.
- In het voortgezet onderwijs sport 44% van de jeugd zeven keer of meer in de week minimaal één uur per dag en voldoet daarmee aan de beweegnorm.
- NB. Bij deze percentages is geen verband is gelegd met de vraag hoelang jeugd gemiddeld per keer aan sport en bewegen doet. Wanneer die link wel gemaakt wordt, dan wordt het percentage lager. Het is erg lastig inzichtelijk te maken of dagelijks in totaal (niet per se achtereenvolgens) ook minimaal aan de dubbel30 norm (2x 30 minuten) voldaan wordt.
- Bij de jeugd is 93% lid van een sportvereniging.
- De jeugd geeft voor een ruime meerderheid aan dat plezier de belangrijkste reden is waarom men aan sporten en bewegen doet. Vervolgens wordt de gezondheid en de eigen conditie genoemd als motivatie.

50-plussers

- 74% participeert in sport- en beweegactiviteiten.
- De sport- en beweegmogelijkheden die vooral in trek zijn, zijn recreatief fietsen en wandelen, gevolgd door schaatsen, zwemmen en fitness.
- Bijna alle varianten zijn sport- en beweegmogelijkheden die individueel of samen te beoefenen zijn op eigen gekozen tijden zonder competitieverband. Dit kenmerkt (ook landelijk) deze groep.
- 30% van de totale groep 50-plussers (sporters en niet-sporters) voldoet aan de beweegnorm. Van de totale groep volwassenen in de leeftijd tussen 55 en 65 jaar voldoet 35% aan de beweegnorm.
- 39% is lid van een sportvereniging.
- Zwemmen wordt vooral buiten de gemeentegrenzen gedaan.
- 50-plussers geven aan vooral voor de gezondheid, het plezier en de eigen conditie aan sporten en bewegen te doen.

Lichamelijk beperkten en/of chronisch zieken

- 66% doet niet aan sport, maar zou (als dat mogelijk zou zijn) wel aan sporten en bewegen willen doen. Voornaamste redenen om niet te sporten zijn medische redenen en te hoge kosten.
- Voorkeur van sport- en beweegaanbod gaat uit naar zwemmen, fietsen en wandelen.
- In de leeftijd van 19 jaar en ouder doet bijna een derde (29%) van de Friese bevolking met een functiebeperking aan sport. Zonder functiebeperking doet gemiddeld 62% aan sport.
- Ongeveer 7% van de Friese bevolking heeft een lichamelijke beperking, volgens gegevens van de GGD.
- Ongeveer 26% van de Friese bevolking heeft een chronische aandoening, volgens gegevens van de GGD.
- Functiebeperkten sporten het meeste in ongeorganiseerd verband (18%). Ze sporten echter wel minder in deze ongeorganiseerde vorm dan mensen zonder functiebeperking.
- Ook sporten ze minder in verenigingsverband en commercieel verband, respectievelijk 12% en 9%, tegen 25% en 15% voor mensen zonder beperking.
- De invloed van een functiebeperking op het voldoen aan de beweegnorm blijkt aanzienlijk.

Van de mensen die geen functiebeperking hebben, haalt bijna tweederde de beweegnorm, terwijl iets meer dan de helft van de mensen met een functiebeperking hieraan voldoet.

- Bij mensen met een chronische aandoening sport 56%. Mensen zonder chronische aandoening sporten voor 65%.
- Bij mensen met een chronische aandoening sport een derde in ongeorganiseerd verband en ongeveer één op de zeven in commercieel verband. Dat is vergelijkbaar met het gemiddelde in Friesland voor mensen zonder chronische aandoening. Mensen met een chronische aan doening sporten echter wel minder vaak in verenigingsverband, 20% tegenover 28% voor mensen zonder chronische aandoening.
- Opmerkelijk is dat voor de 19- tot en met 64-jarigen het hebben van een chronische aandoening niet noemenswaardig van invloed is op het voldoen aan de beweegnorm.
- 66% van de sportaanbieders geeft aan geen mogelijkheden te hebben voor lichamelijk beperkten en/of mensen met een chronische aandoening. Men geeft aan wel bereid te zijn om aanpassingen te maken.
- Over het algemeen zijn accommodatie en sporttechnisch kader niet geschikt voor aangepast sporten.

Overgewicht

Het percentage met overgewicht van 4- tot 12-jarigen (gemiddeld 11%) wijkt in de gemeente niet af van de overige Friese gemeenten. Het percentage overgewicht uit klas 1 en 2 (10,5 %) is beter dan andere Friese gemeenten met gemiddeld een percentage van 14% overgewicht. In de leeftijdsgroep van 19 – 65 jaar heeft in de provincie 45% matig tot ernstig overgewicht en de groep 65-plussers 57%. Het percentage van de gemeente Gaasterlân-Sleat ligt hiermee met 8% en 3% hoger dan het gemiddelde in de provincie.

In deze rapportage zijn de volgende aanbevelingen gedaan

1. Opstellen van een beweegstructuurplan, een combinatie van een capaciteitsanalyse, het opstellen van een speelplekkennota en de gemeentelijke (onderlinge) infrastructuur / bereikbaarheid. Hierbij worden wensen en behoeften van de beoogde doelgroep(en) in het gebruik van sport- en speelvoorzieningen in kaart gebracht en hoe zij ten opzichte van elkaar verbonden zijn. Het geheel wordt gecombineerd met een onderbouwing of middelen efficiënt ingezet worden met behulp van een capaciteitsanalyse (in veld-, zaal- en kleed-ruimte) en of de kwaliteit van het voorzieningenniveau toereikend is voor nu en in de toekomst. Uit de nulmeting komt naar voren dat 50% goed tot uitstekend tevreden is over de sportaccommodaties, 33% is voldoende tevreden, maar vindt dat het wel

verbeterd kan worden. In de nummering is hier echter niet dieper op ingegaan. Een verbeterde inrichting van buitenruimten en speelplaatsen biedt ook mogelijkheden voor het (bewegings)onderwijs.

2. Realiseer een beweegmanagementteam in de gemeente, waarin zitting nemen een vertegenwoordiging vanuit alle instanties en organisaties die de geformuleerde ambities en doelstellingen van de gezondheidsnota 2009 – 2102 als van de sportnota proberen te bereiken. Hierdoor kunnen sneller onderling afspraken worden gemaakt in planning en invulling van alle onderdelen die ertoe bijdragen overgewicht en inactiviteit tegen te gaan.
Door gezamenlijk alle producten, lesprogramma en informatie met bijbehorende middelen te bundelen, is een efficiëntieslag te maken in inzet van personeel, materiaal, tijd en geld. Nu wordt dit meer afzonderlijk van elkaar ingezet, al dan niet op aanvraag van bijvoorbeeld een school zelf. Een betere structuur is bewezen effectiever in aanpak. Tevens is het vrijblijvende karakter er meer vanaf (te halen) om gebruik te maken van mogelijke ondersteuning van bijvoorbeeld GGD, Thuiszorg of VNN.

3. Realiseer vanuit het beweegmanagement naast een duidelijke organisatiestructuur een goede communicatiestructuur. Sluit hierbij aan bij de landelijke PR en promotiematerialen die onder andere beschikbaar worden gesteld vanuit de 30minutenbewegen campagne.

4. Besteed extra aandacht aan de communicatie tussen gemeente, GGD, VNN, scholen en overige betrokken organisaties, om beter duidelijk te maken nut, noodzaak en de manier(en) waarop invulling gegeven kan worden aan "De Gezonde School en Genotmiddelen" in combinatie met het inzetten van onderdelen van het NASB.

5. Maak een vertaalslag van "De Gezonde School en Genotmiddelen" voor sportverenigingen naar het vignet van NOC*NSF voor De Gezonde Sportvereniging en kom dit tegemoet in het subsidiebeleid.

6. Stel een duidelijke projectleider aan voor het beweegmanagement, eventueel in de vorm van een sport- en beweegconsulent.

7. Houd de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB) aan om een goede gezondheid na te streven bij inwoners, omdat dit direct inhaakt op hetgeen dat in de gezondheidsnota 2009 – 2012 als definitie voor gezondheid gehanteerd wordt. Het verbeteren van fitheid verdient minder prioriteit, omdat met fitheid een stevigere inspanning en intensiteit bedoeld wordt.

Als basis voor een goede gezondheid is minder inspanning voldoende (volgens de NNBG) in wat nodig is om in totaal vanuit de bevolking minder beroep te hoeven doen op het zorgapparaat en daarmee zorgkosten worden bespaard.

8. In het verlengde van de term 'fitheid' ligt 'topsport'. Het trainen en begeleiden van talenten in de sport vindt veelal plaats buiten de gemeentegrenzen, als bijvoorbeeld in Heerenveen. Landelijk worden faciliteiten gebundeld bij plaatsen als Heerenveen. Hier kunnen lokale sportaanbieders lastig aan tippen. Topsport verdient daarom minder prioriteit in het sport-beleid dan breedtesport.

9. Maak transparanter wat de gemeente aan budget uitgeeft en hoe dit verdeeld is aan sport en subsidie. Onderzoek wat de redenen zijn van het beperkt aantal verenigingen dat gebruik maakt van de subsidie voor jeugdzaalsport. Wanneer hier een beter beeld van is verkregen, zijn beter uitspraken te doen in hoeverre het huidige subsidiebeleid haar middelen gericht en efficiënt besteedt en in hoeverre het subsidiebeleid meer aangepast kan worden ter ondersteuning van doelstellingen vanuit de gezondheidsnota en het uitvoeringsprogramma van de sportnota.

10. Richt een participatiefonds op, samen met promotie, om gezinnen met een lager econo-mische status tegemoet te komen in de kosten voor sportdeelname.

11. Uit de nulmeting is gebleken dat de jeugd een goed percentage sportdeelname kent, het voldoen aan de beweegnorm omhoog kan en het overgewicht onder het gemiddelde van Nederland ligt. Extra inzet heeft geen prioriteit. Wel de manier continueren in waarop nu invulling wordt gegeven in benadering van de jeugd in het tegengaan van inactiviteit en overgewicht. Richt de aandacht vooral op meer bekendheid en kennis van de beweegnorm, zodat de jeugd zich bewuster (in nut en noodzaak) wordt van de beweegnorm. "Niet het vele is goed, maar het goede is veel!" Het minimaal gelijk houden van de positieve verhouding in sportdeelname en overgewicht en het verhogen van het percentage dat voldoet aan de beweegnorm zijn wenselijke doelstellingen.

12. De doelgroep 50-plussers verdient aandacht, omdat gebleken is in de nulmeting dat in de gemeente deze groep achterblijft bij het landelijk gemiddelde. Niet in percentage sportdeelname, maar wel in het voldoen aan de beweegnorm en het duidelijk hoger percentage overgewicht dat deze groep kent. Ook hierbij richt de aandacht zich vooral op meer bekendheid en bewustzijns-vergroting van de beweegnorm. Het minimaal gelijk houden van de positieve verhouding in sportdeelname en overgewicht is een wenselijke doelstelling.
Verhoog het percentage dat voldoet aan de beweegnorm en haak in op landelijk en provinciaal geformuleerde doelstellingen in percentages van tegengaan van overgewicht.

13. Leg de populaire sport- en beweegactiviteiten van jeugd en vooral 50-plussers (die als populairste vorm van bewegen recreatief fietsen en wandelen kent), naast het beleid en doelstellingen van Toerisme en Recreatie. Geef vanuit deze invalshoek prioriteit aan het verbeteren en verbreden van routenetwerken voor fietsen, mountainbiken, wandelen, skeeleren/skaten, paardensport et cetera. Promoot extra de (Fryske) watersport.

14. Onderzoek specifiek voor de gemeente Gaasterlân-Sleat gezamenlijk met betrokken organisaties in hoeverre het huidige aanbod aansluit op de wensen, behoeften en het sportgedrag van mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening. Kijk hierbij tevens naar in hoeverre openbare ruimten, (sport)accommodaties en organisaties (bijvoorbeeld beschikbare technische kader en vervoer) voldoen voor nu en in de toekomst aan de wensen en behoeften van de doelgroep.

Ter overweging

Op te merken valt dat landelijk de jongvolwassenen extra aandacht krijgen. In de gemeente Gaasterlân-Sleat is dit (nog) geen speerpunt. Aan te bevelen is dit in heroverweging te nemen.
Voor de allerkleinsten gezamenlijk binnen de gemeente met betrokken instanties in kaart te brengen wat voor hen gedaan wordt met betrekking tot voeding, beweging, tegengaan van onder andere overgewicht en aangrenzend advies en monitoring, voortkomende uit de gezondheidsnota. In het verlengde hiervan deze doelgroep tevens opnemen in het uitvoeringsprogramma van de sportnota.
In de rapportage "Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat" wordt specifiek een advies van een JGZ-medewerker uitgelicht, waarbij de wens genoemd wordt om een vakleerkracht lichamelijke opvoeding, omdat recent afgestudeerden geen gymnastieklessen meer mogen geven voor het basisonderwijs. De gemeente kent zelf geen vakleerkracht lichamelijke opvoeding voor het basisonderwijs. Dit is het enige moment geweest dat dit onderwerp zwart op wit onder de aandacht is gebracht. Aangezien de gevolgen van dit onderwerp groot (kunnen) zijn, is aan te bevelen deze wens bespreekbaar te maken en nader te onderzoeken in hoeverre draagvlak en middelen te realiseren zijn voor het eventueel aanstellen van gespecialiseerd kader.

3.4 Wensen uit het veld

De hoofdpunten van de interactieve bijeenkomst die van belang zijn voor het vormgeven van het gemeentelijk beleid, zijn:

- communicatie;
- kwaliteit binnensportaccommodaties;
- doelgroepen: Jeugd, ouderen, gehandicapten;
- benutten van de omgeving voor sport en recreatie;
- eenduidig subsidiebeleid.

De meeste opmerkingen kunnen onder deze hoofdpunten geplaatst worden.

In de visie in het volgende hoofdstuk wordt aangegeven hoe de gemeente hier in de toekomst mee om wil gaan en waar de prioriteiten liggen.

3.5 Landelijk- en provinciaal beleid

Van de thema's uit het landelijk en provinciaal beleid zijn met name de doelstellingen voor de breedtesportstimulering van belang: meer inwoners aan het bewegen krijgen. Daarvoor is een helder doelgroepenbeleid nodig.
Samen met de trends en ontwikkelingen vormt dit de externe input voor de gemeentelijke visie.

3.6 Trends en ontwikkelingen in de sport

De aandacht voor het belang van sporten en bewegen lijkt effect te hebben: steeds meer mensen nemen deel aan sport. Wel is dit steeds minder vaak in verenigingsverband.
Ongeorganiseerd sporten is in trek, zowel zelfstandig als bij commerciële aanbieders, onder meer door de vrijheid die dit biedt. De toenemende sportdeelname heeft ook effect op de werkgelegenheid. Dit wordt nog versterkt door de eis van het rijk dat in het basisonderwijs vakleerkrachten beschikbaar zijn.

Voor de gemeente is vooral de verschuiving naar ongeorganiseerde en commerciële sporten van belang. Van oudsher is het gemeentelijk sportbeleid gericht op de verenigingssport. Om ook in de toekomst de sportdeelname optimaal te stimuleren, mogen de openbare sportmogelijkheden en de samenwerking met commerciële aanbieders niet vergeten worden.

Daarnaast zal de gemeente moeten inspelen op de eis van het rijk voor vakleerkrachten op basisscholen. Hier zijn mogelijk combinaties te maken met de kaderproblematiek waar veel verenigingen mee kampen.

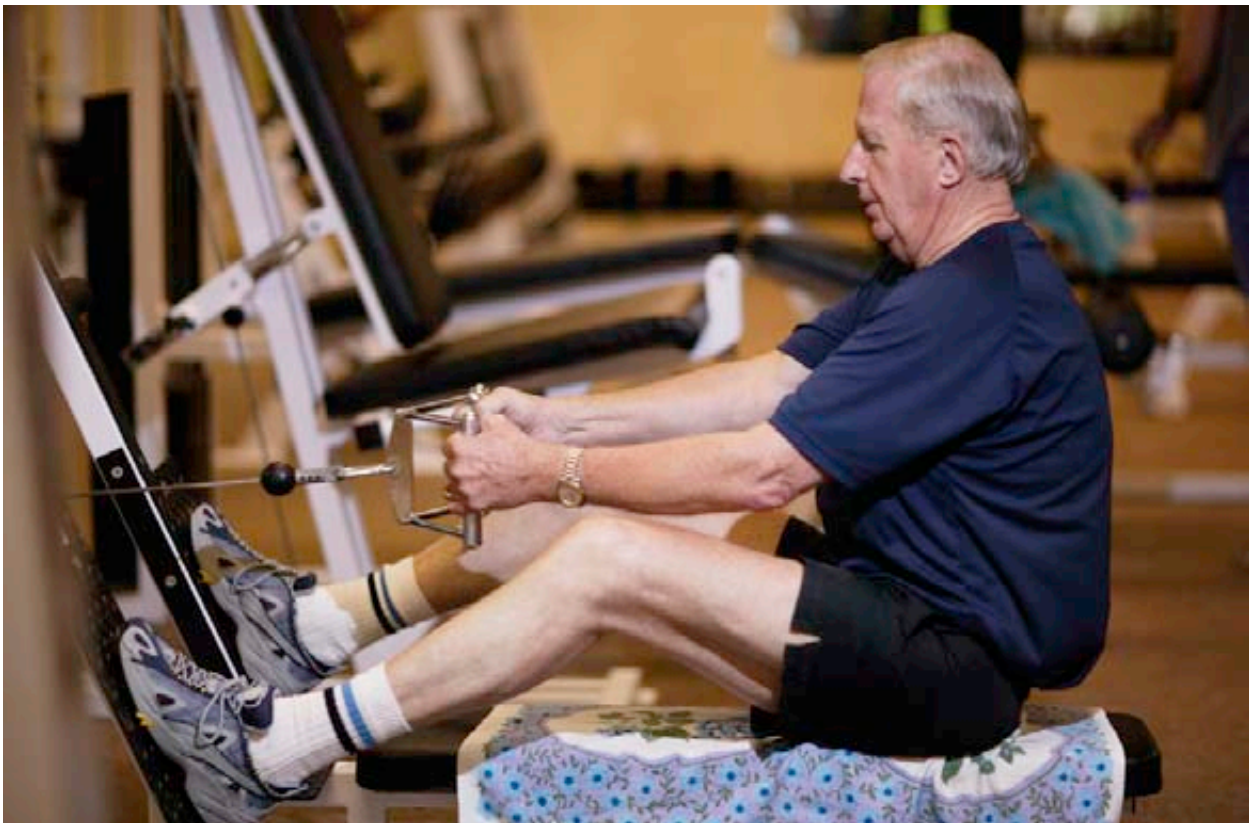

Rathgar
4638
Rathgar
592

4. Visie en ambitie

4. Visie en ambitie

1.1 Visie

De gemeente vindt sport en beweging een belangrijke pijler voor de leefbaarheid op het platteland, de sociale cohesie in dorp en stad en het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl van de inwoners. Het is van belang dat steeds meer mensen kiezen voor een gezonde en actieve leefstijl. Daarnaast moet het sport- en beweegaanbod toereikend zijn voor nu en in de toekomst.

Een actieve levensstijl en hoge sportparticipatie is niet langer alleen doel op zich, maar wordt als gevolg van de positieve externe effecten ook nadrukkelijk ingezet als middel om beleidsdoelstellingen te realiseren. Naast een positieve invloed op de gezondheid, de maatschappelijke participatie, integratie en sociale cohesie wordt in de sport een belangrijke basis gelegd voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen en volwassenen.
Sportdeelname is dus steeds meer een middel dan een doel op zich.

De gemeente is zich ervan bewust dat het sportbeleid en de sportinfrastructuur verder ontwikkeld en onderhouden moeten worden. De gemeente wil het sportbeleid moderner en efficiënter inrichten. De gemeente wil actiever haar mogelijkheden benutten om de sportdeelname in de gemeente te vergroten, waarmee ook eerder genoemde 'hogere' doelen bereikt worden.

Om burgers tot een actieve leefstijl te verleiden, doet de gemeente Gaasterlân-Sleat de komende jaren mee aan het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB). Dit actieplan geeft een impuls aan sport en bewegen en heeft als doel om meer inactieven te stimuleren om te gaan sporten.

Het beleidsplan Wmo is de kapstok voor het sportbeleid. De uitgangspunten van het Wmo- beleid vormen daarmee ook de basis voor het sportbeleid. Naast de Wmo is afstemming met de beleidsterreinen gezondheid, jeugd, ouderen, onderwijs, ruimtelijke ordening en toerisme en recreatie belangrijk. Het beleid wordt afgestemd op het landelijke en provinciale sportbeleid. Mogelijkheden die vanuit hogere overheden aangeboden worden, worden optimaal benut.

4.2 Uitgangspunten

- de gemeente baseert haar sportbeleid op de volgende uitgangspunten;
- de gemeente richt zich op het scheppen van voorwaarden waaronder iedereen kan sporten;

- de gemeente richt zich primair op de breedtesport. Onder breedtesport worden alle sport- en beweegactiviteiten verstaan die geen topsport of professionele sport zijn;
- mogelijkheden voor stimulering van topsporters worden in voorkomende gevallen individueel bekeken;
- de gemeente richt zich, in samenwerking met andere partijen, op het organiseren van sportieve activiteiten in het kader van het NASB;
- de gemeente wil dat wat goed is behouden en achterstanden inlopen, zodat de sportinfrastructuur en –deelname in de gemeente goed op orde is;
- de gemeente voelt zich verantwoordelijk voor het tot stand brengen, onderhouden en exploiteren van gemeentelijke sportaccommodaties;
- de gemeente wil de sportparticipatie stimuleren via sportverenigingen, scholen, maatschappelijke organisaties en commerciële aanbieders.

4.3 Doelgroepen

De gemeente vindt sportdeelname onder alle lagen van de bevolking belangrijk, maar richt zich met haar sportbeleid op een aantal specifieke doelgroepen. Voor deze doelgroepen is extra aandacht en inspanning gerechtvaardigd.

De gemeente richt zich met het sportbeleid op de volgende doelgroepen:

- jeugd:
  - 0-4 jaar (peuterspeelzaal, kinderopvang);
  - 4-12 jaar (basisschool);
  - 12-18 jaar (middelbare school).
- volwassenen van 50 jaar en ouder;
- volwassenen (18 jaar en ouder) met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening.

Uit de nulmeting, die door de gemeente is uitgevoerd, en provinciale en landelijke onderzoeken blijkt dat de sportdeelname van de ene groep hoger is dan de andere.

De sportdeelname voor de basisschooljeugd en middelbare scholieren is goed op peil, 97% neemt deel aan een vorm van sport. Maar wordt er gekeken naar de beweegnorm dan voldoet slechts 27% van de basisschooljeugd en 44% van de middelbare scholieren aan de beweegnorm (dubbel30). Uit onderzoek van Sport Fryslân en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) blijkt dat 69% van de jeugdigen van 6 tot en met 12 jaar in de zomer aan de NNGB voldoet. In de winter is het 21%. De jeugd in de gemeente beweegt dus minder veel dan de gemiddelde Friese jongere.
Het is dus zaak de sportdeelname op peil te houden en het aantal jongeren dat voldoet aan de beweegnorm te verhogen. De gemeente richt de aandacht onder andere op meer bekendheid en kennis van de beweegnorm, zodat de jeugd meer bewust wordt van het nut en de noodzaak van beweegnorm.

Actief zijn is echter ook belangrijk voor de jongere kinderen van 0-4 jaar. De komende jaren zal de gemeente meer aandacht besteden aan het ontwikkelen van een actieve en gezonde levensstijl bij deze groep.

Uit de nulmeting blijkt dat de groep senioren achterblijft bij het landelijk gemiddelde. Niet in percentage sportdeelname, maar wel in het voldoen aan de beweegnorm en het hoger percentage overgewicht (60% van de 65-plussers heeft matig tot ernstig overgewicht) dat deze groep kent. De sportdeelname van de groep volwassenen boven de 50 jaar is goed te noemen:
74% sport, van de groep tussen de 55 en 65 jaar is dit zelfs 82%. Van de 50-plussers voldoet 30% aan de beweegnorm, tussen 55 en 65 jaar voldoet 35% aan deze norm. Provinciaal is het percentage voor de groep 55 tot 65-jarigen bijna 75%. Ook voor deze groep richt de gemeente zich vooral op meer bekendheid en bewustzijnsvergroting van de beweegnorm, maar ook op het verhogen van het percentage dat aan de beweegnorm voldoet.

Van de inwoners met een chronische ziekte of lichamelijke beperkingen doet 33% aan sport.
De niet-sporters willen, indien de mogelijkheden er zijn, wel sporten. Zij sporten vooral niet om de medische beperkingen en de hoge kosten.
Er is extra aandacht nodig om het aantal mensen met een chronische aandoening of lichamelijke beperking dat deelneemt aan sport, te verhogen.

De gemeente streeft naar het verhogen van het percentage van de bevolking dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Hierbij wordt aangehaakt bij de landelijke doelstellingen.
De gemeente wil minimaal de volgende landelijke doelstellingen realiseren:

- in 2012 voldoet minimaal 65% van de Nederlandse volwassen bevolking aan de beweegnorm;
- het aantal jeugdigen (4-18 jaar) dat de beweegnorm haalt stijgt tot 40% in 2012;
- in 2012 kan op 90% van alle scholen elke leerling dagelijks sporten binnen en buiten de schooluren;

- in 2012 is het aantal ouderen en mensen met een beperking binnen de georganiseerde sport toegenomen met 5%.

De acties in het uitvoeringsprogramma worden afgestemd op de behoeften van de specifieke doelgroepen. Dit wil de gemeente vooral doen via de programma's van het NASB.

4.4 Speerpunten

Om het beleid concreet in te vullen en de geschetste doelgroepen te bereiken, is een aantal speerpunten geformuleerd. Deze vormen de kaders voor het uitvoeringsprogramma.

De gemeente heeft voor de komende jaren de volgende speerpunten voor het verbeteren van de sportinfrastructuur:

- het verbeteren van de communicatie met, en het vergroten van de betrokkenheid bij de diverse partijen: sportverenigingen, scholen, sportorganisaties, accommodatiebeheerders, vrijwilligersorganisaties, ouderenbonden, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, maar zeer zeker ook de sporters zelf;
- meer regie en een proactief beleid;
- zorgen voor goede sportmaterialen en accommodaties;
- het ontwikkelen van een sportsubsidiebeleid;
- het stimuleren van sport en bewegen met behulp van het NASB;
- het optimaal integreren van sporten, spelen, gezondheid en recreatie.

Per speerpunt wordt eerst in een kader het doel aangegeven, waarna toegelicht wordt waarom de gemeente kiest voor dit speerpunt. Tot slot wordt op hoofdlijnen aangegeven welke acties ondernomen worden om het doel te bereiken. In deel 3 van de sportnota worden de acties uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma.

4.4.1 Het verbeteren van de communicatie en vergroten van de betrokkenheid

Het creëren van een open en heldere overleg- en communicatiestructuur tussen de gemeen-te en de belanghebbende partijen, sporters en omringende gemeenten

De gemeente wil de communicatie met en tussen de verschillende partijen die direct of indirect betrokken zijn bij de sport verbeteren. Het gaat dan om de sportverenigingen, scholen, accommodatiebeheerders, gezondheidsinstellingen, vrijwilligersorganisaties, ouderenbonden, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, maar zeer zeker ook de sporters zelf.

Met het verbeteren van de betrokkenheid van de gemeente met de sporters, de scholen en de sportverenigingen, wordt het mogelijk om sneller ontwikkelingen te signaleren en hier op in te spelen. Ook het signaleren van vraag naar bepaalde voorzieningen hoort hierbij.
De verwachting is dat vooral sportverenigingen zich meer gewaardeerd zullen voelen en een goede samenwerking ontstaat tussen de verenigingen en de gemeente.

Daarnaast is het belangrijk dat instanties als peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en de scholen zelf (meer) betrokken worden bij de sport, omdat de jeugd één van de doelgroepen van het sportbeleid vormt. Via scholen en kinderopvang kan de jeugd goed worden bereikt en is het mogelijk een doorgaande lijn in het bewegingsonderwijs te creëren.

Naast het overleg met partijen in de gemeente, zoekt de gemeente ook afstemming en samenwerking met de omliggende gemeenten. Regelmatig overleg op ambtelijk, maar ook bestuurlijk niveau kan gedeelde kansen en problemen aan het licht brengen, welke vervolgens gezamenlijk aangepakt kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan voorzieningen die op gemeentelijk niveau niet te exploiteren zijn, maar wellicht wel in gezamenlijkheid. Dit levert efficiencyvoordelen op.

Gezamenlijk overleg bevordert de betrokkenheid van de belanghebbenden. Als het sportbeleid ook door de andere partijen wordt gedragen, vergroot dit de bereidheid tot meewerken en inspannen om het sportbeleid tot een succes te maken.

Tot slot mag ook de communicatie met de inwoners zelf niet vergeten worden. Voor hen wordt het beleid opgezet en het doel is om hen, en dan met name de specifieke doelgroepen, te stimuleren om (meer) te gaan sporten. Daarvoor is het belangrijk dat mensen goed op de hoogte zijn van het sportaanbod in de gemeente, maar ook gestimuleerd en uitgedaagd worden om actie te ondernemen en te gaan bewegen.

Wat is daar voor nodig

Een van de concrete acties hiervoor is het oprichten van een platform, zoals de methode Lokaal Actief, waarin vertegenwoordigers van de verschillende partijen (sportverenigingen, scholen, kinderopvang, ouderenbonden, gezondheidsinstellingen en dorpsbelangen) zitting hebben. Het sportplatform adviseert de gemeente, denkt mee over concrete aandachtspunten en het inzetten van sportstimuleringsprogramma's. Het platform heeft geen beslissingsbevoegdheid, maar fungeert als advies- en klankbordorgaan voor de gemeente.

Daarnaast staat de gemeente open voor overleg met de besturen van de diverse sportverenigingen als men knelpunten signaleert die specifiek voor een vereniging gelden en niet aan bod komen in het platform. Het initiatief om hierover met de gemeente in overleg te treden, ligt bij de besturen van de verenigingen.

Middels een periodieke, digitale nieuwsbrief kan de gemeente de diverse partijen eveneens informeren over activiteiten, nieuwtjes en ontwikkelingen in de sport.

Tot slot is een jaarlijkse vrijwilligersdag voor alle verenigingen en organisaties een goed middel om de onderlinge contacten tussen verenigingen te versterken. Dit kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan de jaarlijkse uitreiking van de gemeentelijke sportprijzen.

Ook het verbeteren van informatie op de gemeentelijke website, zowel voor verenigingen als de sporters is belangrijk. Er moet een soort 'sportportal' ontstaan, waar men op een aantrekkelijke, uitnodigende manier allerhande informatie over de sportmogelijkheden in de gemeente kan vinden. Het gaat dan niet alleen om het aanbod, maar bijvoorbeeld ook om de stimuleringsprogramma's waar men aan deel kan nemen. De informatie moet de inwoners stimuleren om actie te ondernemen.

In overleg met de omringende gemeenten wil de gemeente een periodiek overleg tussen de beleidsmedewerkers Sport van de gemeenten opzetten. Op bestuurlijk niveau wordt het sportbeleid op de agenda van het bestaande overleg geplaatst.

4.4.2 De gemeente neemt de regie en voert een proactief beleid

Zelf de regie houden en actief het beleid uitvoeren om voldoende invloed te kunnen uitoefe-nen om de sportdeelname onder de doelgroepen te verbeteren

De gemeente zal de regie meer in handen nemen en daarvoor meer regelen en organiseren om zo de betrokkenheid van de gemeente te tonen. Hiervoor wordt gekozen omdat de uitvoeringsgroep dan praktisch en concreet aan de slag kan. Daarnaast is voor alle betrokkenen duidelijk waar de verant-woordelijkheid voor de regie ligt. De gemeente wil haar verantwoordelijkheid nemen voor het bieden van een goede sportinfrastructuur.

De beleidsmedewerker vervult een spilfunctie in het geheel: goed geïnformeerd en door belang-hebbenden er bij te betrekken, worden concrete acties ondernomen om de doelstellingen van het sportbeleid te realiseren. De beleidsmedewerker doet dit op een proactieve manier: ontwikkelingen signaleren en bespreekbaar maken voordat zich daadwerkelijk knelpunten voordoen. Op deze manier wordt voorkomen dat er een ad hoc beleid wordt gevoerd waarbij alleen de gevolgen worden aange-pakt: voorkomen is beter dan genezen.

Het uitvoeren van een proactief en betrokken sportbeleid kost ten aanzien van het oude sportbeleid meer tijd, maar gaat vooral veel opbrengen. Vooral in het eerste jaar (jaren) neemt het ontwerpen van de nieuwe structuur en het leggen van contacten extra tijd in beslag. Daarnaast worden er in het kader van NASB meerdere projecten opgezet waar eveneens veel inzet voor nodig is. Indien tijdelijk extra ondersteuning nodig is, gebeurt dit alleen op projectmatige basis via Sport Fryslân of wordt er hulp gezocht bij andere NASB gemeenten.

Door zelf de regie te houden en actief uit te voeren, vergroot de gemeente haar invloed op het beha-len van de doelstellingen en het stimuleren van de doelgroepen.

Wat is daarvoor nodig

De proactieve houding van de gemeente hangt nauw samen met het vorige speerpunt, verbeteren van de communicatie. De beleidsmedewerker Sport moet initiatief nemen om alle partijen actief bij het uitvoeren van het beleid te betrekken. Dat kan met behulp van de overlegstructuren en bijeen-komsten die in de vorige paragraaf genoemd zijn.

Daarnaast is de beleidsmedewerker Sport het aanspreekpunt voor de verhuur van de sport-accommodaties. Een goed contact met de accommodatiebeheerders is daarbij belangrijk, zodat ook klachten over de accommodaties direct worden doorgespeeld naar de beleidsmedewerker.

De beleidsmedewerker neemt het voortouw om projecten, zoals de NASB-interventies uit te voeren. Verder zet de gemeente zich in voor het ondersteunen van de verenigingen in relatie tot de kaderproblematiek. De gemeente wil bekijken of een combinatiefunctionaris aangesteld kan worden met behulp van rijksgeld.

4.4.3 Zorgdragen voor goede accommodaties en materialen

Inwoners een goede basisinfrastructuur bieden om te kunnen sporten en bewegen zoals men zelf graag wil: georganiseerd (in verenigingsverband) of ongeorganiseerd (zelfstandig of via commerciële aanbieders)

Naast het vergroten van de inzet en betrokkenheid van de gemeente, is het bieden van goede sportmaterialen en accommodaties een belangrijk aandachtspunt. De sportvoorzieningen vormen de basis van de gemeentelijke sportinfrastructuur. Zonder een goede basis kunnen de gestelde doelen om de sportdeelname te vergroten niet gehaald worden.

Vooral de kwaliteit van de binnensportaccommodaties en de materialen hebben aandacht nodig. De kwaliteit van de buitenaccommodaties is over het algemeen op peil. Wel moet er ingespeeld worden op belangrijke ontwikkelingen, zoals de groei van het damesvoetbal. Dergelijke ontwikkelingen stellen andere eisen aan de accommodaties.
Het Meerjaren Investerings- en Onderhouds Programma (MIOP) vormt de basis voor de kwaliteitsverbeteringen in het accommodatieaanbod.

De kwaliteit van de accommodaties hangt nauw samen met de wensen en behoeften van de sportverenigingen. Door de kaderproblematiek zoeken verenigingen naar mogelijkheden om het voortbestaan te garanderen. Door samenwerking te zoeken met andere sportverenigingen in de vorm van omnivereningen zijn minder bestuursleden nodig. De gemeente wil in overleg met de sportverenigingen bekijken of in de dorpen omnivereningen op te zetten zijn. Dit biedt zowel voordelen voor het beheer en de professionaliteit van de verenigingen, maar

draagt ook bij aan de leefbaarheid in de dorpen. Het ontstaan van omnivereningingen heeft weer gevolgen voor de accommodaties. Er onstaan kansen om deze mulitfunctioneler in te zetten, eventueel gecombineerd met multifunctionele centra.

De gemeente draagt zorg voor goede sportmaterialen. Kwalitatief goede en voldoende sport-materialen dragen bij aan het sportplezier en een veilige sportomgeving. De gemeente heeft gesignaleerd dat in de huidige situatie de materialen niet optimaal gebruikt worden en veel dubbele materialen aangeschaft worden. Dit levert onnodige kostenposten op. De gemeente gaat in overleg met de gebruikers nieuwe afspraken maken over het gebruik en de zorg over de beschikbare materialen.

De gemeente wil zich ook inzetten voor het sporten en recreëren buiten verenigingsverband. Hiervoor richt de gemeente zich op het verbeteren van de infrastructuur voor fietsen, wandelen en dergelijke, maar ook de faciliteiten (rustpunten) langs de routes. Ook het water in de gemeente kan beter benut worden voor sportmogelijkheden als zwemmen, (kite)surfen, sportvissen en andere watersporten. Hierbij wordt afstemming en samenwerking gezocht met het beleidsveld Toerisme en Recreatie. Dergelijke voorzieningen zijn interessant voor zowel de eigen inwoners als de toeristen die de gemeente bezoeken.

De kwaliteit van het aanbod van commerciële aanbieders is de verantwoordelijkheid van de ondernemers. De gemeente wil ruimte bieden voor het particulier initiatief. De gemeente benut hiervoor de mogelijkheden die de planologische instrumenten bieden.

Wat is daarvoor nodig

De gemeente beschikt over een Meerjaren Onderhouds- en Investeringsprogramma (MIOP). Het is belangrijk om dit MIOP actueel te houden, zodat van alle accommodaties de kwaliteit en verbeterpunten bekend zijn. Het overleg met sportverenigingen speelt daarbij een rol om knelpunten te signaleren. De gemeente brengt in kaart wat de kwaliteit van de (binnen)sportaccommodaties is, met daarbij een onderhoudskostenraming en onderhoudsplanning. Het MIOP vormt hiervoor de basis.

In overleg met de sportverenigingen wordt onderzocht in hoeverre in de dorpen omnivereningingen gerealiseerd kunnen worden, om het probleem van te weinig vrijwilligers het hoofd te kunnen bieden.

Voor de materialen wordt per accommodatie bekeken welke materialen nodig zijn. De huidige situatie waarbij elke school zijn eigen materialen in een eigen kast heeft is niet langer wenselijk.

In navolging van de gymzaal in Balk, worden de afzonderlijke kasten vervangen door één gezamenlijke kast met (nieuw) sportmateriaal. Er worden afspraken gemaakt met de gebruikers over het gebruik van en de zorg voor de beschikbare materialen. Dit biedt als voordeel dat de materialen optimaal gebruikt worden en dat niet meerdere sets aangeschaft hoeven te worden, wat een kostenbesparing oplevert.

In samenwerking met het beleidsveld Toerisme en Recreatie wordt een plan opgesteld welke voorzieningen voor ongeorganiseerde sporters, zoals paden en aanvullende voorzieningen wenselijk zijn.

4.4.4 Het ontwikkelen van een sportsubsidiebeleid

Het stimuleren van de sportdeelname van de doelgroepen via financiële bijdragen aan organisaties, activiteiten en projecten die zich inzetten voor deze doelgroepen

Het huidige subsidiebeleid is niet altijd even helder en transparant. Met name op het gebied van veld- en zaalsporten, waarbij nu alleen de laatste in aanmerking komt voor jeugdsportsubsidie. De gemeente zet zich de komende tijd in voor het verbeteren van het sportsubsidiebeleid. Het is belangrijk dat er heldere en eenduidige regels komen voor het verstrekken van sportsubsidie. Het doel van het subsidiebeleid is de sportdeelname te stimuleren van de drie doelgroepen: jeugd (0-18 jaar), ouderen (50+) en volwassenen (18 jaar en ouder) met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening.

Met het verstrekken van subsidies aan organisaties, activiteiten en projecten die de sportdeelname van deze doelgroepen verbeteren, wil de gemeente de slagkracht en effectiviteit hiervan vergroten.

Wat is daarvoor nodig

De gemeente zal het huidige sportsubsidiebeleid evalueren en een nieuw sportsubsidiebeleid ontwikkelen dat goed aansluit op het stimuleren van de sportdeelname van de drie doelgroepen.

4.4.5 Het optimaal benutten van de projecten van het NASB

Met behulp van de sportstimuleringsprogramma's van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) de doelgroepen bewust maken van het belang en nut van sporten, bewegen en een gezonde leefstijl en tegelijkertijd de doelgroepen stimuleren tot meer sportdeelname en bewegen

De gemeente wil de sportdeelname van drie specifieke doelgroepen bevorderen. De gemeente neemt deel aan het NASB en ontvangt subsidie om de sportstimuleringsprogramma's van het NASB in te zetten. Deze hebben hun waarde inmiddels bewezen en bieden het voordeel dat er landelijke promotiecampagnes aan vast zitten.

Met de programma's van het NASB geeft de gemeente een nieuwe impuls aan de sport.
Er wordt gekozen voor programma's die aansluiten op de doelgroepen. De inzet van de programma's wordt in samenwerking gedaan met de sportaanbieders, scholen, kinderopvang, gezondheidsinstellingen, ouderenbonden en belangenorganisaties voor chronisch zieken en mensen met een beperking. Door meer met deze groepen te communiceren, wordt er met zijn allen gewerkt aan de sportdeelname van de inwoners van de gemeente. Want sport is een belangrijk middel om de gezondheid van de burgers te behouden dan wel te verbeteren.

Het is belangrijk dat de beleidsmedewerker in de verenigingsondersteuning een actieve rol speelt om de sportstimuleringsprojecten samen goed op te pakken. Hierdoor worden de projecten structureel ingebed en is de continuïteit gewaarborgd.

De gemeente wil meer scholen stimuleren mee te doen aan de interventies. Daarnaast zullen met name voor de doelgroep 0-4 jaar organisaties als de buitenschoolse opvang, kinderopvang, peuterspeelzalen en consultatiebureaus betrokken worden, om ook deze jonge groep te bereiken. Het ontwikkelen van een gezonde leefstijl kan niet vroeg genoeg beginnen.

Om de effecten van de programma's te meten, is het nodig om regelmatig te monitoren. Door te monitoren krijgt de gemeente inzicht in de mate waarin de doelstellingen gehaald zijn en waar bijsturing nodig is. Als basis voor de monitoring dient de in 2009 uitgevoerde nulmeting.

Wat is daarvoor nodig

In overleg met de diverse betrokkenen maakt de gemeente de komende jaren gebruik van de volgende projecten en campagnes van het NASB:

- Scoren voor Gezondheid/ Kies voor Hart en Sport;
- GALM;
- SCALA;
- Start met…;
- Lokaal Actief;
- 30 minuten bewegen.

Sportverenigingen, maar ook de GGD en andere belanghebbenden kunnen in het platform ideeën en ontwikkelingen aangeven. Naast de NASB-projecten wil de gemeente specifieke acties uitvoeren om de doelgroepen optimaal te bereiken. Welke dit zijn, komt naar voren in het (jaarlijkse) uitvoeringsprogramma. Informatie over de sportmogelijkheden zal via de gemeentelijke website, maar ook digitale nieuwsbrieven naar inwoners gecommuniceerd worden.

Het ondersteunen van verenigingen bij het aanbieden van sportstimuleringsprojecten kan door een onafhankelijke partij als Sport Fryslân ingevuld worden. De gemeente overweegt echter ook om die rol meer actief lokaal in te vullen, juist om de lijnen tussen de gemeente en de sportverenigingen kort te houden. Om hier een keuze in te maken is het nodig de voor- en nadelen en de kosten van de opties goed af te wegen.

Om alle burgers de kans te geven deel te nemen aan sport onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om een participatiefonds of sportpas voor de lagere inkomens in te stellen.
Zeker in het kader van de huidige recessie neemt het aantal mensen toe dat niet voldoende middelen heeft om sport te betalen. Voor gezinnen met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid om via de Sociale Dienst een bijdrage te krijgen voor sport en culturele activiteiten van de kinderen.
De gemeente wil in kaart brengen of het wenselijk is om dit uit te breiden voor volwassenen of alleen de 50-plussers.

Tot slot gaat de gemeente om de vier jaar, bij de heroverweging en evaluatie van het sportbeleid, een vervolgmeting uitvoeren om zodoende goed inzicht te krijgen in de effecten van

het nieuwe sportbeleid. Op deze manier kunnen afwijkingen op tijd geconstateerd en bijgestuurd worden. Ook de onderzoeken van de GGD en Sport Fryslân worden hierbij betrokken.

4.4.6 Integreren van sport, spelen, gezondheid en recreatie

Het optimaal benutten van openbare voorzieningen en accommodaties voor sport, spel, gezondheid en recreatiedoeleinden

De grens tussen sport en spelen vervaagt. Nieuwe vormen van sport zijn nauw verwant aan spelen, zoals free running. De gemeente wil daarom stimuleren dat sport-, speel- gezondheids- en toeristisch-recreatief beleid nader tot elkaar komen. Dat betekent dat sportaccommodaties ook benut kunnen worden voor andere activiteiten.

De gemeente wil zowel binnen- als buitensportaccommodaties openstellen voor andere sporten, recreatiemogelijkheden en spelen buiten verenigingsverband. De gemeente is zich er van bewust dat voor deze nieuwe invulling van sportaccommodaties een flinke (cultuur)-omslag betekent.
De gemeente richt zich er echter op om sport in brede zin te stimuleren en de bestaande voorzieningen daarvoor zo optimaal mogelijk te benutten.

Een efficiënter gebruik van de gemeentelijke voorzieningen leidt tot een kostenbesparing. Er is minder sprake van onbenutte uren en multifunctioneel gebruik vermindert de behoefte aan nieuwe voorzieningen. Hiermee kan een aanzienlijke kostenbesparing bewerkstelligd worden.

Wat is daarvoor nodig

Om inzicht te krijgen op welke wijze dit speerpunt gerealiseerd kan worden, is het van belang te inventariseren welke accommodaties beter benut kunnen worden en waar koppelingen gemaakt kunnen worden met andere bewegingsvormen. Voetbalvelden kunnen bijvoorbeeld ook uitstekend gebruikt worden voor andere activiteiten. Ook wandelpaden over sportparken en het openbaar toegankelijk maken van sanitaire voorzieningen zijn een mogelijkheid.
De gemeente inventariseert op dit gebied de mogelijkheden en kansen. Op basis hiervan wordt, in overleg met de gebruikers, de kansen tot een integraal aanbod van sport-, spel-, gezondheids- en recreatievoorzieningen uitgewerkt.

Gaasterlân-Sleat: Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

4.5 Conclusies

De visie en speerpunten in dit hoofdstuk vormen de onderlegger voor de concrete acties die de gemeente de komende jaren wil uitvoeren. De nadruk ligt op de acties die voortkomen uit de genoemde speerpunten. In deel 3 van de sportnota, het uitvoeringsprogramma, worden de maatregelen verder uitgewerkt en worden prioriteiten gesteld.

ccvision

5. Uitvoerings-programma

5. Uitvoeringsprogramma

5.1 Inleiding

In deel 2 van de sportnota zijn de visie van de gemeente Gaasterlân-Sleat en de daaruit voortvloeiende speerpunten beschreven. De visie van de gemeente luidt:

De gemeente Gaasterlân-Sleat wil samen met het werkveld zorgen voor goede en voldoende beweegmogelijkheden om zo de sportdeelname te behouden en waar mogelijk te vergroten.
De doelgroepen jeugd, mensen met een beperking en volwassenen van 50 jaar en ouder worden actief gestimuleerd tot sportdeelname en een gezonde en actieve leefstijl.

De gemeente richt zich met het sportbeleid op de volgende doelgroepen:

- jeugd:
  - 0-4 jaar (peuterspeelzaal, kinderopvang);
  - 4-12 jaar (basisschool);
  - 12-18 jaar (middelbare school).
- volwassenen van 50 jaar en ouder;
- volwassenen (18 jaar en ouder) met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening.

Uit de visie en de doelgroepen komen de volgende speerpunten naar voren:

- het verbeteren van de communicatie met, en het vergroten van de betrokkenheid bij de diverse partijen: sportverenigingen, scholen, sportorganisaties, accommodatiebeheerders, vrijwilligersorganisaties, ouderenbonden, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, maar zeer zeker ook de sporters zelf;
- meer regie en een proactief beleid;
- zorgen voor goede sportmaterialen en accommodaties;
- het ontwikkelen van een sportsubsidiebeleid;
- het stimuleren van sport en bewegen met behulp van het NASB;
- het optimaal integreren van sporten, spelen, gezondheid en recreatie.

Bij het realiseren van de speerpunten wil de gemeente zowel mogelijk werken volgens de methode 'Lokaal Actief'. 'Lokaal Actief' is een methode/hulpmiddel van het NIGZ om expertise, krachten en (financiële) middelen te bundelen om inwoners deel te laten nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten. Uitgangspunt van 'Lokaal Actief' is het gebruik van aanwezige middelen. Hiermee worden de kosten gedrukt en wordt optimaal gebruik gemaakt van de inzet en expertise van alle partijen.

In deel 2 is aangegeven waarom de gemeente voor deze speerpunten kiest en is op hoofdlijnen aangegeven hoe de gemeente de speerpunten vorm wil geven. In het voorliggende deel 3 van de sportnota worden de concrete acties die aan de speerpunten gekoppeld zijn, nader uitgewerkt. In dit hoofdstuk wordt omschreven op welke (onderdelen van) projecten de gemeente Gaasterlân-Sleat inzet om de doelstellingen van de sportnota te realiseren.

De geformuleerde speerpunten zijn samen te vatten in vier onderwerpen:

- Communicatie
  - Het verbeteren van de communicatie met, en het vergroten van de betrokkenheid bij de diverse partijen: sportverenigingen, scholen, sportorganisaties, accommodatiebeheerders, vrijwilligersorganisaties, ouderenbonden, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, maar zeer zeker ook de sporters zelf.
- Sportaanbod
  - Zorgen voor goede sportmaterialen en accommodaties.
  - Het optimaal integreren van sporten, spelen, gezondheid en recreatie.
- Sportstimulering
  - Het stimuleren van sport en bewegen met behulp van het NASB.
- Randvoorwaarden
  - Het ontwikkelen van een sportsubsidiebeleid.
  - Participatiefonds/Sportpas.
  - Aanstellen vakleerkracht(en)/combinatiefunctionaris(sen).
  - Monitoring sportbeleid.

De acties die in de visie zijn aangestipt worden in dit hoofdstuk onder deze vier onderwerpen verder uitgewerkt. De acties zijn afgestemd op het gemeentelijke gezondheidsbeleid. In het uitvoeringsprogramma worden daarom geen acties genoemd die in hoofdzaak betrekking hebben op het verbeteren van de gezondheid van de inwoners, maar de nadruk ligt op sport- en beweegactiviteiten.
De acties worden schematisch weergegeven. Indien gedurende de beleidsperiode blijkt dat aanvullende acties nodig zijn (bijvoorbeeld wenselijke initiatieven van onderop) of reeds genoemde acties niet nodig zijn, dan zullen deze afzonderlijk aan de raad voorgelegd worden.

De gemeente wil zelf actief een stimulerende rol spelen, en heeft zichzelf het volgende doel gesteld:

Zelf de regie houden en actief het beleid uitvoeren om voldoende invloed te kunnen uitoefenen om de sportdeelname onder de doelgroepen te verbeteren.

Dit centrale uitgangspunt geldt voor alle acties in dit uitvoeringsprogramma. Bij de acties die aan bod komen is de gemeente daarom in de meeste gevallen trekker. Dat betekent niet dat de gemeente de acties altijd zelf uit zal voeren. In veel gevallen neemt de gemeente vooral een aanjaagfunctie op zich, waarbij de daadwerkelijke uitvoering bij andere partijen, zoals het (op te richten) sportplatform, sportaanbieders, Sport Fryslân en mogelijk externe bureaus, indien de eigen personele capaciteit ontoereikend blijkt te zijn. De gemeentelijke beleidsmedewerker sport is eindverantwoordelijk voor het in gang zetten van de acties, om zodoende de gestelde doelen te realiseren.

In de volgende paragrafen worden de acties per speerpunt gegroepeerd. Elk actiepunt gaat vergezeld van een korte omschrijving, de trekker van de actie, co-actoren, de prioriteit van het actiepunt en een globale inschatting van de kosten.

5.2 Communicatie

Het doel van het eerste speerpunt 'het verbeteren van de communicatie en vergroten van de betrokkenheid is in de visie als volgt geformuleerd:

Het creëren van een open en heldere overleg- en communicatiestructuur tussen de gemeente en de belanghebbende partijen, sporters en omringende gemeenten

Om dit doel te realiseren, zet de gemeente tijdens de beleidsperiode in op de volgende acties:

- oprichten sportplatform;
- sportportal;
- digitale nieuwsbrief sport;
- dag van de sport(besturen);
- overleg en afstemming buurgemeenten;
- campagne 30minutenbewegen.

Op de volgende pagina's geven we per maatregel een korte omschrijving, de actoren, doelgroepen, planning en investeringskosten weer.

Oprichten sportplatform	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Sportaanbieders, scholen, kinderopvang, ouderenbonden, gezondheidsinstellingen, dorpsbelangen
Korte omschrijving	Het sportplatform adviseert de gemeente en denkt mee over concrete aandachtspunten en het inzetten van sportstimuleringsprogramma's. Het sportplatform kent een brede vertegenwoordiging van bij sport betrokken partijen. Mogelijke onderwerpen: ☐ Ontwikkelingen en trends ☐ Inzet sportstimuleringsprogramma's ☐ Ontwikkelen van aanvullend sportaanbod en acties ☐ Opzetten sportportal ☐ Stimulering samenwerking ☐ Infrastructuur: accommodaties en buitensportvoorzieningen Het platform krijgt nadrukkelijk een adviserende rol en geen beslisrol of eigen budget. Het platform komt 2 tot 4 maal per jaar bijeen.
Doelgroep(en)	N.v.t.
Investering	Met name ureninzet Beleidsmedewerker Sport en ondersteunende diensten (notuleren, uitnodigingen, etc.)
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog: in 2010 start met voorstel over rol, taken, verantwoordelijkheden en start platform.

Sportportal	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Afdeling communicatie, Sportplatform, sportaanbieders, Sport Fryslân
Korte omschrijving	Een online en interactief platform waar op een aantrek-kelijke, uitnodigende manier allerhande informatie over de sportmogelijkheden in de gemeente kan vinden. Zowel het aanbod als sportstimuleringsprogramma's (NASB, maar ook programma's als Beweegkuur) komen aan de orde. De informatie moet de inwoners stimuleren om actie te ondernemen. Het platform kan onderdeel zijn van de website van de gemeente, waarbij een goede vindbaarheid erg belangrijk is. De technische mogelijkheden hiervoor moeten nog onderzocht worden. Er zijn vanaf het platform links naar de sportaanbieders. Ook kunnen sportaanbieders acties (laten) vermelden op het portal en krijgen initiatieven als 'beweegmaatjes' hier een link. Het up-to-date houden van een dergelijke portal kost veel tijd. In het sportplatform zal daarom besproken worden hoe dit portal vorm kan krijgen en hoe het beheer geregeld en de actualiteit gewaarborgd kan worden.
Doelgroep(en)	Inwoners van de gemeente, in het bijzonder de doelgroepen; (potentiële) sporters, sportverenigingen
Investering	Kosten zijn afhankelijk van de keuze voor een eigen website/portal of als onderdeel van de gemeentelijke website. De inrichtingskosten en jaarlijkse onderhoudskosten worden nader uitgewerkt. Tijdsinvestering wordt geraamd op 2-4 uur per week.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel: start in 2011, continue verbetering en aanvulling

Digitale nieuwsbrief sport	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Sportplatform, afdeling Communicatie
Korte omschrijving	Een periodieke (2 a 4x per jaar), digitale nieuwsbrief waarin belangstellenden geïnformeerd wordt over activiteiten, nieuwtjes en ontwikkelingen in de sport. Specifieke aandacht voor de sportstimuleringsprogramma's en bijvoorbeeld elke keer een vereniging voor het voetlicht brengen. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden voor een mailinglist, maar de digitale nieuwsbrief maakt ook deel uit van het sportportal. Om een zo breed mogelijk publiek te bereiken wordt de nieuwsbrief bij voorkeur ook op websites van sportaanbieders geplaatst. De nieuwsbrief wordt bij voorkeur inhoudelijk gevuld door leden van het sportplatform.
Doelgroep(en)	Inwoners, sportaanbieders en ieder ander die in sport is geïnteresseerd.
Investering	Alleen periodieke ureninvestering beleidsmedewerker Sport en afdeling Communicatie. Ca. 20 uur per nieuwsbrief.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog: start 2e kwartaal 2010

Dag van de sport(besturen)	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Stipepunt, Sportaanbieders
Korte omschrijving	Een jaarlijkse dag voor bestuurders van de sportverenigingen en andere sportaanbieders met als doel de onderlinge contacten te versterken. De dag draagt bij aan de betrokkenheid van de vrijwilligers in de besturen en is een blijk van waardering. Daarnaast wordt de dag benut voor deskundigheidsbevordering, kennisuitwisseling en netwerken. Er zal bijvoorbeeld een lezing zijn over een relevant onderwerp.
Doelgroep(en)	Vrijwilligers van de sportverenigingen
Investering	€ 1.000 per jaar
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel: 1e dag 2011

Uitreiking sportprijzen	
Projecttrekker	Commissie verkiezing sportman/sportvrouw van het jaar
Co-actoren	Sportverenigingen
Korte omschrijving	Elk jaar worden in de gemeente sportprijzen uitgereikt aan verdienstelijke individuele sporters en teams. De uitreiking wordt georganiseerd door een commissie en wordt gesubsidieerd door de gemeente.
Doelgroep(en)	Inwoners van de gemeente
Investering	€ 850 per jaar
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Bestaande activiteit, vindt jaarlijks in januari plaats

Overleg en afstemming buurgemeenten	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Omringende gemeenten
Korte omschrijving	Op bestuurlijk niveau wordt sportbeleid op de agenda van het reguliere overleg geplaatst. Ambtelijk wordt reeds periodiek overleg (1x per 6 weken) gevoerd met de beleidsmedewerkers Sport van de omliggende gemeenten. Onderwerp van gesprek zijn afstemming van het sportbeleid en gemeenteoverstijgende aspecten/projecten, om te komen tot een goede afstemming en samenwerking op dit beleidsterrein.
Doelgroep(en)	N.v.t.
Investering	Valt onder reguliere werkzaamheden van de Beleidsmedewerker Sport
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Bestaande activiteit

30 minuten bewegen	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	NISB, Afdeling Communicatie
Korte omschrijving	30 minuten bewegen is een landelijke campagne die er op gericht is het aantal Nederlanders dat aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen voldoet, te laten stijgen. De nadruk ligt de komende vier jaar op het stimuleren van mensen om daadwerkelijk actie te ondernemen. De campagne is de paraplu voor lokale evenementen. De gemeente maakt op het (toekomstige) sportportal gebruik van de campagne om sport en bewegen onder de aandacht van de inwoners te brengen. Daarnaast kijkt de gemeente hoe en waar gebruik kan worden gemaakt van het overige campagnemateriaal op de site www.30minutenbewegen.nl, zoals: ☐ Brochures ☐ Beweegmaatje.nl ☐ Lespakketten/beweegkisten voor scholen ☐ Gadgets Hiervoor wordt een 30minutenbewegenplan (promotieplan) opgesteld. Bij de stimuleringsprogramma's voor de doelgroepen wordt zoveel mogelijk aangehaakt en gebruik gemaakt van de campagne. Ook bestaande evenementen, zoals de Avondvierdaagse kunnen gekoppeld worden aan de campagne.
Doelgroep(en)	Alle inwoners van de gemeente
Investering	Tijdsinvestering Beleidsmedewerker Sport Kosten promotiemateriaal: € 1.000 per jaar
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog: opstellen promotieplan en start uitvoering in 2010; continu aandacht voor campagne

5.3 Sportaanbod

Om inwoners te stimuleren om te sporten en te bewegen, moet er voldoende aanbod aan sportmogelijkheden zijn. Ook is het belangrijk dat het aanbod van goede kwaliteit is. In de dorpen kan een goed sportaanbod bovendien bijdragen aan de leefbaarheid.

Specifiek voor het sportaanbod zijn de volgende doelen geformuleerd:

- inwoners een goede basisinfrastructuur bieden om te kunnen sporten en bewegen zoals men zelf graag wil: georganiseerd (in verenigingsverband) of ongeorganiseerd (zelfstandig of via commerciële aanbieders);
- het optimaal benutten van openbare voorzieningen en accommodaties voor sport, spel, gezondheid en recreatiedoeleinden.

De gemeente wil inventariseren welke voorzieningen multifunctioneel gebruikt kunnen worden voor zowel sport, toerisme en recreatie, maar ook andere activiteiten binnen de gemeente.
Uitgangspunt is dat openbare sportvoorzieningen openbaar toegankelijk zijn en voor diverse bewegingsvormen benut worden. De gemeente denkt hierbij bijvoorbeeld aan wandelpaden over sportparken, het benutten van voetbalvelden als trapvelden, ijsbanen als skeelerbanen en het openbaar toegankelijk maken van de sanitaire voorzieningen.

Multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties ligt in het verlengde van het ontwikkelen van multifunctionele centra en brede scholen. Hiermee worden accommodaties efficiënter gebruikt en kunnen kostenbesparingen gehaald worden, omdat geen dubbele voorzieningen nodig zijn.
Om het multifunctioneel gebruik van accommodaties mogelijk te maken zijn een aantal deelacties nodig, welke in de volgende kaders benoemd worden.

Verhuur sportaccommodaties	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Beheerders accommodaties
Korte omschrijving	De beleidsmedewerker Sport is het aanspreekpunt voor de verhuur van de sportaccommodaties. De gemeente streeft naar een optimale bezetting van de accommodaties, omdat deze een aanzienlijk beslag (ca. 85%) op de beschikbare middelen leggen. Ongebruikte gymzalen en sportvelden zijn kostbaar en daarmee niet wenselijk. Daarom stelt de gemeente de accommodaties ook open voor andere groepen die hier gebruik van willen maken. Sportverenigingen hebben wel voorrang bij de verhuur. Er wordt goed contact onderhouden met de beheerders, zodat er actief en adequaat ingespeeld kan worden op klachten en wensen van de gebruikers. De gemeente wil het indienen van wensen en klachten meer stroomlijnen. Gebruikers worden gestimuleerd om hun klachten en wensen via de bestaande kanalen, zoals het klachtenloket.
Doelgroep(en)	Sportverenigingen en andere verenigingen/groepen
Investering	Behoort tot het reguliere takenpakket van de Beleidsmedewerker Sport
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Bestaande activiteit

Analyse kwaliteit en kwantiteit sportaccommodaties	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Beheerders accommodaties, gebruikers accommodaties
Korte omschrijving	De gemeente gaat aan de hand van de behoefte aan sportmogelijkheden de kwantiteit en kwaliteit van de sportaccommodaties analyseren. Er zijn signalen dat vooral de binnensportaccommodaties niet aan de huidige eisen voldoen. Ook het multifunctioneel gebruik van de accommodaties en de toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking zijn nadrukkelijk onderdeel van de analyse. Met deze analyse wil de gemeente vraag en aanbod beter op elkaar aan laten sluiten. De gemeente krijgt zo beter inzicht of er te veel, voldoende of te weinig accommodaties zijn en of er interne aanpassingen nodig zijn om betere benutting van de accommodaties nodig zijn. Aan de hand van de inventarisatie wordt het Meerjaren Investerings- en Onderhoudsprogramma (MIOP) geactualiseerd. De inventarisatie gaat vergezeld van een onderhoudskostenraming en onderhoudsplanning. Het is tevens een hulpmiddel bij de heroverweging van noodzakelijke sportvoorzieningen.
Doelgroep(en)	Gebruikers accommodaties
Investering	Tijdsinvestering Beleidsmedewerker Sport
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog tot Middel: Inventarisatie in 2010-2011

Stimuleren Omnivereenigingen	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Sportverenigingen, Sportplatform, dorpsbelangen
Korte omschrijving	Steeds meer sportverenigingen hebben moeite voldoende vrijwilligers te krijgen. In verband met deze kaderproblematiek wil de gemeente hierom per dorp de animo en mogelijkheden bekijken om omnivereenigingen op te richten. Een omnivereniging kent één bestuur voor meerdere sporten. Dit sluit goed aan bij de multifunctionele centra die in steeds meer dorpen ontstaan en draagt daarom bij aan de leefbaarheid in de dorpen. Ook zijn er bij een omnivereniging voor het kader minder vrijwilligers nodig. Door het realiseren van omnivereenigingen kunnen de sportaccommodaties in de dorpen ook efficiënter benut worden. De analyse van sportaccommodaties (vorige actie) wordt hierbij als leidraad gebruikt. De gemeente doet een beroep op verenigingen om het opzetten van omnivereenigingen serieus in overweging te nemen. Indien verenigingen hier positief tegenover staan, zullen de omnivereenigingen in nauw overleg en samen met de sportverenigingen en dorpsbelangen tot stand komen.
Doelgroep(en)	N.v.t.
Investering	Met name tijdsinvestering door Beleidsmedewerker Sport.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel tot laag: voor het realiseren van omnivereenigingen is veel draagvlak en inzet van alle partijen nodig

Inventarisatie voorzieningen ongeorganiseerde sport en recreatie	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Toeristische ondernemers, fitnesscentra, maneges, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, It Fryske Gea, Plattelânsprojekten Zuidwest Fryslân.
Korte omschrijving	In samenwerking met het beleidsveld Toerisme en Recreatie wordt in kaart gebracht welke voorzieningen gewenst zijn voor recreanten en ongeorganiseerde sporters. Het gaat dan om paden (fietsen, wandelen, paardrijden, zwem/surfgelegenheden etc.), buitensportvoorzieningen en aanvullende voorzieningen zoals openbare toiletten en rustpunten. Op basis van de inventarisatie wordt een actieplan opgesteld.
Doelgroep(en)	Inwoners en toeristen
Investering	Tijdsinvestering betrokken beleidsmedewerker
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel: inventarisatie in 2011

Materiaalkasten binnensportaccommodaties	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Gebruikers en beheerders van de accommodaties
Korte omschrijving	Op dit moment heeft elke gebruiker zijn eigen materialenkast. De gemeente gaat deze per accommodatie vervangen door één gezamenlijke kast met (nieuw) sportmateriaal. De beheerder is verantwoordelijk voor het beheer, opruimen en controle van de sportmaterialen Met de gebruikers worden afspraken gemaakt over het gebruik en de zorg voor de materialen. De beleidsmedewerker Sport is hiervoor aanspreekpunt.
Doelgroep(en)	Gebruikers binnensportaccommodaties
Investering	€ 13.200 (ex. BTW)
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog: er is reeds gestart met dit project, afronding in 2010

Speelruimteplan	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Beleidsmedewerker Welzijn, Beleidsmedewerker Sport, Scholen, inwoners, CJG, jongerenwerker
Korte omschrijving	De gemeente heeft reeds een inventarisatie van de speelplaatsen uitgevoerd. Het vervolg hierop is het opstellen van een speelruimteplan: een visie op de speelruimte met daaraan een actieplan gekoppeld. Uitgangspunt is dat elke locatie en elk inrichtingselement in de openbare ruimte aanleiding kan geven om te spelen. Het speelruimteplan wordt gestoeld op de beleving van de buitenruimte, de speelwaarde van de voorzieningen en de voorkeuren van kinderen en jongeren. Er moet een uitdagende en prikkelende openbare ruimte ontstaan. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de bebouwde kommen, maar ook naar de bosgebieden in de gemeente. Een avontuurlijk speelpark kan hiervan bijvoorbeeld het resultaat zijn.
Doelgroep(en)	Inwoners en gebruikers speelruimte
Investering	Tijdsinvestering Beleidsmedewerker Sport
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel: 2011

5.4 Sportstimulering

De gemeente heeft een aantal doelgroepen aangewezen, waar men extra aandacht aan wil besteden in het kader van het sportbeleid. Om het sporten en bewegen bij de doelgroepen te stimuleren wordt met name gebruik gemaakt van de stimuleringsprogramma's van het NASB. Daarnaast zijn er nog andere aanverwante acties om de doelgroepen te bereiken.

Het doel van sportstimulering is als volgt geformuleerd:

Met behulp van de sportstimuleringsprogramma's van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) de doelgroepen bewust maken van het belang en nut van sporten, bewegen en een gezonde leefstijl en tegelijkertijd de doelgroepen stimuleren tot meer sportdeelname en bewegen.

Omdat de gemeente meerdere doelgroepen heeft, kiest de gemeente ervoor om elk jaar één doelgroep uit te lichten, die dat jaar extra aandacht krijgt middels de stimuleringsprogramma's. Dat betekent niet dat de doelgroepen in andere jaren vergeten worden, lopende programma's blijven gewoon doorgaan. In het specifieke jaar wordt echter meer aandacht besteed aan de betreffende doelgroep. In 2009 is een fittest onder de ouderen uitgevoerd. Deze groep zal daarom in een later stadium van de beleidsperiode weer aan bod komen.

De gemeente kiest voor de volgende themajaren:

- 2010: Jeugd van 0-4 jaar en 4-12 jaar;
- 2011: Jeugd van 12-18 jaar;
- 2012: Volwassenen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening;
- 2013: Volwassenen van 50 jaar en ouder.

Naast de themajaren zijn er een aantal interventies dat goed aan sportevenementen gekoppeld kan worden, zoals IRun2BFit en Fiets-Fit. Bestaande interventies worden gecontinueerd en krijgen in het themajaar extra aandacht.

In deze paragraaf wordt per doelgroep ingegaan op de acties om sport en bewegen te stimuleren.

5.4.1 0 tot 4 jaar

Beweegkriebels	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Kinderopvang, peuterspeelzalen, consultatiebureau, NISB
Korte omschrijving	De gemeente wil al bij haar jongste inwoners een gezonde leefstijl bevorderen. In samenwerking met instanties als kinderopvang, peuterspeelzaal en consultatiebureau wordt overleg gevoerd en een project opgezet om het bewustzijn van de ouders en begeleiders te vergroten en daarmee beweging bij jonge kinderen te stimuleren. Het NISB-programma 'Beweegkriebels' geeft hiervoor goede handvaten. Beweegkriebels richt zich op deskundigheidsbevordering van mensen die werken met kinderen tussen de 0 en 4 jaar. Er worden hiervoor trainingen gegeven.
Doelgroep(en)	Jeugd 0-4 jaar en hun ouders
Investering	€ 6.000
Prioriteit/uitvoeringstermijn	2010

5.4.2 4 tot 12 jaar

Kies voor Hart en Sport/Scoren voor Gezondheid	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Scholen, sportaanbieders, Sport Fryslân, Sportscan
Korte omschrijving	Met Kies voor Hart en Sport wordt het bewustzijn van kinderen over sport en gezondheid vergroot. Ze maken kennis met diverse sporten om een goede keuze te kunnen maken. Daarnaast is er een lesprogramma. Met "Scoren voor Gezondheid" wordt geprobeerd de toename van het aantal kinderen met overgewicht een halt toe te roepen met behulp van de populariteit van profvoetballers. Het is een aanvulling op het project Kies voor Hart en Sport. De gemeente wil meer scholen stimuleren om mee te doen aan deze programma's door in samenwerking met de sportaanbieders en Sport Fryslân een aantrekkelijk Sportpakket aan te bieden.
Doelgroep(en)	Groepen 6, 7 en 8 van de basisschool
Investering	Kies voor Hart en Sport: ongeveer € 8000 voor 10 scholen, 500 kinderen, 15 sportcursussen. Scoren voor Gezondheid: € 5,- per deelnemend kind (max. 100 kinderen per jaar); excl. vervoerskosten en printkosten lesmateriaal
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Kies voor Hart en Sport: jaarlijks, Scoren voor Gezondheid: tweejaarlijks (2010, 2012)

Schoolschaatsen	
Projecttrekker	Stichting Schoolschaatsen Heerenveen
Co-actoren	gemeente
Korte omschrijving	De Stichting Schoolschaatsen organiseert voor de basisscholen schaatslessen in IJshal Thialf. Gedurende een aantal dagdelen krijgen de leerlingen schaatsles.De gemeente subsidieert de stichting met een jaarlijkse bijdrage per kind.
Doelgroep(en)	Jeugd 4-12 jaar
Investering	€ 1.000 per jaar
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Jaarlijkse activiteit

5.4.3 12 tot 18 jaar

IRUN2BFIT	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	CSG Gaasterland, atletiekvereniging, Sportplatform, fysiotherapiepraktijk, stichting IRun2BFit
Korte omschrijving	IRUN2BFIT heeft als doel de sportdeelname van de middelbare schooljeugd te verbeteren. De interventie richt zich met behulp van (duur)sport op de fitheid en gezondheid van jongeren. Door de leerlingen aan de hand van een schema en lesprogramma's te laten hardlopen wordt toegewerkt naar een groot loopevenement in de buurt. Het kan daarmee goed gekoppeld worden aan de organisatie van een hardloopevenement in de gemeente. De interventie start ook met een groots opgezette centrale kick-off.
Doelgroep(en)	12-18 jaar
Investering	€ 10.000 per jaar (exclusief eventuele extra activiteiten).
Prioriteit/uitvoeringstermijn	2011 en 2013

5.4.4 Inwoners met een lichamelijke beperking en/of lichamelijke aandoening

SCALA	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Frysas, sportaanbieders, patiëntenorganisaties, zorginstellingen, VOAS.
Korte omschrijving	Voor mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening is SCALA opgezet. Het doel is deze groep sportief en actief te laten worden en te houden. De nadruk ligt op wat deze groep kan, wat hun behoeftes is en het bieden van een vrijetijdsbesteding. In de gemeente is één SCALA-groep (Sport en Spel) in Balk. De gemeente wil de behoefte aan meer groepen inventariseren en deze in samenwerking met Frysas, sportaanbieders en de zorgpartijen opzetten.
Doelgroep(en)	Inwoners (18+) met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening
Investering	€ 2.000 per jaar (subsidie). In 2013 extra investering van € 2.0000
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Bestaande groep continueren, 2012 extra aandacht

BeweegKuur	
Projecttrekker	Huisartsen (huisartsenpraktijk in Wikel)
Co-actoren	Gemeente, diëtist, fysiotherapeut
Korte omschrijving	Beweegkuur is een leefstijlinterventie voor mensen met (een verhoogd risico op) diabetes type 2. Mensen die in aanmerking komen voor deelname krijgen van hun huisarts een BeweegKuur-recept voorgeschreven. Een Beweegkuur duurt maximaal een jaar. De huisarts, de diëtist en de fysiotherapeut begeleiden de deelnemer in deze periode naar een actievere en gezonde leefstijl.
Doelgroep(en)	Inwoners met (een verhoogd risico op) diabetes type 2
Investering	€ 450 per cliënt
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Pilot in 2010; continuering en uitbreiding bij succes

5.4.5 50-plussers

GALM	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Koepel 50+, sportaanbieders, zorginstellingen, Sport Fryslân
Korte omschrijving	GALM richt zich op niet-actieve inwoners tussen de 55 en 65 jaar. Het doel is deze groep weer een actieve levensstijl aan te leren, door hen deelnemers langdurig te begeleiden en te stimuleren. Het (her)winnen van plezier in sportieve activiteiten staat centraal. In Bakhuizen, Balk, Oudemirdum en Sloten zijn GALM-groepen actief. De gemeente wil inwoners uit de andere dorpen stimuleren ook deel te nemen, door het vormen van nieuwe groepen of door aan te sluiten bij bestaande groepen. De in 2009 afgenomen fittest is hier een goede aanleiding voor.
Doelgroep(en)	50 jaar en ouder
Investering	€ 4.000 per jaar (subsidie) In 2013 extra investering van € 2.000
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Bestaande groepen continueren, 2013 extra aandacht

Bewegen en Gezondheid voor Senioren	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Koepel 50+, zorginstellingen, huisartsen, NISB
Korte omschrijving	Het project Bewegen en Gezondheid voor Senioren speelt in op de wens van veel ouderen actiever en daardoor gezonder te leven. Binnen dit project zijn 5 thema' s geselecteerd om gezond ouder te worden. De thema's zijn uitgewerkt in korte cursussen met als doel gezondheidswinst. De volgende cursussen zijn beschikbaar: - Als botten en spieren protesteren - Fit door het leven - Bewegen zonder moeite - Op verhaal komen De gemeente wil de 50-plussers in de gemeente een aantal van deze cursussen aanbieden. Vooral de eerste twee vormen een goede aanvulling op het overige aanbod aan activiteiten.
Doelgroep(en)	50 jaar en ouder
Investering	€ 5.000. Met een eigen bijdrage van de deelnemers kunnen de kosten worden verlaagd.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	2013

Interventie gericht op eenzaamheid	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Koepel 50+, sportaanbieders, zorginstellingen, Stichting in Bewegen
Korte omschrijving	In het gemeentelijk gezondheidsbeleid wordt in 2011 aandacht gegeven aan het onderwerp eenzaamheid. Middels het sportbeleid wil de gemeente hier activiteiten aan koppelen, zoals een aantal cursussen: - In Balans - Halt u valt Beweegactiviteiten worden gecombineerd met sociale vaardighedentraining en activiteiten die door de deelnemers zelf worden georganiseerd. Na de interventie stromen deelnemers, indien mogelijk, door naar reeds bestaande activiteiten in groepsverband zoals bijvoorbeeld Meer Bewegen voor Ouderen of een hobbyclub
Doelgroep(en)	50 jaar en ouder
Investering	De kosten en lokale ureninzet zijn afhankelijk van de gekozen wijze van uitvoering. De 'standaard' uitvoering zoals op de website www.actormethode.nl beschreven kost € 12.500 en 110 lokale coördinatie-uren voor een extramuraal project waarbij 300 senioren thuis bezocht worden.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	2013

Fiets-Fit	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Fietsclub '81, Fietshandelaren, Nederlandse Toer Fiets Unie
Korte omschrijving	Fiets-Fit biedt beginnende fietsers een trainingscyclus van zes zater- of zondagen aan. Tijdens deze trainingen wordt aandacht besteed aan het op een verantwoorde manier opbouwen van de conditie, fietstechnieken en de aanschaf en het gebruik van materialen. Vanaf 13 maart 2010 wordt op meer dan 50 locaties in het land gestart met de 6 weken durende trainingsserie van Fiets-Fit. Fiets-Fit kan ook gekoppeld worden aan het organiseren van sportevenementen. Fiets-Fit is bedoeld voor alle volwassenen, maar de gemeente richt zich specifiek op de inwoners van 50 jaar en ouder.
Doelgroep(en)	50 jaar en ouder
Investering	Ca. € 500 - € 1500, kosten worden deels betaald door deelnemers
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Vanaf 2012 jaarlijks

5.4.6 Alle doelgroepen

Sportevenementen	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Sportaanbieders (zowel verenigingen als commerciële aanbieders; Centrum voor Jeugd en Gezin
Korte omschrijving	Evenementen zijn een goed middel om mensen te motiveren in beweging te komen. Daarnaast dragen evenementen bij aan de promotie van Gaasterlân-Sleat.. De gemeente wil jaarlijks één of twee evenementen organiseren, waarbij de deelnemers vooraf begeleid worden via clinics en trainingen om deel te nemen. Het evenement kan ook dienen als aftrap voor het themajaar. Het streven is dat in ieder geval één sportevenement uitgroeit tot een jaarlijks terugkerend evenement. Het gaat om laagdrempelige evenementen, zoals een hardloopevenement (mogelijk zelfs marathon of triathlon: de Gaasterlandloop). Ook hierbij zijn weer interventies die hierop aansluiten, zoals IRun2BFit voor middelbare scholieren. Per evenement zal een apart projectvoorstel ingediend worden.
Doelgroep(en)	Alle inwoners van de gemeente
Investering	€ 10.000 voor de initiatieffase, Kosten organisatie: PM. Deze zijn afhankelijk omvang evenement en medefinanciers
Prioriteit/uitvoeringstermijn	2011 en verder

5.5 Randvoorwaarden

Naast het bieden van een goed sportaanbod en het stimuleren van inwoners om (meer) te gaan sporten en bewegen, zijn er een aantal randvoorwaardelijke acties om dit te onder-steunen. Het gaat dan om een goed en helder sportsubsidiebeleid, maar ook om het aanstellen van vakleerkrachten en/of combinatiefunctionarissen. Tot slot is het van belang om de effecten van het sportbeleid te monitoren, zodat indien nodig bijgestuurd kan worden. Daarvoor zal de gemeente aan het eind van de beleidsperiode de sportdeelname meten, in navolging van de nulmeting in 2009.

Het doel van het sportsubsidiebeleid is in de visie als volgt geformuleerd:
Het stimuleren van de sportdeelname van de doelgroepen via financiële bijdragen aan organisaties, activiteiten en projecten die zich inzetten voor deze doelgroepen.

Opstellen sportsubsidiebeleid	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Beleidsmedewerkers Welzijn & Sport
Korte omschrijving	De gemeente evalueert het huidige sportsubsidiebeleid en ontwikkelt een nieuw sportsubsidiebeleid dat zich richt op het stimuleren van de sportdeelname van de drie doelgroepen. In het nieuwe beleid zullen in ieder geval de volgende aspecten aan de orde komen: ☐ jeugdsportsubsidie, zowel voor binnen- als buitensportverenigingen voor jeugd tot en met 17 jaar ☐ organisatie van (incidentele) evenementen door sportverenigingen gericht op één of meerdere van de doelgroepen ☐ heldere en concrete regels omtrent het verlenen van, en de hoogte van de subsidie Indirect verleent de gemeente subsidie voor het gebruik van accommodaties, door de huurtarieven laag te houden. Het nieuwe sportsubsidiebeleid sluit aan bij de algemene subsidieverordening van de gemeente.
Doelgroep(en)	Sportverenigingen
Investering	Met name ureninzet Beleidsmedewerker Sport en Welzijn
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog: opstellen in 2010

Participatiefonds/sportpas	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Intergemeentelijke Sociale Dienst, Sportplatform, Sportaanbieders
Korte omschrijving	Via de Sociale Dienst kunnen kinderen uit gezinnen met lage inkomens een bijdrage krijgen voor sport en culturele activiteiten. De gemeente wil allereerst dit fonds beter bekend maken bij haar inwoners. Daarnaast gaat de gemeente onderzoeken of het wenselijk is dit uit te breiden met de andere doelgroepen, senioren en mensen met een beperking of chronische aandoening. Uit eerder onderzoek is gebleken dat vooral voor de laatste groep de hoge kosten een drempel zijn om deel te nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten.
Doelgroep(en)	Jeugd 0-18 jaar, volwassen van 50 jaar en ouder, mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening.
Investering	Tijdsinvestering Beleidsmedewerker Sport
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Middel: bekendmaking huidige regels in 2010; onderzoek in 2012

Aanstellen vakleerkracht(en)/combinatiefunctionaris	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Sportverenigingen, scholen, omliggende gemeenten en culturele instellingen
Korte omschrijving	De landelijke en provinciale overheden streven naar meer vakleerkrachten bewegingsonderwijs in het basis-onderwijs. Afgestudeerden in het basisonderwijs mogen alleen gymnastieklessen verzorgen indien men gecertificeerd is. Hierdoor is grote behoefte aan vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Daarnaast hebben veel sportverenigingen moeite om gekwalificeerde trainers te vinden. De gemeente gaat onderzoeken of de aan te stellen vakleerkracht(en) ook ingezet kan worden als trainer bij sportverenigingen en/of culturele instellingen, de zogenaamde combinatiefunctionaris. Het totaal aantal klokuren (2009-2010) voor het primair onderwijs is 46,50. Voor het speciaal onderwijs gaat het om 40,50 klokuren. Er is er daarom meer dan 1 fte nodig, waar mogelijk gecombineerd met trainerschap bij sportverenigingen. De gemeente gaat in kaart brengen voor hoeveel uur bewegingsonderwijs en trainingsuren bij sportverenigingen een gekwalificeerde kracht nodig is. Aan de hand daarvan zal een voorstel gedaan worden om deze uren in te vullen. Waar mogelijk wordt samengewerkt met de omliggende gemeenten.
Doelgroep(en)	Sportverenigingen, scholen, culturele instellingen
Investering	Per vakleerkracht/combinatiefunctionaris (1 fte): junior: € 30.000 per jaar, senior: € 50.000 per jaar. Het Rijk financiert het eerste jaar 100%. Vanaf 2e jaar (en volgende jaren) 40% Rijk, 40% gemeente, 20% derden.
Prioriteit/uitvoeringstermijn	Hoog tot middel; behoefte-inventarisatie in 2010, vervolgens voorstel tot aanstellen vakleerkracht/combinatiefunctionaris in 2011.

Monitoring Sportbeleid	
Projecttrekker	Gemeente Gaasterlân-Sleat
Co-actoren	Scholen, ouderenbonden, sportverenigingen, gezondheidsinstellingen, Sport Fryslân
Korte omschrijving	In 2009 is een nulmeting uitgevoerd onder de doel-groepen. De gemeente gaat vierjaarlijks een vervolgmeting uitvoeren om inzicht te krijgen in de effecten van het sportbeleid. Aan de hand van de uitkomsten (en de onderzoeken van de GGD en Sport Fryslân) wordt het beleid zo nodig aangepast.
Doelgroep(en)	Jeugd, senioren, mensen met lichamelijke beperking of chronische aandoening
Investering	€ 7.500
Prioriteit/uitvoeringstermijn	4 jaarlijks herhalen: in 2013 herhaling

5.6 Planning

Het uitvoeringsprogramma is opgesteld voor de periode 2010 tot en met 2013. De acties zijn uitgesmeerd over deze vier jaar. Het komende jaar wordt gestart met de zaken die de hoogste prioriteit hebben. Ook wordt in dit jaar waar mogelijk een aanzet gedaan voor de acties voor de volgende jaren.

In onderstaand schema wordt de planning van de acties weergegeven:

Maatregel	2010	2011	2012	2013	Toelichting
Communicatie					
Oprichten Sportplatform					2-4 keer per jaar
Digitale nieuwsbrief Sport					2-4 keer per jaar
Campagne 30minuten bewegen					
Sportportal					
Dag van de Sport(besturen)					1 keer per jaar
Uitreiking sportprijzen					1 keer per jaar
Overleg en afstemming buurgemeenten					1 keer per 6 weken
Sportaanbod					
Analyse sportaccommodaties					
Materiaalkasten binnensportaccommodaties					
Inventarisatie voorzieningen ongeorganiseerde sport en recreatie					
Speelruimteplan					
Stimuleren omnivere nigingen					
Verhuur sportaccommodaties					
Sportstimulering					
Beweegkriebels					
Kies voor Hart en Sport/Scoren voor Gezondheid					
BeweegKuur					Pilot
IRun2BFit					Eens per 2 jaar
Fiets-Fit					
Bewegen en gezondheid voor senioren					
Interventie gericht op eenzaamheid					
Schoolschaatsen					
SCALA					
GALM					
Sportevenementen					1 a 2 per jaar
Randvoorwaarden					
Opstellen sportsubsidiebeleid					
Aanstellen vakleerkracht/combifunctionaris					
Participatiefonds/sportpas					
Monitoring sportbeleid					
Legenda					
Opstartfase of periode van extra aandacht					
Continuering project					
Eenmalige (jaarlijkse) activiteit					

5.7 Dekking

In de gemeentelijke begroting is voor de beleidsperiode 2008 tot en met 2013 in totaal € 244.000 beschikbaar voor de uitvoering van het sportbeleid. In onderstaande tabel is de financieringsstructuur weergegeven.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal
Subsidie overheid	€ 30.500,00	€ 61.000,00	€ 30.500,00	€ -	€ -	€ -	€ 122.000,00
Cofinanciering gemeente	€ -	€ -	€ 30.500,00	€ 30.500,00	€ 30.500,00	€ 30.500,00	€ 122.000,00
Totaal budget sportbeleid	**€ 30.500,00**	**€ 61.000,00**	**€ 61.000,00**	**€ 30.500,00**	**€ 30.500,00**	**€ 30.500,00**	**€ 244.000,00**

De helft van de totale middelen voor het sportbeleid bestaat uit de NASB-subsidie en de andere helft uit gemeentelijke co-financiering. De co-financiering wordt deels verkregen door inzet uit andere beleidsvelden. De co-fianciering is als volgt opgebouwd:

BSI-middelen	€ 80.000,00
Budget gezondheidsbeleid	€ 11.000,00
Budget jongerenbeleid	€ 9.000,00
Budget ouderenbeleid	€ 22.500,00
Totaal cofinanciering	€ 122.500,00

Doordat het budget vanaf 2008 beschikbaar is gesteld, zijn een deel van de gelden reeds besteed. Daarnaast wordt de Beleidsmederwerker Sport één werkdag per week uit dit budget betaald.

In het uitvoeringsprogramma zijn per actie, waar mogelijk, investeringskosten aangegeven. In een aantal gevallen is dit nog niet in te schatten doordat er nader onderzocht moet worden of en op welke manier een bepaalde actie uitgevoerd gaat worden. In de totale begroting is hier rekening mee gehouden door middel van een post onvoorziene uitgaven.

6. Sport- en speel-voorzieningen

6 Sport- en speelvoorzieningen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per dorp of stad de soort, hoeveelheid en verscheidenheid van de sportvoorzieningen en speelplaatsen beschreven. De denk-, hengel- en biljartsport, de sporten die niet direct een bijdrage leveren om inactief beweeggedrag van mensen tegen te gaan, worden apart benoemd. Deze zijn in de bijlagen terug te vinden, samen met een recente inventarisatie van de speelplaatsen die de gemeente heeft aangeleverd. Doel van de opsomming is om van sport- en speelvoorzieningen een overzicht te maken, dat te koppelen is aan de wensen en behoeften van de inwoners in het sport- en beweegaanbod in de gemeente.

6.2 Overzicht van sportvoorzieningen

Er zijn drie gemeentelijke sportaccommodaties voor binnensport: sporthal de Trime te Balk, gymzaal Balk en gymzaal de Foarmeling te Sloten. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sportvelden. De rest van de accommodaties is geprivatiseerd. De gemeente hanteert de norm van het NOC*NSF om te toetsen of de capaciteit van de sportvoorzieningen toereikend is. In onderstaand overzicht is kwantitatief (en niet kwalitatief) ingegaan op de sportvoorzieningen.

6.2.1 Bakhuizen

Sportcomplex	
Faciliteiten:	☐ 2 wedstrijdvelden ☐ 1 trainingsveld ☐ 2 tennisbanen: kunstgras met verlichting ☐ gezamenlijke kantine met drie kleedruimtes
Gebruikers:	VV Bakhuizen Tennisafdeling SV Bakhuizen

Sportzaal 'De Gearte'	
Faciliteiten:	☐ sportzaal (22 x 28 m)
Gebruikers:	Badminton BEO Bakhuizen Gymnastiekafdeling BEO Bakhuizen Volleybalafdeling BEO Bakhuizen GALM

IJsbaan in Bakhuizen	
Faciliteiten:	☐ ijsbaan met verlichting ☐ berging van +/- 20 m2
Gebruikers:	IJsvereniging Phoenix (uitsluitend recreatief)

6.2.2 Balk

Sporthal 'De Trime'	
Faciliteiten:	☐ sporthal (42 x 28 m) ☐ 6 kleedruimtes ☐ kantine
Gebruikers:	Badmintonclub Oer 't Net (incl. aanbod voor lichamelijk beperkten e/o chronisch zieken) Korfbalclub Harich Korfbalclub DTG Wijckel Volleybalvereniging DBS Balk Voetbalvereniging Balk Voetbalvereniging de Wâlde Nevobo Scholen (2 basisscholen, CSG Gaasterland) Sport en Spel, SCALA (via Frysas, aanbod voor mensen met een lichamelijke beperking e/o chronische aandoening)

Gymnastieklokaal	
Faciliteiten:	gymzaal (21 x 12 m) 2 kleedruimtes
Gebruikers:	Volleybalvereniging DBS Balk Budoschool Jeroen Rauwerda Gymnastiekvereniging De Evenwichtsbalk Meer Bewegen voor Ouderen, GALM Scholen (drie basisscholen uit Balk)

Sportcomplex 'De Stikke'	
Faciliteiten:	1 kaatsveld (120 x 105 m) 3 tennisbanen, met verlichting kantine met kleedruimte bij de tennisvereniging een clubgebouw van de postduivenvereniging
Gebruikers:	Tennisvereniging Gaasterland Kaatsclub Cannegieter te Balk Postduivenvereniging De Blauwband

Sportcomplex 'De Wilgen'	
Faciliteiten:	3 wedstrijdvelden 1 trainingsveld 8 kleedruimtes kantine
Gebruikers:	VV Balk Schoolsport: C.S.G. Gaasterland

Zwem- en surfvoorziening Balk	
Gebruikers:	Watersportvereniging Sleatemermar Zwemmers/surfers

6.2.3 Elahuizen

IJsbaan achter de Buorren	
Faciliteiten:	IJsbaan zonder verlichting
Gebruikers:	IJsclub De Twa Doarpen

6.2.4 Harich

Korfbalveld aan de Harichsterdyk	
Faciliteiten:	☐ 3 à 4 velden ☐ 4 kleedruimtes ☐ materialenhok ☐ kantine
Gebruikers:	Korfbalclub Harich Schoolsportdag

IJsbaan aan de Houtdyk	
Faciliteiten:	☐ ijsbaan met verlichting ☐ gebouw
Gebruikers:	IJsclub Balk e.o.

Overdekte manege aan de Wyldemerkwei	
Gebruikers:	Landelijke Rijvereniging Gaasterland Freule ruiters Gaasterlandse Aanspanning

'Ons Gebouw'	
Faciliteiten:	dorpshuis
Gebruikers:	Biljartvereniging

6.2.5 Oudega

Multifunctioneel centrum 'De Skeakel'	
Faciliteiten:	☐ gymzaal (21 x 12 m) ☐ 2 kleedruimtes ☐ kantine
Gebruikers:	Gymnastiekafdeling SV De Wâlde Volleybalafdeling SV De Wâlde (speelt haar wedstrijden in Koudum) VV De Wâlde Basisscholen (Oudega/Elahuizen) Recreatief gebruik (bijv. activiteiten voor kinderen in vakanties, scheidsrechterscursussen) Gymnastiekvereniging Fyftich Fit

Voetbalcomplex 'De Wâlde'	
Faciliteiten:	☐ 2 wedstrijdvelden ☐ 1 trainingsveld ☐ 4 kleedruimtes ☐ kantine
Gebruikers:	VV De Wâlde

IJsbaan in Oudega/Kolderwolde	
Faciliteiten:	☐ weiland welke men onder water kan laat lopen ☐ bankjes uit 'De Skeakel' in Oudega
Gebruikers:	IJsclub Foarût te Oudega/ Kolderwolde (uitsluitend recreatief)

6.2.6 Oudemirdum

Sportcomplex 'De Stelp'	
Faciliteiten:	☐ 2 wedstrijdvelden ☐ 1 trainingsveld ☐ 4 tennisbanen met verlichting ☐ kantine met keuken ☐ 3 kleedruimtes
Gebruikers:	Tennisafdeling SV N.O.K. VV N.O.K. GALM

Dorpshuis 'It Klif'	
Faciliteiten:	☐ gymzaal (10 x 20 m) ☐ 2 kleedruimtes
Gebruikers:	Gymnastiekafdeling SV N.O.K. Volleybalafdeling SV N.O.K. Schaakclub Rijs e.o. Basisschool Oudemirdum

Manege aan de Beukenlaan	
Faciliteiten:	3 buitenbakken
Gebruikers:	Rijverenigingen

6.2.7 Sloten

Sportcomplex 'It Krûdfjild'	
Faciliteiten:	☐ 1 wedstrijdveld ☐ 1 trainingsveld ☐ 2 tennisbanen met verlichting ☐ kantine en kleedruimtes
Gebruikers:	Tennisvereniging Sleat VV Sleat

Gymnastieklokaal 'De Foarmeling'	
Faciliteiten:	☐ gymzaal (21 x 12 m) ☐ 2 kleedruimtes ☐ geen kantine
Gebruikers:	Gymnastiekvereniging THOR Volleybalvereniging Sleat Basisscholen Sloten en Wijckel Voetbalvereniging Sleat GALM

IJsbaan aan De Jerdensdyk	
Faciliteiten:	ijsbaan met verlichting
Gebruikers:	IJsclub De Eendracht

6.2.8 Wijckel

Korfbalveld in het Du Toursbos	
Faciliteiten:	☐ kantine ☐ apart gebouw met vier kleedruimtes ☐ materialenhok ☐ 2 velden
Gebruikers:	Korfbalclub D.T.G.

IJsbaan in het Du Toursbos	
Faciliteiten:	☐ ijsbaan met verlichting ☐ gebouw
Gebruikers:	IJsvereniging Menno van Coehoorn

Tennisbaan	
Faciliteiten:	☐ 1 tennisbaan ☐ accommodatie op de camping ☐ kantine met kleedruimte
Gebruikers:	Tennisvereniging 'De Hopslach'

6.2.9 Overig

- Zwem- en surfgelegenheid te Sloten'
- Zwemgelegenheid Elahuizen
- Zwem- en (kite)surfgelegenheid 't Mirnser Klif te Klif
- Zwemgelegenheid De Hege Gerzen te Oudemirdum
- Natuurgolfbaan (9 holes) golfclub Gaasterlân te Oudemirdum
- Fitness Centrum Universal Gym te Balk
- Activit Body Centre te Balk

6.3 Overzicht speelplaatsen

Met de inventarisatie van de speelplaatsen[1] is nog geen duidelijker beeld verkregen in hoeverre de inrichting van de ruimten voldoen aan de beoogde gebruikers. De gewenste doelgroepen hebben allen zo hun wensen en behoeften voor nu en de toekomst bij de inrichting van de speelplaatsen. Het vermoeden is dat de huidige invulling van de speelplaatsen traditioneel te noemen zijn. De gemeente heeft aangegeven, dat kwalitatief de speelruimten en -toestellen goed op orde zijn. Hierbij zijn de keuringen van de VWA als uitgangspunt gebruikt.

6.3.1 Bakhuizen		
Havenstraat	3 speeltoestellen	
Joh. Nagelhoutlaan	5 speeltoestellen	m.m.v. peuterspeelzaal / MFC Gearte
It Skod	5 speeltoestellen	met trapveld

6.3.2 Balk		
J. Bremerstrjitte	4 speeltoestellen	
Douwe Aukesstraat	skatebaan (4 box)	met trapveld
Wurdze	6 speeltoestellen	
De Greide	pannafield (7 x 6 m)	
De Dobbe	2 speeltoestellen	
De Dammen	4 speeltoestellen	
It Sportfjild	Trapveld	
Willem Barentszstraat	3 speeltoestellen	
Bouke Boersmastrjitte	3 speeltoestellen	
Rosenbergstrjitte	6 speeltoestellen	
S. de Jongstrjitte	4 speeltoestellen	m.m.v. basisscholen
Sate Steenbergenstraat	3 speeltoestellen	
Bloemstraat	5 speeltoestellen	m.m.v. peuterspeelzaal
Herman Gorterstraat	jeu-de-boulesbaan	
Tjamkedykje	8 speeltoestellen	m.m.v. strandpaviljoen

6.3.3 Elahuizen		
Buorren	7 speeltoestellen	met trapveld

6.3.4 Harich		
Van der Feltszstraat	5 speeltoestellen	met trapveld

6.3.5 Nijemirdum		
Lyklamawei	7 speeltoestellen	met trapveld

6.3.6 Oudega		
Aldewei	1 speeltoestel	met trapveld, m.m.v. basisschool
Klaas Gelkesstrjitte	3 speeltoestellen	

1 bron: dhr. J. Rietberg 31 juli 2009

6.3.7 Oudemirdum		
Marderhoek	11 speeltoestellen	m.m.v. strandpaviljoen
De Bugel	6 speeltoestellen	
De Grintfisker	3 speeltoestellen	met speelveld
Hegewei	4 speeltoestellen	m.m.v. peuterspeelzaal, MFC 't Klif
Beukenlaan	2 speeltoestellen	met speelveld
De Ikebosker	2 speeltoestellen	
Fonteinwei	Trimbaan (18 stat.)	

6.3.8 Sloten		
Bolwerk ZZ	5 speeltoestellen	
Menno van Coehoornstr.	4 speeltoestellen	
Burg. Mulierstraat	4 speeltoestellen	
Burg. Mulierstraat	3 speeltoestellen	
Lange Jerden	basketbal-/trapveld	

6.3.9 Sondel		
Sondelerdyk	5 speeltoestellen	met trapveld

6.3.10 Wijckel		
De Festing	3 speeltoestellen	

6.4 Conclusies en aanbevelingen

Na alle sportvoorzieningen en speelplaatsen globaal in soort, hoeveelheid en verscheidenheid in kaart gebracht te hebben, kan geconcludeerd worden dat de gemeente in veel van haar dorpen en stad sportvoorzieningen en speelplaatsen gerealiseerd heeft. In de dorpen Kolderwolde, Mirns, Ruigahuizen en Rijs zijn zowel geen sportvoorzieningen als speelplaatsen te vinden.
De dorpen Nijemirdum en Sondel hebben wel beide één speelplaats, maar geen sportvoorziening.

Het verdient aanbeveling een capaciteitsanalyse uit te voeren naar de binnen de gemeente aanwezige sportvelden en binnensportvoorzieningen. Samen met een inventarisatie van de ontwikkelingen binnen de sport kunnen tekorten en/of overschotten vroegtijdig worden gesignaleerd. Het aantal kleedkamers is landelijk een actueel punt van discussie door bijvoorbeeld de groei van pupillen- en dameselftallen bij het voetbal.

Momenteel ontbreekt inzicht of de speelvoorzieningen aansluiten bij de wensen van de doelgroepen. Het verdient aanbeveling een speelplekkennota op te stellen, waarin onder meer wordt aangegeven of het huidige aanbod voor nu en de toekomst voldoet. Tevens kan in de nota een overzicht worden gegeven van de huidige kosten van de gemeentelijke sport- en speelaccommodaties. Zodoende wordt inzichtelijker of ruimten efficiënt gebruikt worden en middelen doelmatig ingezet worden.
In de nota kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van spelen, zoals de landelijke trend en groei van het aantal multifunctionele 'drie-generatie-speelplaatsen', waar jong en oud terecht kunnen. Tevens is landelijk meer en meer aandacht voor avontuurlijk spelen (van Staatsbosbeheer).

Tot slot is aan te bevelen om sport- en speelbeleid meer op elkaar aan te laten sluiten, zodat Buurt, Onderwijs en Sport baat hebben bij bijvoorbeeld een verbeterde ruimtelijke inrichting van haar speelplaatsen. Zodoende zijn meer bewegingsonderwijsvormen buiten in te vullen.
Hiernaast zijn duidelijker raakvlakken van goede speelplaatsen te benoemen voor leefbaarheidsvergroting in wijken en buurten en de bijdrage die dit levert voor de sociale cohesie en participatie van bijvoorbeeld kwetsbare groepen.

7. Huidig (gemeentelijk) sportbeleid

7. Huidig (gemeentelijk) sportbeleid

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de situatie van het huidige beleid omschreven ten aanzien van het stimuleren van sporten, bewegen en gezondheid. Tevens wordt kort omschreven welke sportstimulerings-projecten in de gemeente worden vormgegeven voor de doelgroepen jeugd, volwassenen (van 50 jaar en ouder) en lichamelijk beperkten en/of chronisch zieken.

De volgende bronnen zijn gebruikt voor dit hoofdstuk:

- subsidiebeleid, deelverordening C, jeugdzaalsport;
- Integraal beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008 – 2011 Zuidwest-Friesland (Bolsward, Gaasterlân-Sleat, Lemsterland, Littenseradiel, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel);
- Nota Gezondheidsbeleid 2009 – 2012 (regionaal gemaakt voor Zuidwest-Friesland, 2008);
- Rapportage Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat (gezamenlijke rapportage, gemeente, Thuiszorg Zuidwest-Friesland en GGD Fryslân, 2008);
- Toeristisch beleidsadvies "De diamant van Gaasterland"(Grontmij Nederland B.V., 2009);
- Kadernotitie Centrum voor jeugd en gezin Zuidwest-Friesland (2008).

7.2 Huidige situatie

De gemeente vindt sport en beweging een belangrijke pijler voor de leefbaarheid op het platteland, de sociale cohesie in dorp en stad en het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl van mensen. Hiervoor is het van belang dat steeds meer mensen kiezen voor een gezonde en actieve leefstijl en dat het sport- en beweegaanbod toereikend is voor nu en in de toekomst.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Gaasterlân-Sleat een meer reactief sportbeleid gehanteerd. Veel sportzaken worden door externen geregeld, zoals het verhuren van de sportaccommodaties. Veelal werd gehandeld als aanvragen binnenkwamen of problemen aan het licht werden gebracht. Hierdoor zijn veel zaken op zijn beloop gelaten en werden beslissingen genomen, omdat het al jaren zo werd gedaan. Het gevolg hiervan is dat de gemeente min of meer de grip op sportzaken heeft verloren. Het kost veel energie om uit te zoeken hoe jaren geleden bepaalde zaken zijn afgesproken. Momenteel heeft de gemeente naar eigen inzicht weinig contact met sportverenigingen. Het is hierdoor moeilijk om te bepalen wat binnen de gemeente speelt.
De rapportage "Kwaliteitsmeting sport" uit 1999 is een laatste document in de gemeente Gaasterlân-Sleat, waarin de behoefte in de gemeente naar sportaccommodaties en sportvoorzieningen omschreven is. Dit document diende als een eerste aanzet tot het opstellen van een sportnota.

Hier is echter geen verdere invulling aangegeven in de vorm van een vervolgnota of rapportage.
De toegenomen maatschappelijke betekenis van sport leidt tot meer relaties en dwars-verbanden tussen sport en andere gemeentelijke beleidsterreinen. Sport als doel en sport als middel zijn dan nauw verweven.

Van 2005 tot en met 2008 heeft de gemeente meegedaan aan het breedtesportstimuleringsproject Foarset samen met buurtgemeenten Bolsward, Franekeradeel, Harlingen, Littenseradiel, Nijefurd en Wûnseradiel. Het project Foarset richtte zich in de periode 2005 t/m 2008 op de versterking van de breedtesport, in het bijzonder voor de jeugd, onderwijs en sport en het bieden van verenigingsondersteuning.
Voor de komende jaren tot 2012 heeft de gemeente gekozen mee te doen aan Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB). Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage van de Rijksoverheid, de NASB Impuls. Deze uitkering wordt alleen beschikbaar gesteld aan ongeveer 100 gemeenten met de grootste gezondheidsachterstanden. Deze gemeenten zijn op voorhand geselecteerd. De impuls stelt niet alleen geld beschikbaar voor gemeenten, maar biedt daarnaast advies en ondersteuning en levert inzicht in effectieve interventies. De gemeente Gaasterlân-Sleat is één van die 100 gemeenten.

7.2.1 Nationaal Actieplan voor Sport en Bewegen

Het Nationaal Actieplan voor Sport en Bewegen is een initiatief van het ministerie van VWS, waarin een impuls wordt gegeven aan het realiseren van beweeginterventies als onderdeel van gemeentelijk gezondheidsbeleid. In het NASB komen de voormalige aandachtsgebieden wijk, school en zorg samen. Met het NASB wil VWS bereiken dat meer burgers kiezen voor een actieve leefstijl. Om burgers op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden is een omslag nodig: dagelijks bewegen wordt de norm!

Het NASB richt zich op vijf aandachtsgebieden: wijk, zorg, werk, school en sport. Voor alle aandachtsgebieden zijn succesvolle beweeginterventies verzameld. Het NASB wil deze interventies overal in Nederland laten uitvoeren, onder andere ondersteund met advisering, begeleiding en materialen van de 30-minuten-bewegencampagne.
Door middel van het NASB kunnen gemeenten, sportorganisaties, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties de gezondheid van “te weinig actieve” burgers stimuleren door hen activiteiten aan te bieden op het gebied van sport, spel, fitness en beweging in het ‘gewone’ dagelijkse leven.
Met “te weinig actieve” burgers worden mensen bedoeld die de beweegnorm van de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) niet halen.

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) geeft een algemeen advies over bewegen en gezondheid. Opvolgen van deze adviezen levert vooral gezondheidswinst op die in belangrijke mate hart- en vaataandoeningen helpt voorkomen. De NNGB is in 1998 vastgesteld en werd afgeleid van internationale richtlijnen. De norm verschilt per leeftijdsgroep en is vastgesteld op minimaal 5 dagen in de week 30 minuten matig intensief bewegen. De norm richt zich vooral op hart en spieren.

De NNGB per leeftijdsgroep:

1. *Jeugd (onder de 18 jaar): dagelijks een uur (dubbel30 norm = 2 x 30 minuten) matig inten sieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie).*
2. *Volwassenen (18-55 jaar): een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste vijf, maar bij voorkeur alle dagen van de week.*
3. *55-plussers: een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste vijf, maar bij voorkeur alle dagen van de week.*

NB. Voor niet-actieven, zonder of met lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening, is elke extra hoeveelheid lichaamsbeweging meegenomen.

De NNGB kan worden gezien als een aanbeveling over de minimale hoeveelheid lichaamsbeweging. Extra lichaamsbeweging heeft, tot een bepaald niveau, extra gezondheidswinst tot gevolg.

Gezond of fit?

Er bestaat een belangrijk verschil tussen het verbeteren van gezondheid en het verbeteren van fitheid. Gezondheidswinst wordt al bereikt met activiteiten met een lage tot matige intensiteit. Wandelen, fietsen, traplopen, tuinieren en dergelijke leveren al een behoorlijke gezondheidswinst op. Echter, om fit te worden, is meer nodig. Dit komt omdat fitheid anders wordt gedefinieerd. Een internationaal gehanteerde definitie van lichamelijke fitheid is "het vermogen om spierarbeid bevredigend uit te voeren". Fitheidverbeteringen zijn niet met matig intensief bewegen te realiseren. Daar moet men meer voor doen. De intensiteit moet omhoog. Hierbij wordt de hartslag als hulpmiddel gebruikt om de fitheid te meten en te verhogen. Als er gesport en/of bewogen wordt, dient de hartslag boven een bepaalde drempel uit te komen. Dan pas zullen lichaamsfuncties fitheidveranderingen laten zien.

7.2.1.1 "Scoren voor gezondheid"

Met "Scoren voor Gezondheid" wordt geprobeerd de toename van het aantal kinderen met overgewicht een halt toe te roepen. Ouders en scholen kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Het project biedt ouders en scholen handvatten om invulling te kunnen geven aan het project. Kinderen spiegelen zich graag aan idolen. Daarom werkt "Scoren voor Gezondheid"
samen met bekende topvoetballers uit de Eredivisie. Om tot grote prestaties te komen is een gezonde levensstijl nodig. Juist zij kunnen dit uitstralen op kinderen. "Scoren voor Gezondheid" is bedoeld voor kinderen uit groep 6, 7 en 8 van de basisschool. Bij "Scoren voor Gezondheid" wordt iedere vier weken een apart thema behandeld. Deze thema's zijn: sport is cool, elke dag ontbijten, gezond en verantwoord bewegen, gezonde voeding en lidmaatschap sportvereniging.

Aan "Scoren voor Gezondheid" wordt om de twee jaar invulling gegeven. Het is een nieuw project dat meegenomen wordt in het uitvoeringsprogramma als aanvulling op het project "Kies voor Hart en Sport". In het najaar van 2008 is voor het eerst "Scoren voor Gezondheid" ingevuld onder coördinatie van Sport Fryslân. Hieraan heeft één school meegedaan die bij Heerenveen is geweest.

7.2.1.2 "Kies voor Hart en Sport"

Sport en bewegen is leuk en nog gezond ook!' Dat is het motto voor "Kies voor Hart en Sport". Het is een manier om de aandacht voor de gezondheid van hart en vaten én de voordelen van sporten in één project te integreren. "Kies voor Hart en Sport" maakt basisschoolkinderen van groep (6), 7 en 8 ervan bewust dat er altijd een sport is die bij ze past. Dat leren de kinderen tijdens speciale lessen op school, maar ze ervaren het ook in de praktijk. Ze maken kennis met een grote verscheidenheid aan sporten en andere manieren om gezond te bewegen. Na afloop kunnen ze weloverwogen beslissen of de gekozen tak van sport iets voor ze is. En een bewuste keuze (zo is bekend) houd je makkelijker vol. Het project "Kies voor Hart en Sport" bestaat uit twee delen. Een uitgebreid lesprogramma op school met gezondheid- en sportvoorlichting en een deel sportkennismakingscursussen buiten schooltijd waarin kinderen vrijblijvend kennismaken met diverse sporten.

"Kies voor Hart en Sport" is een project dat in de breedtesportimpuls Foarset voor het eerst georganiseerd is. In buurgemeenten heeft 85% van de scholen mee gedaan aan het project en 50% van de leerlingen heeft (een onderdeel van) het bijbehorend programma voor sport-kennismakingslessen gevolgd. In de ge-meente Gaasterlân-Sleat hebben echter tot nog toe maar drie scholen mee gedaan (St. Ludgerus, De Stapstien en Us Nije Gea). Het boekje met aanbod voor kennismakingslessen in de sport is gebundeld uitgegeven voor alle aan Foarset deelnemende gemeenten. Vanuit de gemeente Gaasterlân-Sleat heeft één vereni-ging meegedaan, badmintonvereniging 'Oer 't net'. In totaal hebben 22 leerlingen gebruik gemaakt van het aanbod in het sportkennismakingsboekje.

7.2.1.3 GALM

GALM, een sportstimuleringstrategie voor 55-plussers, staat voor Groninger Actief Leven Model. GALM onderscheidt zich van andere bewegingstimuleringstrategieën door:

- zich specifiek te richten op sportief niet-actieve 55-plussers (55-65 jaar);
- aan te haken bij de specifieke wensen van de doelgroep;
- de deelnemers langdurig te begeleiden en te stimuleren;
- het (her)winnen van plezier in sportieve activiteiten centraal te stellen.

Een vijftal overwegingen hebben geleid tot de ontwikkeling van de GALM-strategie. Het betreft de omvang van de bewegingsarmoede onder 55-plussers, de toename van het aantal 55-plussers in onze samenleving, sportieve activiteiten in relatie tot fitheid en gezondheid, motorische fitheid en veroudering en de constatering dat het veranderen van gedrag een langdurig en moeizaam proces is.

In 2006 is vanuit Foarset een GALM-project gestart in de gemeente Gaasterlân-Sleat. In de dorpen Bakhuizen, Balk en Sloten zijn enkele GALM-groepen nog steeds actief. De lessen worden gegeven door gespecialiseerde docenten (niet verenigingsgebonden). Onlangs is een nieuwe groep gestart in Oudemirdum. Coördinatie van GALM is bij koepel 50+ ondergebracht, een samenwerking tussen de ouderenbonden, die tevens de docenten beschikbaar stellen.

7.2.1.4 SCALA

SCALA is een sportstimuleringstrategie voor mensen met een chronische aandoening en/of lichamelijke handicap die voortgekomen is uit GALM. De bewegingsarmoede onder 55-plussers met een chronische aandoening is hoog. Lichamelijke inactiviteit is een risicofactor voor een groot aantal aandoeningen. Bewegen kan worden ingezet als preventief middel tegen het krijgen van andere aandoeningen en heeft daarnaast een gunstige invloed op het verloop van het ziekteproces bij een groot aantal chronische aandoeningen. SCALA legt de nadruk op het plezierig sportief actief bezig zijn en onderscheidt zich door:

- niet de aandoening, maar het functionele niveau en de leeftijd van de doelgroep te hanteren als indelingscriterium;
- niet de beperkingen, maar de mogelijkheden van de doelgroep te benadrukken;
- de activiteiten niet als therapie aan te bieden, maar als vrijetijdsbesteding;
- de behoefte van de doelgroep te benadrukken in plaats van het aanbod van bijvoorbeeld verenigingen en sportscholen;
- ervan uit te gaan dat iedereen kan en mag deelnemen aan sport.

Het doel van de SCALA-strategie is om mensen met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening (opnieuw) sportief actief te laten worden én sportief actief te houden.

In Balk is één groep Sport en Spel (die onder de noemer SCALA valt) gestart vanuit NASB in het najaar van 2008. In de gemeente Gaasterlân-Sleat zijn de grenzen van de leeftijd breder geformuleerd, waardoor mogelijk is gemaakt dat van 18 jaar en ouder deelgenomen kan worden aan de activiteiten van de Sport en Spel groep. Deze groep is nog steeds actief. De lessen worden gegeven door een gespecialiseerde docent. Coördinatie vindt plaats vanuit Frysas, www.frysas.nl (Fries steunpunt voor aangepast sporten)

7.2.1.5 "Lokaal Actief"

Het Nederlands Instituut voor Gezondheid en Zorg (NIGZ) stimuleert met het project "Lokaal Actief" inwoners van een gemeente om deel te nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten. De basis hiervoor is de samenwerking van gemeente, lokale en regionale organisaties.

Hierbij wordt als uitgangspunt genomen dat samen meer en betere strategieën en methodieken worden ontwikkeld. Samen zorg je ervoor dat beweegprogramma's echt van de grond komen en samen draag je de lasten van de sport- en beweegactiviteiten. De uiteindelijke doelstellingen van "Lokaal Actief" richten zich op toename van kennis bij de inwoners over nut en noodzaak van meer bewegen. Dit wordt bereikt door in de aanpak:

- meer bekendheid te geven aan de noodzakelijke hoeveelheid lichaamsbeweging voor het bevorderen van de gezondheid dan wel het bevorderen van meer bekendheid van de
- Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB);
- meer bekendheid te geven aan de relatie tussen lichaamsbeweging en een gezond gewicht;
- mensen met overgewicht hun lichaamsgewicht structureel te verlagen door middel van meer en gezond bewegen.

De activiteiten van de aanpak "Lokaal Actief" richten zich op bewoners die lichamelijk onvoldoende actief zijn en die overgewicht hebben. "Lokaal Actief" kan het beste worden gebruikt voor een van de volgende doelgroepen: jeugd, volwassenen/werknemers, 50-plussers en/of mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening.

Uitgangspunt van "Lokaal Actief" is het gebruik van aanwezige middelen. Hiermee worden de kosten gedrukt en wordt optimaal gebruik gemaakt van de inzet en expertise van alle partijen. De nadruk ligt op mensen met een lagere sociaal economische status, m.a.w. mensen met een lager opleidingsniveau en/of inkomensniveau. Dit zijn dikwijls ook mensen die gezondheidsachterstand(en) hebben en voor wie extra aandacht gewenst is.

"Lokaal Actief" is zelf niet specifiek een nieuw project, maar een methode (hulpmiddel) vanuit het Nederlands Instituut voor Gezondheid en Zorg (NIGZ) om expertise, krachten en (financiële) middelen te bundelen om inwoners deel te laten nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten. Op de website van www.lokaalactief.nl staan belangrijke bronnen, 'good practices' en informatie verzameld.
Dit gebeurt ook op de website van het NASB zelf, www.nasb.nl .
De gemeente heeft hier (nog) geen invulling aan gegeven. Wel verwijst de gemeente op haar website naar het NASB.

7.2.1.6 30minutenbewegen

30minutenbewegen is een landelijke campagne die er op gericht is het aantal Nederlanders dat aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen voldoet, te laten stijgen. De campagne 30minutenbewegen als aanjager gaat vanaf 2009 haar tweede fase in van de vierjarige meerjarenperiode. Een fase waarin het accent verschuift van informatieverstrekking naar het bieden van steeds meer handelingsperspectieven. 'Zo kom ik aan mijn 30minutenbewegen' is de nieuwe pay-off van de campagne. Via website, publieksacties, partnerships en lokale aanbieders biedt de campagne mogelijkheden om intentie om te zetten in (beweeg)gedrag.

In 2009 en 2010 worden vier grote publieksacties georganiseerd, waarvan "Start met" er één van is. De campagne is de paraplu voor lokale evenementen. 2009 is daarbij vooral gericht op de doelgroep chronisch zieken en 2010 is het piekjaar voor de doelgroep werknemers en werkgevers. Daarbij wordt de Wateetenbeweegik-Bus (in samenwerking met het

Voedingscentrum) en de internetcommunity Beweegmaatje.nl (in samenwerking met NIGZ) ingezet. De dubbel30 Energy Tour voor vmbo-scholieren wordt samen met het Convenant Overgewicht opgezet. De campagne onderscheidt zich in vier thema's: bewegen & jeugd, werk & bewegen, bewegen en 50plussers, bewegen en gezondheid.

De 30minutenbewegencampagne is een onderdeel van het NASB wat vooral inzet op informatieverstrekking en het onder de aandacht brengen van manieren (good practices) in hoe er een actievere levensstijl op na te houden. Het is dus niet sec een nieuw project. De campagne biedt hulp en ondersteuning (als 'coach') om een actievere leefstijl van inwoners te bereiken door zelf een campagne te voeren en deze te koppelen aan 30minutenbewegen.
De gemeente plaatst informatie op de gemeentelijke website, maar heeft van het overige campagne-materiaal nog niet direct gebruik gemaakt.

7.2.1.7 Start met …

De grote publieksactie "Start met" roept Nederland op tot bewegen in een bepaalde actieperiode. In 2009 is dit geweest van 1 maart t/m 24 april. Als onderdeel van de landelijke campagne 30minutenbewegen stimuleert de actie "Start met" zoveel mogelijk mensen om te beginnen met bewegen of sporten. Daarvoor worden door heel Nederland introductielessen aangeboden die geschikt zijn voor iedereen. Daarnaast wordt extra communicatie ingezet om 50-plussers en mensen met een chronische aandoening te stimuleren. Deze doelgroepen kunnen een extra impuls voor meer bewegen goed gebruiken.

De actieperiode in 2009 van "Start met" is afgelopen. Op meer dan 1.200 locaties kwamen mensen in beweging. De actie wordt op dit moment geëvalueerd. In de gemeente Gaasterlân-Sleat zijn niet specifiek activiteiten georganiseerd in de periode van 1 maart t/m 24 april onder de landelijke promotieactie 'Start met ...'.

In de tabel op de volgende pagina zijn de projecten van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen weergegeven. Tevens is aangegeven in hoeverre de gemeente de impulsen al heeft aangepakt.

Overzichtstabel aangevraagde onderdelen Nationaal Actieplan Sport en Bewegen Gaasterlân-Sleat

Onderdeel	Leeftijd	Thema's	Aandachtsgebied / Achterstandsgebied	Uitvoerders / Partners	Status
Scoren voor gezondheid	Groepen 6, 7 en 8	☐ Sport is cool ☐ Elke dag ontbijten ☐ Gezond en verantwoord bewegen ☐ Gezonde voeding en lidmaatschap sportvereniging	Overgewicht	☐ Ouders ☐ Scholen ☐ Topvoetballers uit de Eredivisie ☐ Gemeente	Nieuw, als verlengstuk van "Kies voor Hart en Sport" in het najaar van 2008 voor het eerst ingevuld.
Kies voor Hart en Sport	Groepen, (6), 7 en 8	☐ Lesprogramma op school van gezondheid- en sportvoorlichting ☐ Sportkennismakingslessen buiten schooltijd	Gezondheid (hart en vaten) Sportparticipatie Overgewicht?	☐ Scholen ☐ Sportverenigingen ☐ Gemeente	Voortzetting vanuit Foarset *), 3 scholen en één sportvereniging (badmintonvereniging Oer 't net) te Balk, hebben tot nog toe meegedaan. (St. Ludgerus, Us Nije Gea, De Stapstien)
GALM	55 – 65 jaar	☐ Structureel begeleiden en stimuleren van activiteiten voor niet-actieven en aanbod inhaken op wensen en behoeften van de doelgroep. Het (her)winnen van plezier in bewegen staat centraal.	Inactiviteit / bewegingsarmoede Vergrijzing (toename) Gezondheid	☐ Sport Fryslân ☐ Gespecialiseerde docenten ☐ Sportverenigingen	Voorzetting vanuit Foarset, een groep in Bakhuizen, Balk, Oudemirdum en Sloten. In de gemeente wordt de leeftijdsgrens van 55+ gehanteerd.
SCALA	55	☐ Sportstimulering strategie voor mensen met een chronische aandoeningen en/of lichamelijke beperking. ☐ Afgeleide uit de 'GALM- groep'.	Inactiviteit / bewegingsarmoede Gezondheid	☐ Frysas (Fries steunpunt voor aangepast sporten) ☐ Gespecialiseerde docenten ingezet via Sport Fryslân ☐ Sportvereniging VOAS	Voorzetting vanuit Foarset, een sport en spelgroep in Balk. In de gemeente wordt de leeftijdsgrens van 18+ gehanteerd.

Lokaal Actief	Alle leeftijden	"Lokaal Actief" is zelf niet specifiek een nieuw project, maar meer een hulpmiddel vanuit het NIGZ om expertise en krachten te bundelen om inwoners deel te laten nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten. Op de website van www.lokaalactief.nl staan belangrijke bronnen, 'good practices' en informatie verzameld. Dit gebeurt ook op de website van het NASB zelf, www.nasb.nl	☐ NIGZ ☐ Gemeente ☐ Sportaanbieders Etc.	Nieuw, nog opstarten Als handvat gebruiken voor realisatie uitvoeringsprogramma / beweegmanagement
30minuten bewegen campagne	Alle leeftijden	De 30minutenbewegen campagne is een onderdeel van het NASB dat vooral inzet op informatieverstrekking en het onder de aandacht brengen van manieren (good practices) in hoe er een actievere levensstijl op na te houden. Het is dus niet sec een nieuw project. De campagne biedt hulp en ondersteuning om een actievere leefstijl van inwoners te bereiken door eigen campagne te voeren en deze te koppelen aan 30minutenbewegen. Wateetenbeweegik-Bus (in samenwerking met Voedingscentrum) Beweegmaatje.nl (in samenwerking met NIGZ).	☐ Gemeente ☐ Sportaanbieders ☐ Sport Fryslân ☐ Apotheken ☐ Artsen ☐ GGD ☐ Communicatiemedewerkers ☐ Voedingscentrum ☐ NIGZ	Bevindt zich in de opstartfase Als handvat gebruiken voor realisatie uitvoeringsprogramma / beweegmanagement
Start met …	Alle leeftijden	Onderdeel van 30minutenbewegen campagne. De actie "Start met …" roept Nederland op tot bewegen in een bepaalde actieperiode. In 2009 is dit geweest van 1 maart t/m 24 april. Als onderdeel van de landelijke campagne 30minutenbewegen stimuleert de actie "Start met …" zoveel mogelijk mensen om te beginnen met bewegen of sporten. Daarvoor worden door heel Nederland introductielessen aangeboden die geschikt zijn voor iedereen. Daarnaast wordt extra communicatie ingezet om 50-plussers en mensen met een chronische aandoening te stimuleren.	☐ Gemeente ☐ Sportaanbieders ☐ Sport Fryslân ☐ Apotheken ☐ Artsen ☐ GGD Etc.	Nieuw, nog opstarten Als handvat gebruiken voor realisatie uitvoeringsprogramma / beweegmanagement

*) Foarset: breedtesportimpuls (BSI) 2006 – 2009 van Zuidwest Fryslân

1.1.1

7.2.2 Verenigingsondersteuning

Sportverenigingen kunnen bij de gemeente en bij de door de provincie gesubsidieerde Stichting Sport Fryslân terecht voor vragen op het gebied van verenigingsondersteuning. In Noord-Nederland werken de drie sportraden samen (Sport Fryslân, Sport Drenthe en Huis voor de Sport Groningen), zodat expertise gebundeld wordt voor verenigingondersteuning. De aangeboden verenigingsondersteuning richt zich op een viertal facetten: scholing, advies en informatie op hulpvragen, producten en trajectondersteuning.

Verenigingsondersteuning kan van cruciaal belang zijn om verenigingen (in het proces) te helpen handen en voeten te geven om de kansen die mogelijke sportstimuleringsregelingen en projecten met zich mee brengen, het hoofd te kunnen bieden. De verenigingsondersteuning is echter veelal gericht op het helpen van de verenigingen aan de hand van een stappenplan, zodat zij zelf tot vervolgacties kunnen komen. Dit is tegelijkertijd een valkuil, omdat men het vaak als vrijwilliger al lastig genoeg vindt om de 'reguliere' taken die bij de vrijwilligersfunctie horen goed in te vullen. Het werven en behouden van vrijwilligers is een blijvend knelpunt bij (sport) verenigingen, vooral gericht op dagelijks bestuur of specialistische functies als bijvoorbeeld baanonderhoud bij tennisverenigingen.

Om te achterhalen welke behoefte er is aan verenigingsadvies en -ondersteuning in het noorden, hebben de drie sportraden gezamenlijk een verenigingsmonitor ontwikkeld. Deze wordt periodiek afgenomen door Sport Fryslân, zodat de producten en diensten hierop afgestemd kunnen worden.

Uit de evaluaties van de verenigingsondersteuning zelf (in de periode van het project Foarset) is op te maken dat wel gebruik is gemaakt van scholingsavonden, maar kort samengevat geconstateerd wordt dat de vrijwillige bestuurder veelal genoeg gebonden is om het hoognodige te regelen voor de vereniging en te weinig tijd overhoudt om kansen (en bedreigingen) adequaat het hoofd te bieden. Verder komt in de evaluaties naar voren dat de informatieverstrekking en het uitwisselen van ervaringen tijdens cursussen en themabijeenkomsten als positief zijn ervaren. Zo ook de sportspecifieke bijeenkomsten.

7.2.3 Aangepast sporten voor mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening

Frysas is het steunpunt voor aangepast sporten in Friesland. Frysas is begin 2006 ontstaan uit

de samenwerking tussen Revalidatie Friesland, SPORT Fryslân, Sportstichting Samen Onderweg en Gehandicaptensport Nederland.

Het doel van Frysas is om het steunpunt te zijn voor aangepast sporten binnen Friesland, om zo mensen met een handicap of een chronische aandoening te helpen om op basis van eigen mogelijkheden te komen tot verantwoorde sport- en bewegingsactiviteiten. De doelgroepen waar Frysas zich op richt zijn:

- mensen met een lichamelijke handicap;
- mensen met een verstandelijke handicap;
- mensen met een chronische aandoening;
- sportaanbieders;
- revalidatiecentra;
- speciaal onderwijs;
- gemeenten.

Op dit moment zijn vijf groepen actief in de gemeente, allen in Balk. Eén Sport en Spel groep (SCALA), voor mensen met een lichamelijk beperking en/of mensen met een chronische aandoening. Een groep bij badmintonvereniging Oer 't Net, een groep Fysio Fitness bij Universal Gym en een groep fitness bij Activit Body Centre. Bij Korfbalvereniging Harich is gestart met een groep G-korfbal. Hiernaast maken een aantal mensen met een lichamelijke beperking of chronische aandoening gebruik van het zwembad in Workum. Iedere dinsdagavond organiseert de Stichting Onbeperkt een zwemuur met extra vrijwilligers en warmer water. De gemeente subsidieert deze activiteit. Ongeveer tien mensen maken gebruik van deze zwemmogelijkheid.

7.2.4 Subsidiebeleid,

De gemeente subsidieert de sport op een aantal verschillende manieren. Sportverenigingen kunnen een algemene subsidie aanvragen voor de organisatie van een (incidenteel) evenement of activiteit. Sportverenigingen met jeugdleden komen in aanmerking voor een jeugdsport-subsidie. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over de subsidieregeling STK waarbij de gemeente een deel van de werkgeverslasten subsidieert.

Bovenstaande subsidies zijn directe subsidies voor de sportverenigingen. Aan de andere kant stelt de gemeente ook indirecte subsidies ter beschikking. De sportaccommodaties worden bijvoorbeeld voor

een laag tarief ter beschikking gesteld aan de sportvereniging. Wanneer er tarieven gehanteerd worden aan de hand van de totale kosten, komen de tarieven veel hoger uit. Door de tarieven laag te houden en het verschil voor rekening van de gemeente te houden, krijgen de sportverenigingen dus indirect subsidie. Dit geldt ook voor het onderhoud van de voetbalvelden, het onderhouden en verhuren van een sportzaal in een dorpshuis en het ter beschikking stellen van sportmateriaal in de sportaccommodaties.

Subsidieregeling STK

Met de subsidieregeling werkgeverslasten subsidieert de gemeente een deel van de werkgeverslasten sociale verzekeringen bij sportverenigingen die de uitvoering van het werkgeverschap hebben overgedragen aan de stichting STK Fryslân. STK Fryslân stelt jaarlijks het percentage werkgeverslasten vast en de gemeente vergoed dit voor de sportverenigingen. Door deze regeling worden sportverenigingen gevraagd om de sportinstructeurs via STK Fryslân in dienst te nemen. Hierdoor is de sportvereniging verzekerd van goed opgeleid personeel en een goede begeleiding.

Gymnastiekvereniging de Evenwichtsbalk en Sportvereniging NOK maken al gebruik van de STK regeling.

Deelverordening C, jeugdzaalsport

Een onderdeel in de Algemene subsidieverordening is een deelverordening jeugdzaalsport. In de deelverordening heeft de gemeente de volgende algemene doelstelling omschreven in een toelichting voor haar sportbeleid:

"Het scheppen van voorwaarden waardoor de inwoners van de gemeente naar eigen keuze en in overeenstemming met hun aanleg en mogelijkheden op verantwoorde wijze sport en recreatiesport kunnen bedrijven."

De zaalsportverenigingen hebben echter vanwege de ongelijkheid met veldsportverenigingen minder mogelijkheden om hun sport te kunnen beoefenen. Dit komt vooral door de hogere kosten van gekwalificeerde sportleiding, de huurprijzen van zalen en het niet of nauwelijks kunnen verkrijgen van sponsoren. Vanuit genoemde doelstelling is de subsidieregeling jeugdzaalsport tot stand gekomen. Deze subsidieregeling is van toepassing op zaalsportverenigingen, die de lichamelijke oefening en sport als doel hebben en die hun activiteiten uitsluitend in een zaal beoefenen. Zij kunnen subsidie aanvragen voor sportactiviteiten van hun jeugdleden

tot en met zeventien jaar. Bedrijfssportverenigingen of bedrijfssportafdelingen van sportverenigingen vallen niet onder deze regeling.

In de deelverordening staat vermeld dat een subsidie verleend kan worden in de kosten van de sporttechnische leiding en in de kosten van kadervorming. De hoogte van de subsidie wordt bepaald op basis van de jaarlijks vast te stellen bedragen. Deze bedragen worden bekend gemaakt in overeenstemming met artikel 1.6 van de Algemene subsidieverordening.

Als subsidiecriteria gelden:

- de jeugdleden dienen gedurende het sportseizoen onder voortdurende gekwalificeerde leiding tenminste eenmaal per week bij de vereniging te oefenen;
- de aanvrager dient op de peildatum van 1 september voorafgaand aan het kalenderjaar, waarop de aanvraag betrekking heeft, tenminste 15 jeugdleden te hebben;
- de hoogte van de subsidie wordt mede bepaald door de kwaliteitsfactor van de leiding;
- deze wordt door het college vastgesteld en ligt voor de aanvrager ter inzage;
- de jeugdleden dienen een redelijke bijdrage aan de sportverenigingen te betalen.

In het huidig beleid veel aandacht besteed aan de doelgroep jeugd. De vraag is of er gekeken moet worden naar een breder jeugdsubsidiebeleid waar alle sportverenigingen met jeugdleden voor in aanmerking komen en niet alleen de zaalsportverenigingen.

Op dit moment maken drie sportverenigingen gebruik van de subsidie voor jeugdzaalsport, namelijk Sportvereniging BEO, Gymnastiekvereniging de Evenwichtsbalk en Sportvereniging NOK.

Algemene subsidie

Sportverenigingen kunnen voor incidentele activiteiten een subsidie aanvragen. Voor subsidieaanvragen zijn geen vaste regels waarop een subsidie wordt toegekend of niet. De aanvraag wordt getoetst aan de hand van de Algemene Subsidie Verordening. Zo moet de subsidie-aanvraag een financiële noodzaak hebben en gericht zijn op de inwoners van Gaasterlân-Sleat. Daarnaast is het een belangrijke voorwaarde dat het een evenement is waarbij (inactieve) mensen worden gestimuleerd om te gaan sporten of waarmee een sportvereniging nieuwe leden kan werven.

Wel verschilt de grootte van het subsidiebedrag per aanvraag. De ene keer wordt er gekeken naar het

tekort op de begroting en wordt dit aangevuld. De andere keer wordt een bedrag per deelnemer berekend. Er is geen aparte deelverordening sportsubsidies, waarbij elke subsidieaanvraag op dezelfde manier wordt behandeld.

In 2009 is een algemene subsidie toegekend aan:

- Schaatsvereniging de Preamkeskouwers ter stimulering van jeugdschaatsen;
- SPORT Fryslân voor de sportdag voor zeer moeilijk lerende kinderen;
- Sportvereniging BEO voor de funmiddag voor leden en basisschoolleerlingen;
- Gymnastiekvereniging de Evenwichtsbalk ter ere van het 50-jarig bestaan;
- Comité van de jaarlijkse sportman/sportvrouw verkiezing;
- Voetbalvereniging Balk voor de jaarlijkse Wilgenloop.

Indirecte subsidies

De gemeente subsidieert de sportverenigingen indirect door ervoor te zorgen dat de tarieven voor het gebruik van de sportaccommodaties laag blijven. De tarieven voor de gemeentelijke sportaccommodaties worden door de gemeente vastgesteld, hierdoor heeft de gemeente veel invloed op deze bedragen. De tarieven van de niet-gemeentelijke sportaccommodaties zijn moeilijker in de hand te houden. Wel is de gemeente hier verantwoordelijk voor de sportmaterialen en is er een bijdrage in het onderhoud van de accommodaties. Op die manier kunnen deze tarieven laag blijven. Tevens verzorgt de gemeente het onderhoud van de sportvelden en hebben de sportverenigingen, die hier gebruik van maken, op dit gebied geen grote lasten.

7.3 Integrale raakvlakken gemeentelijk beleid

Vanuit de gemeentelijke notities en beleidstukken worden enkele raakvlakken benoemd voor sporten en bewegen. Hierbij is gekeken naar beleid voor de terreinen: Onderwijs, Cultuur, Sport, Welzijn, Zorg, Wmo, Toerisme en Recreatie. Voor enkele terreinen wordt beleid gerealiseerd in gezamenlijk overleg van de Zuidwest-Friese gemeenten. Op andere terreinen wordt beleid verschillend ingevuld en is meer sprake van specifiek een eigen invulling van de gemeente.
Het Integraal beleidsplan Wet maatschappelijk ondersteuning 2008 – 2011 Zuidwest-Friesland is de paraplu waar andere notities onder hangen.

7.3.1 Integraal beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2008 – 2011 Zuidwest- Friesland

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft het kabinet een impuls aan gemeenten om de actieve participatie van burgers aan de samenleving te bevorderen. Het gaat daarbij zowel om het bevorderen van de sociale cohesie op buurt- en wijkniveau als om het bevorderen van de participatie van kwetsbare burgers, onder wie mensen met een beperking. Gemeenten zijn verplicht om (in samenspraak met burgers) een meerjarig beleidsplan te maken en hun prestaties jaarlijks openbaar te maken. Ter bevordering van de sociale cohesie bezien gemeenten met buurtbewoners en lokale organisaties op welke wijze de buurt (nog) leefbaarder zou kunnen worden. Behalve bijvoorbeeld welzijnsinstellingen en woningcorporaties kunnen daarbij ook sportverenigingen worden betrokken. Immers, de sport biedt uitgelezen kansen voor ontmoeting en ook voor deelname aan maatschappelijke activiteiten in de vorm van (zelf)bestuur en vrijwilligerswerk. Met de meer kwetsbare burgers gaan gemeenten na welke voorzieningen en hulpmiddelen nodig zijn om deelname aan de samenleving te bevorderen. Daartoe moeten bijvoorbeeld hindernissen in en om huis worden weggenomen, in plaatselijk vervoer en in het sociale verkeer. Ook eventuele belemmeringen voor de sportdeelname behoren tot de aandachtsgebieden.

De gemeente Gaasterlân-Sleat heeft gezamenlijk met de Friese gemeenten in de regio Zuidwest-Friesland een integraal beleidsplan 2008 – 2011 geschreven. Als uitgangspunten voor het gezamenlijk ontwikkelen van een integraal beleidsplan Wet maatschappelijk ondersteuning voor de regio Zuidwest-Friesland zijn gebruikt 'iedereen moet mee kunnen doen in de maatschappij' en 'meedoen is belangrijker dan winnen'.

Een actieve levensstijl en hoge sportparticipatie is niet langer alleen doel op zich, maar wordt als gevolg van de positieve externe effecten ook nadrukkelijk ingezet als middel om beleidsdoelstellingen te realiseren. Naast een positieve invloed op de gezondheid, de maatschappelijke participatie, integratie en sociale cohesie wordt in de sport ook een belangrijke basis gelegd voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen en volwassenen, onderdelen die ook nadrukkelijk in de Wmo zijn terug te vinden. Voor de sport kan dit dus juist van grote waarde zijn bij de invulling en uitvoering van de Wmo.

Op verschillende beleidsterreinen wordt (in Zuidwest-Friesland) gewerkt aan (regionale) beleidsnotities: nota gezondheidsbeleid, nota gehandicaptenbeleid/ouderenbeleid, nota sportbeleid, notitie loketten en uitwerking van de notitie mantelzorg en vrijwillige inzet. Het is de bedoeling, dat deze als het ware worden opgehangen aan het integrale beleidsplan Wmo, dat als kapstok fungeert. De geformuleerde uitgangspunten van het integrale beleidsplan vormen daardoor de basis voor genoemde aan te haken nota's/notities.

7.3.2 Nota Gezondheidsbeleid 2009– 2012

Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) zijn gemeenten verplicht eens in de vier jaar een gemeentelijke nota op te stellen. In deze nota wordt aangegeven wat de gemeenten gedurende een periode van vier jaar van plan zijn te doen op het terrein van de volksgezondheid. Eind 2007 is door de besturen van de gemeente Zuidwest-Friesland besloten de toen nog geldende nota's (2004 - 2007) met een jaar te verlengen en daardoor tot 1 januari 2009 te continueren. Ook is afgesproken de nieuwe nota regionaal met de acht Friese Zuidwest-gemeenten op te pakken. Reden voor deze gezamenlijke aanpak is het succesvol verlopen proces met betrekking tot de totstandkoming van het Integrale Beleidsplan Wmo 2008 – 2011 Zuidwest-Friesland.

In de nota gezondheidsbeleid is getracht bondig en duidelijk te laten kennismaken met allerhande aspecten binnen het gezondheidsbeleid. De doelstelling is om zoveel mogelijk zaken regionaal in Zuidwest-Friesland te gaan oppakken en het Wmo-beleid met gezondheidsbeleid 'in te haken'. Hierbij is een aantal concrete maatregelen uitgezet, waarbij voor de uitvoering GGD Fryslân één van de belangrijkste partijen is.

De nota gezondheidsbeleid 2009 – 2012 is een belangrijk document. De nota is opgesteld onder een grotere paraplu: rijksbeleid "Kiezen voor gezond leven" en provinciaal beleid "Masterplan gezond Leven Fryslân". Het gezondheidsbeleid haakt in op de doelstellingen van het rijk en provincie. Doelen van het beleid van het rijk zijn:

- het ouder worden van mensen (toename van levensverwachting);
- langer gezond leven (toename aantal gezonde levensjaren);
- minder verschil in gezondheid tussen mensen (het verkleinen in achterstand bij mensen uit lagere sociaal-economische milieus).

In de nota "Kiezen voor gezond leven" geeft het kabinet als belangrijkste volksgezondheidsproblemen aan: psychische stoornissen, hart- en vaatziekten, kanker, ziekten aan het bewegingsapparaat, chronische luchtwegaandoeningen en diabetes. Op basis hiervan is door het kabinet een aantal speerpunten gekozen dat een grote bijdrage levert aan het voorkomen van deze volksgezondheidsproblemen. Deze speerpunten zijn richtinggevend voor de prioriteiten in gemeenten. Het betreft:

- roken;
- schadelijk alcoholgebruik;
- overgewicht (beweging en voeding);
- diabetes;
- depressie.

Sport als middel haakt hierbij het meeste aan op overgewicht (beweging en voeding). Sport wordt ook ingezet bij de bestrijding van depressie, diabetes en eenzaamheid.

Vanuit het provinciaal beleid: "Masterplan Gezond Leven Fryslân" willen de Friese gemeenten werken aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij de Friese bevolking. Door de 31 Friese gemeenten is daartoe in 2007 het Masterplan Gezond Leven ontwikkeld. Aanleiding voor de opzet van dit plan vormden de eerste gemeentelijke nota's gezondheidsbeleid. Uit deze nota's kwam naar voren dat de bevordering van een gezonde leefstijl een speerpunt is, de constatering dat gemeenten op dit punt geen consistent beleid voerden en dat in de uitvoering sprake was van een "projectencarrousel".
Er was behoefte aan een plan van aanpak voor een meer structurele en effectieve aanpak van gezond leven in Fryslân. Het Masterplan Gezond Leven Fryslân moet sturing geven aan het beleid van de 31 gemeenten. De in het Masterplan opgenomen speerpunten sluiten aan bij die van het rijk en zullen een belangrijk ingrediënt vormen voor de tweede gemeentelijke nota's gezondheidsbeleid.

De evaluatie van de nota gezondheidsbeleid van 2004 – 2008 heeft tot de conclusie geleid dat de ambities te ruim zijn geformuleerd en in de meeste gemeenten niet gerealiseerd zijn. In de nota Gezondheidsbeleid 2009 – 2012 zijn de ambities hetzelfde gebleven. Echter, er is meer ingestoken om met behulp van een zestal bouwstenen inhoudelijke en procesmatige handvatten te bieden voor het ontwikkelen van beleid en in de uitvoering hier op in te haken, uiteraard in samenhang met het Wmo-beleid. Gezondheid is vanuit meerdere invalshoeken te beïnvloeden.

Gezondheidsbeleid is dan ook per definitie integraal beleid. Vanuit bouwsteen 1 van de gezondheidsnota 2009 -2012 zijn twee hoofddoelstellingen geformuleerd:

- het verkleinen van de gezondheidsverschillen tussen de inwoners;
- het bijdragen aan de verlenging van de gezonde levensverwachting waarin de kwaliteit van leven goed is en de ervaren gezondheid positief.

In de nota zijn onder andere gegevens uiteengezet die voortkomen door monitoring van GGD Fryslân bij de jeugd met betrekking tot roken, alcohol, drugsgebruik en opvoedingsondersteuning.

Zo ook is een volledig hoofdstuk gewijd aan voeding en beweging, waarin gesproken wordt over het voldoen aan de beweegnorm en waarin informatie wordt gegeven over overgewicht. Tevens wordt gesproken over participatie en gezondheid, waarbij linken worden gelegd met een lage sociaal economische status (SES), eenzaamheid, veiligheid en valpreventie. Tot slot wordt een overzicht weergegeven van regionale en lokale interventies. Gezamenlijk is gekozen om zoveel mogelijk aan te haken bij bestaande interventies en alleen met nieuwe interventies te starten als dit echt nodig is.

Overgewicht

In de nota wordt gesteld dat er meerdere beleidsvelden zijn die een sterke betrokkenheid hebben met het overgewichtbeleid, zoals onderwijs, zorg en welzijn, sport en recreatie.
De gemeenten in Zuidwest-Friesland hebben geen beleid dat zich specifiek richt op overgewicht.
De jeugdgezondheidszorg (JGZ) geeft advies tijdens periodiek onderzoek en verwijst indien nodig door. Thuiszorg Zuidwest-Friesland biedt cursussen over overgewicht aan cliënten. Deze cursussen richten zich op de gevolgen van overgewicht vanuit verschillende invalshoeken.

Om het geheel te kunnen financieren stellen alle acht gemeenten van de Zuidwest-Friese regio allen structureel € 1,- per inwoner beschikbaar per jaar. Uitgangspunt is dat voor een minimale uitvoering van de voorgestelde interventies een structureel werkbudget nodig is van € 1,- per inwoner op jaarbasis. De acht gemeenten geven gezamenlijk uitvoering aan de plannen. Hiermee wordt de inzet van menskracht en middelen gebundeld en versnippering voorkomen.

Het gezondheidsbeleid is het belangrijkste basisdocument waarop sportbeleid ingehaakt dient te worden. Genoemde interventies in de gezondheidsnota als bijvoorbeeld "De Gezonde School en Genotmiddelen" (voor roken, alcohol, drugs, voeding en beweging), opvoedingsondersteuning, Foarset, Nationaal Actie-plan Sport en bewegen, GALM, SCALA en In Balans, zijn alle voorbeelden van (succesvolle) interventies die voortgezet (kunnen) worden en die bijdragen aan de doelstellingen van het gezondheidsbeleid. "De Gezonde School en Genotmiddelen" wordt gescheiden ingevuld in een deel roken, alcohol en drugs en een deel dat betrekking heeft op voeding en bewegen. Bovengenoemde interventies zijn alle interventies die in het sportbeleid terug dienen te komen en daarmee op andere beleidsterreinen mede aandacht vragen dan enkel onder het kopje volksgezondheids-beleid. Vanuit het gezondheidsbeleid is de GGD een van belangrijkste partners voor de uitvoering als onder andere de monitoring van de volksgezondheid.

7.3.3 Rapportage Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat

Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat is een gezamenlijke rapportage van de jeugdgezondheidszorg hulpverleningsdienst Fryslân 0 – 19 jaar. De rapportage is een verslaglegging van de uitvoering van het jeugdgezondheidsbeleid. De jeugdgezondheidszorg wordt vormgegeven door een team van artsen, verpleegkundigen, consultatiebureau-medewerkers, logopediste een pedagoog die werkzaam zijn vanuit de hulpverleningsdienst Fryslân in de gemeente. In de hulpverleningsdienst zijn de instanties Thuiszorg Zuidwest-Friesland, GGD Fryslân en de consultatiebureaus gefuseerd. In de rapportage wordt verteld wat jeugd, gezin en zorg (JGZ) doet met de inzet van haar medewerkers als begeleiding om bijvoorbeeld het overgewicht tegen te gaan. De rapportage geeft inzicht in de uitgevoerde activiteiten en de gezondheidstoestand van de jeugd en van speciale risicogroepen op basis van onderzoek.

Vanuit de jeugdgezondheidszorg worden de ontwikkelingen van het kind gevolgd en in kaart gebracht. Wanneer verbanden gelegd worden tussen overgewicht en het achterblijven van ontwikkelingen van bijvoorbeeld motoriek, dan wordt gericht aan ouders advies gegeven over bijvoorbeeld voeding, beweging en inactief spel (als computeren). De JGZ heeft in eerste instantie een signaleringsfunctie, waarop volgend een consult/advies wordt gegeven. Er is specifieke aandacht voor risicogroepen, zoals eenoudergezinnen of gezinnen met een andere etniciteit.

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is een belangrijke dienst die direct als indirect in haar contacten met de instanties, scholen en inwoners ondersteuning en advies geeft in het verlengde van verwoorde doelstellin-gen van de gezondheidsnota. De jeugdgezondheidszorg heeft een grote verscheidenheid aan materialen beschikbaar, die geschikt zijn voor het even van groepsgerichte voorlichting. Afhankelijk van het onder-werp, de samenstelling van de groep ouders en het doel van de bijeenkomst, wordt de bijeenkomst bege-leid door een verpleegkundige JGZ of door een pedagoog. Voorbeelden hiervan zijn Kanjertrainingen voor ondersteuning van opvoeding en "De kinderwinkel" van waaruit thema's als alcoholgebruik, roken en mondhygiëne behandeld kan worden.
In de rapportage van 2007 stond specifiek een advies van een JGZ-medewerker verwoord, waar de wens genoemd wordt naar een vakleerkracht lichamelijke opvoeding. Dit omdat recent afgestudeerden voor in het basisonderwijs geen gymnastieklessen meer mogen geven, wat ten koste gaat van de sociale, motori-sche en cognitieve ontwikkeling van het kind.

7.3.4 Kadernotitie Centrum voor jeugd en gezin Zuidwest-Friesland

Directe aanleiding voor de kadernotitie is de opdracht van de minister van Jeugd en Gezin dat in 2011 alle gemeenten een Centrum voor Jeugd en Gezin moeten hebben. Dat wil zeggen, dat er sprake moet zijn van een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin. Het doel hierbij is dat alle ouders, jeugdigen en kinderen (als zij dit willen) met alle mogelijke vragen over opvoeden en opgroeien én voor hulp terecht kunnen bij een laagdrempelig en herkenbaar punt in de buurt, het CJG. De CJG 's zijn bedoeld voor kinderen, jongeren en ouders van kinderen van minimaal negen maanden tot 23 jaar. De zorg en hulpverlening vinden zo efficiënt en dicht mogelijk bij de jongeren of hun ouders plaats.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een belangrijke prioriteit binnen het beleid van het kabinet. Het kabinet wil met de ontwikkeling van het CJG dat snel, goed en gecoördineerd advies en hulp op maat vanzelfsprekend wordt (één gezin, één plan).

Het CJG is een bundeling van de jeugdgezondheidszorg, vormgeving van de Wmo-loketfunctie, de schakel naar Bureau jeugdzorg en de schakel naar Zorg- en adviesteams (ZAT's) binnen het onderwijs. Er is gekozen om de invulling van het CJG regionaal op te pakken, dat wil zeg-

gen met de acht Zuidwest-gemeenten, als uitvloeisel van het integrale beleidsplan Wmo, dat ook collectief wordt uitgevoerd.

In de gemeente wordt gewerkt om regionaal afstemming te vinden om Centrum voor Jeugd en Gezin vorm te geven. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) maakt hier onder andere onderdeel van uit.

7.3.5 Toeristisch beleidsadvies "De diamant van Gaasterland"

Vanuit toeristisch oogpunt is Gaasterlân-Sleat uniek, zoals de Toeristische beleidsadvies "De diamant van Gaasterland" aantoont, doordat de gemeente binnen haar grenzen een grote hoeveelheid van bos, water en cultuurhistorie kent. Dit typeert de gemeente ten opzichte van andere gemeenten. Het bosrijke gebied biedt volop gelegenheid voor wandelen, fietsen, nordic walken, skeeleren, paardrijden et cetera. De verschillende meren bieden de waterrecreant als de watersporter volop keuze aan vaar- of andere gebruiksmogelijkheden (als bijvoorbeeld vissen). Ook voor de kleine watersport is volop gelegenheid om te varen in kleine motorboten, in sloepen of kano's. De wensen van de toerist en recreant zijn grotendeels naast de wensen van de 'interne toerist', de eigen inwoners, te leggen. Hier liggen dan ook de grootste raakvlakken voor het aanbod in de gemeente voor dagrecreanten uit de eigen omgeving en die er toe bijdragen dat men meer tot bewegen wordt verleid.
De zilveren vloot (gepensioneerden) is een groep Nederlanders die veelal kapitaalkrachtig zijn en veel vrije tijd hebben. In hun vrije tijd varen, wandelen en fietsen zij graag, naast een voorliefde voor cultuur. De toenemende vergrijzing brengt ook een toenemende vraag met zich mee om meer mogelijkheden en faciliteiten te creëren voor functiebeperkten, al dan niet ontstaan door ouderdom. De grote populariteit in Friesland, zo ook in Gaasterland, voor activiteiten als wandelen en fietsen biedt genoeg mogelijkheden om de routenetwerken te gebruiken in de gemeente.

Enkele aanbevelingen die gedaan worden in het toeristische beleidsadvies zijn gericht op het verbeteren en optimaliseren van routenetwerken (voor watersport, fietsen, wandelen, paardrijden en skeeleren) en het realiseren van speelbossen voor de jeugd, zodat het aanbod voor de jeugd vergroot wordt. Speelbossen zijn plekken waar gezinnen naar toe kunnen om de natuur al spelend te beleven. Tevens wordt apart het uitbreiden van de (Friese) watersport genoemd.

7.4 Conclusies en aanbevelingen

De gemeente participeert goed in gezamenlijk overleg en afstemming van regionaal beleid voor gezondheid en vormgeving van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) samen met de Zuidwest-Friese gemeenten. Er is een duidelijke lijn te zien in de manier waarop in de nota's een vervolg

wordt gegeven op de ambities en doelstellingen van het rijk en provincie met betrekking tot volksgezondheid. De GGD Fryslân is de belangrijkste partner voor de uitvoering om doelstellingen van het beleid te monitoren en te halen.
Het belang van sporten en bewegen wordt onderkend in relatie met gezondheid, sociale cohesie en vanuit ruimtelijk oogpunt als leefbaarheidvergroting en de (attractieve) toeristische en recreatieve waarde.

In de uitvoering van beleid met betrekking tot gezondheid, sporten en bewegen in Gaasterlân-Sleat wordt er veel voor gekozen om vooral aan te sluiten bij bestaande bewezen (leefstijl)interventies en alleen met nieuwe interventies te starten als dit nodig is. Het meedoen aan het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) is hier een voorbeeld van. Hiermee behoort de gemeente bij een van de honderd gemeenten waar het NASB ingevuld wordt. Met impuls NASB krijgt de gemeente een financiële impuls van het rijk om invulling te geven aan onderdelen van de strijd tegen overgewicht, te-weinig-actieven en de mogelijke gezondheidsproblemen die als gevolg optreden. In het NASB zijn bestaande succesvolle interventies verzameld door het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). Ook wordt advies en ondersteuning geboden voor de uitvoering met de onderdelen van het NASB met behulp van de campagne 30minutenbewegen en Lokaal Actief van het Nederlands Instituut voor Gezondheid en Zorg (NIGZ). Genoemde interventies in het NASB hebben directe raakvlakken met interventies vanuit de gezondheidsnota 2009 - 2012 als 'De Gezonde School (en Genotmiddelen)', GALM en SCALA.

Voor mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening maakt de gemeente gebruik van de ondersteunende mogelijkheden van Frysas. De coördinatie van Frysas wordt verzorgd vanuit Sport Fryslân. Met de inzet van Frysas is ondersteuning mogelijk voor gemeenten, sportaanbieders en 'sportaanbodzoekenden'.

Doordat de gemeente aangesloten is bij achtereenvolgens de breedtesportimpuls (met Foarset), bij het Fries steunpunt voor aangepast sporten (Frysas) en nu bij het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB), heeft de gemeente in haar sportbeleid ingehaakt op bewezen succesvolle (leefstijl)interventies, inclusief gemeente- en verenigingsondersteuning.

In de gezondheidsnota wordt gesteld dat de gemeenten in Zuidwest-Friesland geen beleid hebben dat zich specifiek richt op overgewicht. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) geeft advies tijdens periodiek onderzoek en verwijst indien nodig door. Thuiszorg Zuidwest-Friesland biedt cursussen over overgewicht aan cliënten. Deze cursussen richten zich op de gevolgen van overgewicht vanuit verschillende invalshoeken. Aan te bevelen is hier gerichter aandacht aan te besteden en in het uitvoeringsprogramma van de sportnota duidelijke dwarsverbanden tussen de verschillende instanties aan te kaarten en in de leefstijlinterventies gezamenlijk met betrokken partners hier de schouders onder te zetten.

In de rapportage Samen zorgen voor jeugd Gaasterlân-Sleat wordt specifiek een advies van een JGZ-medewerker uitgelicht, waarbij de wens genoemd wordt naar een vakleerkracht lichamelijke opvoeding. Recent afgestudeerden voor het basisonderwijs mogen namelijk geen gymnastieklessen meer geven. De gemeente kent zelf geen vakleerkracht lichamelijke opvoeding voor het basisonderwijs.

Dit is het enige moment geweest dat dit onderwerp zwart op wit onder de aandacht is gebracht. Aangezien de gevolgen van dit onderwerp groot (kunnen) zijn, is aan te bevelen deze wens bespreekbaar te maken en nader te onderzoeken in hoeverre draagvlak en middelen te realiseren zijn voor het eventueel aanstellen van gespecialiseerd kader.

De Gezonde School en Genotmiddelen richt zich alleen op jeugd, alcohol, roken en drugs. Dit schooljaar beginnen acht scholen met dit programma. Twee scholen hebben het programma al ingebed in hun lesprogramma en één school voert het programma niet uit. Het programma wordt uitgevoerd door Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). De gezonde school wordt uitgevoerd door de GGD en is een heel breed programma, dat zich richt op verschillende onderwerpen. Aan te bevelen is om extra aandacht te vestigen op de communicatie tussen gemeente, GGD, VNN en scholen om beter het nut, de noodzaak en de manier van invulling van het programma in beeld te krijgen. Wenselijk is om dit te combineren met het inzetten van onderdelen van het NASB. Tegelijkertijd is een vertaalslag te maken naar de sportverenigingen met het vignet van NOC*NSF voor De Gezonde Sportvereniging. Tevens is aan te bevelen om het subsidiebeleid hierop in te spelen, en zowel scholen als sportverenigingen te belonen wanneer zij structureel, met een gericht gezondheidsplan verschil willen maken om de

Gaasterlân-Sleat: Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

gezondheid te verbeteren. De gemeente Tytsjerksteradiel heeft een voorbeeld in de manier waarop zij De Gezonde Sportvereniging stimuleert.

Vanuit het huidige subsidiebeleid valt op dat niet duidelijk is op basis waarvan subsidie verstrekt wordt en in welke orde van grootte de gemeente middelen al beschikbaar stelt voor de organisatie van activiteiten en/of evenementen. Hiernaast is opvallend dat op dit moment maar drie sportverenigingen gebruik maken van de subsidie voor jeugdzaalsport. Hieruit is mogelijk op te maken dat de subsidieregeling niet voldoende bekend is bij sportverengingen en dat de communicatie hierbij hieromtrent wellicht verbeterd kan worden. Aan te bevelen is transparanter te maken wat de gemeente aan budget uitgeeft en hoe dit verdeeld is aan sport en subsidie. En nader te onderzoeken, wat de redenen zijn van het beperkt aantal verenigingen dat gebruik maakt van de subsidie voor jeugdzaalsport. Wanneer hier een beter beeld van is verkregen, is aan te bevelen het subsidiebeleid tegen het licht te houden of middelen gericht en efficiënt besteed worden en in hoeverre het subsidiebeleid meer aangepast kan worden ter ondersteuning van doelstellingen vanuit de gezondheidsnota en het uitvoeringsprogramma van de sportnota.

De gemeente kent geen participatiefonds om gezinnen met een lager economische status tegemoet te kunnen komen in de kosten voor sportdeelname. Aan te bevelen is een dergelijk fonds in de gemeente te realiseren en te promoten.

In navolging op hoofdstuk 6 is aan te bevelen een beweegstructuurplan op te stellen, waarbij nader onderzoek wordt gedaan in hoeverre sport- en speelvoorzieningen voldoen aan de wensen en behoeften voor nu en in de toekomst, hoe sport- en speelvoorzieningen zijn ingericht en hoe deze ten opzichte van elkaar gelegen zijn.

8. Sport-, beweegdeelname en gezondheid

8. Sport-, beweegdeelname en gezondheid

8.1 Inleiding

De gemeente heeft de behoefte meer inzicht te krijgen in het huidige sport- en beweeggedrag van de jeugd (basisschool en middelbare school), van volwassenen (van 50 jaar en ouder) en van lichamelijk beperkten / chronisch zieken. Hiertoe heeft Grontmij een nulmeting gehouden. De gemeente heeft in 2006, in samenwerking met Sport Fryslân en Stichting mantelzorg Gaasterlân-Sleat voor de lichamelijk beperkten een nulmeting uitgevoerd.

In dit hoofdstuk wordt samenvattend de gehouden nulmeting besproken en per doelgroep een overzicht gegeven van de belangrijkste uitkomsten. De gehanteerde vragenlijsten voor de nulmeting en de bijbehorende verslaglegging zijn terug te vinden in de bijlagen. Tevens worden in dit hoofdstuk enkele gegevens met betrekking tot gezondheid en overgewicht uiteengezet.

De informatie van dit hoofdstuk is gebruikt ter ondersteuning van het formuleren van visie, beleid en doelstellingen voor het uitvoeringsprogramma van de sportnota.

De gegevens van de nulmeting worden aangevuld met informatie uit:

- Jaarrapportage JGZ 0–19 jaar 2008, GGD Fryslân;
- Gezondheidsenquête; resultaten sportdeelname (19 jaar en ouder) 2006, van GGD Fryslân
- Onderzoek van Sport Fryslân samen met de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) in 2006 naar sportdeelname in de Friese gemeenten voor 6- tot 12-jarigen
- Sporters in beeld: Sportersmonitor 2005-2006, W.J.H. Mulier Instituut 2005 - 2006.

Een probleem bij het interpreteren van de verschillende notities en onderzoeken is, dat elk onderzoek zijn eigen definities en afbakeningsgrenzen stelt. Hierdoor is het mogelijk dat gegeven informatie bui-ten de grenzen valt van bijvoorbeeld de doelgroep 50 jaar en ouder. De uiteengezette informatie dient gebruikt te worden als onderbouwing en signalering van trends.

In de opzet van de nulmeting worden vragen gesteld over sport- en beweeggedrag en de frequentie van sport en bewegen. De frequentie (en intensiteit) van sporten en bewegen zijn van belang om gezondheidswinst te halen. Leidend hierin is de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB). Landelijk worden hierop leefstijlinterventies afgestemd en advies gegeven (door onder andere de GGD). De NNGB staat beschreven in paragraaf 4.2.1.

In samenwerking met de gemeente Gaasterlân-Sleat zijn drie vragenlijsten, toegespitst op de doelgroep, tot stand gekomen:

- één voor de 50-plussers;
- één voor de leerlingen van de basisscholen;
- één voor de scholieren van de middelbare school.

8.2 Jeugd

De jeugd is benaderd via een vijftal basisscholen (CBS De Bolster, CBS De Regenboog, CBS de Skeakel, CBS De Wâlikker) en een middelbare school (CSG Gaasterland). Per basisschool zijn 30 enquêtes verstuurd: tien voor groep vier, tien voor groep zes en tien voor groep acht. Op de middelbare school zijn 40 enquêtes verstuurd: tien voor de scholieren uit jaar één, tien voor jaar twee, tien voor jaar drie en tien voor jaar vier.

Sportdeelname

- 97% doet aan sport in het basisonderwijs. Meisjes geven iets vaker dan jongens aan dat ze aan sport doen. In het voortgezet onderwijs geeft iedereen aan dat ze 'aan sport doen'.

NB. In de vraagstelling is sport niet nader gedefinieerd. Het is hierbij mogelijk dat een persoon die deze vraag met 'ja' heeft beantwoord, maar één keer in de maand sport.

Volgens onderzoek van Sport Fryslân en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) is de gemiddelde sportdeelname onder 6- tot 12-jarigen in de Friese gemeente 98%. Volgens de Sportersmonitor van het W.J.H. Mulier Instituut is landelijk in de leeftijd van 6 tot 17 jaar de sportdeelname 95%. De sportdeelname van jongens en meisjes is ongeveer gelijk. Kinderen van laagopgeleide ouders sporten vaak minder dan kinderen van middelbaar en hoog opgeleide ouders. Kinderen van hoog opgeleide ouders beoefenen ook vaak meer verschillende sporten.

- 3% (absoluut 5 personen) doet niet aan sporten en bewegen. Vier personen geven aan dat ze andere dingen leuker vinden om te doen.
- De kinderen die aangegeven hebben niet aan sport te doen, zijn 11 of 12 jaar oud.
- 82% geeft aan te sporten en bewegen, omdat het leuk is. Ruim zes van de tien kinderen geeft aan dat het goed is voor de gezondheid en 43% wil de conditie verbeteren / op peil houden.

- Van de basisschooljeugd sport 3% korter dan 30 minuten, 36% tussen de 30 minuten en 60 minuten, 38% tussen de 60 en 90 minuten en 23% langer dan 90 minuten.
- Van de scholieren van het voortgezet onderwijs sport 3% korter dan 30 minuten, 15% tussen de 30 minuten en 60 minuten, 56% tussen de 60 en 90 minuten en 26% langer dan 90 minuten.

Beweegnorm

- de meeste kinderen sporten vier keer per week of minder (54%);
- middelbare scholieren sporten gemiddeld iets vaker per week dan basisschoolleerlingen;
- 31% sport en beweegt zeven keer of vaker in de week;
- bij de basisschoolscholieren sport 27% zeven keer of vaker in de week;
- in het voortgezet onderwijs sport 44% van de jeugd zeven keer of vaker in de week.

NB. Bij bovenstaande percentages is geen verband gelegd met de vraag hoelang jeugd gemiddeld per keer aan sport doet. Wanneer die link wel gemaakt wordt, dan wordt het percentage lager (totaal: 21%, basisschool: 18%, middelbare school: 35%). Het is erg lastig inzichtelijk te maken of dagelijks in totaal (niet per se achtereenvolgend) ook minimaal aan de dubbel30 norm (2x 30 minuten) voldaan wordt.

Uit onderzoek van Sport Fryslân en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) blijkt dat 69% van de jeugdigen van 6 tot en met 12 jaar in de zomer aan de NNGB voldoet. In de winter is het 21%. In de winterperiode bewegen Friese kinderen te weinig. Hierbij dient echter de kanttekening geplaatst te worden, dat niet hard te maken is of zij daadwerkelijk de dubbel30 norm (= 60 minuten) halen of hoe de kinderen die wel dagelijks bewegen, maar niet in totaal minimaal 60 minuten bewegen, meegenomen zijn in de meting.

De achtergrondvariabelen geslacht, leeftijd, woonplaats (stad of platteland), opleidingsniveau ouders en beperking (chronische aandoening) laten geen noemenswaardige verschillen zien tussen de onderscheiden groepen. Van de activiteiten die gericht zijn op het verbeteren van lichamelijke fitheid en motorische ontwikkeling, wordt verondersteld dat deze in elk geval tijdens gymlessen op school voldoende aan bod komen. Voor de gemeente Gaasterlân-Sleat kunnen hierbij enkele vraagtekens geplaatst worden, aangezien de lessen voor bewegingsonderwijs enkel door groepsdocenten gegeven worden en niet door een vakleerkracht lichamelijk opvoeding.

Lidmaatschap

- 93% is lid van een sportvereniging.
- 66% sport in groepsverband, 19% individueel en 15% in groepsverband en individueel.

Hierbij zijn geen grote verschillen tussen het basisonderwijs en voortgezet onderwijs te zien.

Dit percentage is erg hoog in vergelijking met overige Friese gemeenten, waar gemiddeld 79% lid is van een sportvereniging volgens JGZ. Kanttekening hierbij dient geplaatst te worden dat in de monitoring van de JGZ alleen naar groep 7 gekeken is. In de klassen 1 en 2 van het voortgezet onderwijs is 72% lid, wat iets hoger is dan gemiddeld bij andere Friese gemeenten (70%).

Volgens het onderzoek van Sport Fryslân is 88% van de jeugdigen van 6 tot en met 12 jaar lid van een sportvereniging.

Populariteit

- De sporten die het meest in trek zijn bij de jeugd zijn veldvoetbal, recreatief fietsen, zaalvoetbal, schaatsen en volleybal.

Uit het onderzoek van Sport Fryslân en de NHL is naar voren gekomen dat in Friesland de populaire sporten veldvoetbal, zwemsport, gymnastiek/turnen en skeeleren/skaten zijn. Vooral de laatste vorm is opvallend.

De top 5 van favoriete sporten voor jongens is: veldvoetbal, zwemsport, gymnastiek/turnen, skeeleren/skaten en vecht-/verdedigingsport.
De top 5 van favoriete sporten voor meisjes is: gymnastiek/turnen, zwemsport, skeeleren/skaten, volleybal en tennis.

Wensen en behoeften

- Een zwembad wordt door 13% van de jeugd het meest gemist in de gemeente, gevolgd door vechtsport (10%), basketbal (10%) en speelterreinen voor ouders en kinderen (8%).

Speelvoorzieningen

- 83% van de leerlingen van de basisschool maakt gebruik van speelvoorzieningen en 82% van de leerlingen van de middelbare school;
- de jeugd van het basisonderwijs geeft aan te spelen op het grasveld, voetbalveldje, schoolplein met speeltoestellen of de speelplaats. Alle zijn ongeveer evenveel in trek, aangezien aangegeven wordt voor 50% per locatie van die speelplekken gebruik te maken;
- 68% van de jeugd van het middelbaar onderwijs die gebruik maken van speelvoorzieningen, noemt een grasveldje, 54% een voetbalveldje, 18% de skatebaan, 14% het bos en eveneens 14% de tennisbaan.

Vervoer

- 66% van de jeugd geeft aan met de fiets naar school te gaan en 27% komt lopend.

8.3 50-plus

Een deel van de inwoners van de gemeente Gaasterlân-Sleat die de leeftijd van 50 zijn gepasseerd (hierna te noemen als 50-plussers), hebben per post een brief, vragenlijst en een antwoordenvelop thuis gekregen. Door middel van de antwoordenvelop hebben ze de vragenlijst retour gezonden. In totaal zijn 1200 50-plussers benaderd en zijn 419 vragenlijsten retour ontvangen. Dit betekent een respons van 35%. De meeste respondenten (43%) komen uit Balk.

Sportdeelname

- 74% van de volwassenen van 50 jaar en ouder doet aan sporten en bewegen. Deze score is goed te noemen. Net als bij de jeugd geven iets meer vrouwen dan mannen aan dat ze aan sporten en bewegen doen.

NB. In de vraagstelling is sport niet nader gedefinieerd. Het is hierbij mogelijk dat een persoon die deze vraag met "ja" heeft beantwoord, maar één keer in de maand sport.

- 82% van de volwassenen in de leeftijd van 55 tot en met 64 jaar doet aan sporten en bewegen.
- hoe hoger men opgeleid is, hoe vaker men aangeeft dat aan sport wordt gedaan.

In Friesland sport gemiddeld ongeveer 48% in de leeftijd van 55 tot en met 64 jaar. De meting van de GGD geeft geen cijfers weer voor 65 jaar en ouder. Opgemerkt wordt dat hoger opgeleiden (van 19 tot 65 jaar) met 76% meer aan sporten en bewegen doen dan lager opgeleiden met 45% sportdeelname.

De Sportersmonitor van W.J.H. Mulier geeft een sportdeelnamepercentage weer van 76% voor de leef-tijdsgroep van 45 – 64 jaar en een percentage van 62% voor 65 jaar en ouder.

- ruim een kwart geeft aan niet aan sporten en bewegen te doen. De grootste groep (31%) geeft als reden aan andere dingen leuker te vinden, gevolgd door doktersadvies / lichamelijke klachten (26%);
- van de groep niet-sporters geeft 23% aan wel weer actief te willen worden in de toekomst met als reden gezondheid (58%), conditie (38%) en leuk om te doen (23%);
- de helft van de doelgroep geeft aan buiten de gemeente te sporten. De activiteiten die genoemd worden, zijn fietsen, wandelen, zwemmen en schaatsen;
- van de 50-plussers sport en beweegt 3% korter dan 30 minuten, 45% tussen de 30 en 60 minuten, 34% tussen de 60 en 90 minuten en 18% langer dan 90 minuten.

Beweegnorm

- 44% sport vijf keer of vaker in de week. 97% van deze groep geeft aan 30 minuten of langer actief te zijn per keer. Hiermee voldoet 43% van de volwassenen, die aan sporten en bewegen doet, aan de beweegnorm;
- van de totale groep 50-plussers (dus inclusief de senioren die niet sporten) voldoet 30% aan de beweegnorm;
- de totale groep volwassenen in de leeftijd tussen 55 en 65 jaar zijn iets sportiever. Van die groep voldoet 35% aan de beweegnorm.

Met 35% van de senioren lijkt de gemeente lager te scoren dan in de provincie, waarbij door de GGD aan-gegeven wordt dat in de leeftijdscategorie 55 tot en met 64 jaar bijna driekwart voldoet aan de beweeg-norm.
De Sportersmonitor van het W.J.H. Mulier Instituut geeft voor de leeftijdsgroep van 45 – 64 jaar aan dat in de zomer 61% en in de winter 41% voldoet aan de beweegnorm. Voor de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder is dit respectievelijk 58% in de zomer en 42% in de winter.

NB. Het is niet duidelijk op te maken hoe beide onderzoeken precies tot het noemen van een percentage in beweegnorm gekomen zijn. In de gehanteerde enquête door de GGD is bijvoorbeeld geen tijdsbestek van sportdeelname opgenomen en/of naar de gemiddelde duur van de bewegingsactiviteit gevraagd. Tevens is geen duidelijk onderscheid te vinden (in beide onderzoeken) of naar de totale groep gekeken is (dus inclusief diegenen die niet aan sporten en bewegen doen) of enkel naar diegenen die sportief actief zijn.

Lidmaatschap

- van de 50-plussers is 39% lid van een sportvereniging;
- 61% individueel, 24% in groepsverband en 15% zowel individueel als in groepsverband. Van de individuele sporters is 22% lid van een sportvereniging. De volwassenen in de leeftijd van 55 tot 65 jaar zijn iets vaker lid van een sportvereniging (43%).

Landelijk is in de leeftijd van 45-64 jaar 41% lid van een vereniging. In de leeftijd van 65 jaar en ouder 29%.

Populariteit

- Favoriete beweegactiviteiten bij de 50-plussers zijn achtereenvolgens fietsen, wandelen, schaatsen, zwemmen en fitness.

De meest beoefende sporten in de leeftijd van 19 jaar en ouder zijn fitness, wandelen, wielrennen, zwemmen, hardlopen. Dit geldt zowel voor Friesland als voor heel Nederland. Bij zowel mannen als vrouwen is fitness het populairst. Mannen doen daarnaast iets vaker aan wielrennen en veldvoetbal. Vrouwen geven de voorkeur aan zwemmen en wandelen. Het is opvallend dat fitness in de gemeente pas op de 5de plaats komt. Volgens de Sportersmonitor 2005-2006 van het W.J.H. Mulier Instituut zijn solo- en non-contactsporters vooral vrouw, ouder en hoog opgeleid. Bij team- en contactsporten zijn meer mannen, jongeren en lager opgeleiden vertegenwoordigd.

Voorzieningen in openbare ruimten

- Van alle 50-plussers heeft 37% aangegeven eventueel gebruik te willen maken van outdoorfitness toestellen, wanneer daartoe de mogelijkheid zou zijn in de gemeente. Voornamelijk 50-plussers in de leeftijdsgroep 60 – 69 jaar geven aan hier gebruik van te gaan maken.

Wensen en behoeften

- bijna zes van de tien geeft aan dat de gemeente voldoende aandacht besteedt aan het sportbeleid voor volwassenen, 16% vindt van niet en een kwart heeft hier geen mening over.
- 34% geeft aan nog iets te missen op sportgebied. Als gemis in het aanbod wordt door 50% een (overdekt) zwembad aangegeven, gevolgd door gymzaal/sporthal (15%), tennishal (6%) en ouderen sporten (6%).

8.4 Lichamelijk beperkten en chronisch zieken

De gemeente heeft in 2006 voor de lichamelijk beperkten en/of chronisch zieken een nulmeting uitgevoerd. Onderstaand worden de conclusies van de verslaglegging weergegeven.

- 66% doet niet aan sport, maar zou (als dat mogelijk zou zijn) wel aan sporten en bewegen willen doen.
- voornaamste redenen om niet te sporten zijn medische redenen en te hoge kosten.
- voorkeur van sport- en beweegaanbod gaat uit naar zwemmen, fietsen en wandelen.
- bij 66% van de sportaanbieders wordt aangegeven geen mogelijkheden te hebben voor lichamelijk beperkten en/of mensen met een chronische aandoening. Men geeft aan wel bereid te zijn om aanpassingen te maken.
- over het algemeen zijn accommodatie en sporttechnisch kader niet geschikt voor aangepast sporten.

Volgens de Sportersmonitor van W.J.H. Mulier Instituut doet bijna een derde (29%) van de Friese bevolking (in de leeftijd van 19 jaar en ouder) met een functiebeperking aan sport. Zonder functiebeperking doet gemiddeld 62% aan sport. Ongeveer 7% van de Friese bevolking heeft een lichamelijke beperking.
Functiebeperkten sporten het meeste in ongeorganiseerd verband (18%). Ze sporten echter wel minder in deze ongeorganiseerde vorm dan mensen zonder functiebeperking. Ook sporten ze minder in vereniging- en commercieel verband, respectievelijk 12% en 9%, tegen 25% en 15% voor mensen zonder beperking.
De invloed van een functiebeperking op het voldoen aan de beweegnorm blijkt aanzienlijk. Van de mensen die geen functiebeperking hebben, haalt bijna tweederde de beweegnorm, terwijl iets meer dan de helft van de mensen met een functiebeperking hier aan voldoet.

Bij mensen met een chronische aandoening sport 56%. Mensen zonder chronische aandoening sporten voor 65%. Ongeveer 26% van de Friese bevolking heeft een chronische aandoening.
Van de mensen met een chronische aandoening sport een derde in ongeorganiseerd verband en ongeveer één op de zeven in commercieel verband. Dat is vergelijkbaar met het gemiddelde in Friesland voor mensen zonder chronische aandoening. Mensen met een chronische aandoening sporten echter wel minder vaak in verenigingsverband, 20% tegenover 28% voor mensen zonder chronische aandoening.
Opmerkelijk is dat voor de 19- tot en met 64-jarigen het hebben van een chronische aandoening niet noemenswaardig van invloed is op het voldoen aan de beweegnorm.

8.5 Jongvolwassenen

De gemeente heeft in de opdrachtverstrekking er voor gekozen de jongvolwassenen niet mee te nemen in de nulmeting. In de nieuwe provinciale nota 'Sport beweegt Fryslân 2010 – 2013' zet de provincie haar beleid in op breedtesport, Fryske sporten, talentontwikkeling en sportevenementen. Hierbij krijgt de groep jongvolwassenen extra aandacht, omdat de sportdeelname voor die groep met 16% is gedaald naar 70%.
De jongvolwassenen hebben een directe voorbeeldfunctie voor hun kinderen. Uit onderzoek is gebleken dat wanneer ouders aan sporten en bewegen doen, hun kinderen dit ook vaak doen. Omgekeerd, wanneer ouders inactief zijn, zijn de kinderen ook vaak inactief.

8.6 Gezondheid

8.6.1 Algemeen

In de gezondheidsnota 2009 -2012 is te zien hoe invulling wordt gegeven aan monitoring, advies en ondersteuning met betrekking tot gezondheidsaspecten als roken, alcohol, drugsgebruik, overgewicht, depressie en diabetes. Deze aspecten worden door de GGD gemonitord. Daarnaast verstrekken de GGD en verslavingszorg Noord Nederland (VNN) informatie over deze aspecten en verzorgt men lessen op scholen met "De Gezonde School en Genotmiddelen". Voor het sportbeleid heeft overgewicht (voeding en bewegen) het grootste raakvlak. Landelijke leefstijlinterventies worden veelal ingezet op voeding en bewegen om inactiviteit en overgewicht tegen te gaan, waarbij tevens aandacht wordt besteed aan onder andere roken en alcoholgebruik.

8.6.2 Overgewicht

Overgewicht is een explosief groeiend probleem in verschillende leeftijdsgroepen. In de nota gezondheidsbeleid 2009 – 2012 zijn gegevens opgenomen over voeding en beweging, waarbij het overgewicht besproken wordt. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens die afkomstig zijn van GGD Fryslân. De percentages zijn gebaseerd op gegevens van de jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar over de jaren 2005 – 2006. De gegevens voor 13- tot 18-jarigen zijn deels gebaseerd op de enquête GO Jeugd 2004. De Friese cijfers voor volwassenen en ouderen zijn gebaseerd op de gezondheidsenquête die GGD Fryslân heeft afgenomen eind 2005 / begin 2006.

Voor de gemeente Gaasterlân-Sleat is voor vier verschillende leeftijdsgroepen een percentage van matig tot ernstig overgewicht aangegeven:

- groep 5- tot 6-jarigen, 9%;
- groep 10- tot 11-jarigen, 14%;
- groep 19- tot 65-jarigen, 53%;
- groep 65+, 60%.

Het percentage met overgewicht van 4- tot 12-jarigen (gemiddeld 11%) wijkt niet af van de overige Friese gemeenten. Het percentage overgewicht uit klas 1 en 2 (10,5%) is beter dan andere Friese gemeenten met gemiddeld een percentage van 14% overgewicht.
In de leeftijdsgroep van 19 tot 65 jaar heeft in de provincie 45% matig tot ernstig overgewicht en de groep 65-plussers 57%. Het percentage van de gemeente Gaasterlân-Sleat ligt hiermee 8% en 3% hoger dan het gemiddelde in de provincie.

Landelijk

Het aantal mensen dat in Nederland aan overgewicht of obesitas lijdt, is de laatste decennia sterk gestegen. In 2002 hadden 45% van de mannen en 35% van de vrouwen van 20-59 jaar overgewicht of obesitas. Van deze groep had 10% obesitas. Recentere gegevens duiden erop dat het percentage obesitas nu iets hoger ligt dan 10% (RIVM, CBS). In 2007 had 45% van de Nederlandse bevolking van twintig jaar en ouder matig dan wel ernstig overgewicht: 51% van de mannen en 40% van de vrouwen. Van de mannen had 10% ernstig overgewicht (obesitas) en 41% matig overgewicht.
Van de vrouwen had 12% ernstig overgewicht (obesitas) en 28% matig overgewicht.

Uit cijfers uit 2004 blijkt dat gemiddeld 14,5% van de 4- tot 16-jarige jongens en 17,5% van de meisjes overgewicht (inclusief obesitas) had. In de periode 2002-2004 had van de 4- tot 16-jarigen gemiddeld 13,5% van de jongens en 16,7% van meisjes overgewicht. Dit is een stijging van 1% bij jongens en een stijging van 0,8% bij meisjes in de leeftijd van 4 tot 16 jaar. Het is een toename over een korte periode en een flinke toename vergeleken met cijfers uit 1980 toen de percentages 3,9% respectievelijk 6,9% waren en sinds 1997 toen deze 9,7% en 13,0% waren. Ook voor obesitas zijn de percentages toegenomen; van 0,2% in 1980 naar 1,2% in 1997 naar 2,6% in 2004 voor de jongens en van 0,5% naar 2,0% naar 3,3% voor de meisjes.

8.7 Conclusies en aanbevelingen

De gehouden eigen nulmeting is een instrument om lokaal zelf zicht te hebben op veranderingen in sport- en beweeggedrag. De grotere monitoring uitgevoerd door de GGD is een goed handvat om gezondheidsaspecten voor het gezondheidsbeleid en de beweegnorm te volgen vanuit breder perspectief gezien, landelijk en in verhouding met andere Friese gemeenten. De gegevens van de gemeentelijke en landelijke monitoring zijn niet helemaal naast elkaar te leggen, doordat de gegevens

van verschillende jaartallen zijn en de aangehouden leeftijdsgroepen wel overlap hebben, maar niet helemaal overeenkomen. Per saldo geeft het wel een betere onderbouwing weer in de signalering van trends. Hier dient rekening mee gehouden te worden bij het interpreteren van de gegevens. Landelijk beleid, monitoring en gesignaleerde trends zijn maatgevend voor de inzet van (financiële) middelen en campagnes voor onder andere leefstijlinterventies.

Jeugd

Uit de gegevens blijkt dat de sportdeelname van de jeugd in Gaasterlân-Sleat met 97% goed te noemen is en daarmee niet afwijkt van provinciale gegevens. Van de jeugd geeft 93% aan lid te zijn van een sportvereniging, waarbij geen grote verschillen zijn tussen de basisschooljeugd en leerlingen van het voortgezet onderwijs. Dit percentage is erg hoog vergeleken met overige Friese gemeenten, waar gemiddeld 79% lid is van een sportvereniging. Populaire manieren van sporten en bewegen zijn veldvoetbal, recreatief fietsen, zaalvoetbal, schaatsen en volleybal.

Van de basisschooljeugd sport 61% per keer langer dan 60 minuten. In het voortgezet onderwijs is dit 82%.

Bij de basisschoolscholieren sport 27% 7 keer of meer in de week minimaal één uur per dag en voldoet daarmee aan de beweegnorm. In het voortgezet onderwijs sport 44% van de jeugd 7 keer of meer in de week minimaal één uur per dag en voldoet daarmee aan de beweegnorm. Bij deze percentages is geen verband gelegd met de vraag hoelang jeugd gemiddeld per keer aan sport en bewegen doet. Wanneer die link wel gemaakt wordt, wordt het percentage lager. Het is erg lastig inzichtelijk te maken of dagelijks in totaal (niet per se achtereenvolgend) ook minimaal aan de dubbel30 norm (2x 30 minuten) voldaan wordt.

Het percentage met overgewicht van 4- tot 12-jarigen (gemiddeld 11%) wijkt niet af van de overige Friese gemeenten. Het percentage overgewicht uit klas 1 en 2 (10,5%) is beter dan andere Friese gemeente met gemiddeld een percentage van 14% overgewicht.

Aan te bevelen is (blijvend) de kennis over (nut en noodzaak) de 'dubbel30 norm' volgens de campagne 30minutenbewegen van het Nationaal Actiepan voor Sporten Bewegen te vergroten bij kind, ouder, school en (betrokken) instanties. Het gaat goed met de Friese jeugd in sportdeelname. Het percentage dat voldoet aan de beweegnorm kan omhoog. Zaak is de huidige aanpak en inzet minimaal te continueren en een efficiëntieslag te maken in kennisvergroting en inzet van tijd en middelen (als ook geld).

50-plussers

De sportdeelname van de volwassenen van 50 jaar en ouder is 74%. Vergeleken met landelijk 76% sportdeelname voor 45- tot 64-jarigen en 62% voor 65 jaar en ouder, is het percentage van 74% voor 50 jaar en ouder in de gemeente goed te noemen. Van de 50-plussers is ongeveer 39% lid van een sportvereniging in de gemeente. Landelijk is in de leeftijd van 45-64 jaar 41% lid van een vereniging. In de leeftijd van 65 jaar en ouder 29%. Een 39% aan lidmaatschap van verenigingen van 50-plussers is goed te noemen. De meest favoriete beweegactiviteiten bij de 50-plussers in de gemeente zijn achtereenvolgens fietsen (64%), wandelen (46%), schaatsen (15%), zwemmen (14%) en fitness (9%). Het is opvallend dat
fitness als de landelijk en provinciaal meest populaire vorm van sport, voor 50-plussers, pas op de 5de plaats komt in de gemeente Gaasterlân-Sleat.

Dit is mogelijk direct te verklaren door het mooie recreatieve gebied dat de gemeente kent, met de vele mogelijkheden om ongeorganiseerd te kunnen bewegen. Een andere verklaring kan zijn dat in de gemeente slechts twee (commercieel) fitnesscentra zijn (beide in Balk), waardoor er gewoonweg sprake is van een beperkt aanbod.
Van de 50-plussers sport en beweegt per keer 3% korter dan 30 minuten, 45% tussen de 30 en 60 minuten, 34% tussen de 60 en 90 minuten en 18% langer dan 90 minuten.
In Gaasterlân-Sleat voldoet 30% van de 50-plussers aan de beweegnorm. Van de totale groep volwassenen in de leeftijd tussen 55 en 65 jaar voldoet 35% aan de beweegnorm. Hier lijkt de gemeente lager te scoren dan in de provincie, waarbij door de GGD aangegeven wordt dat in de leeftijdscategorie 55 tot en met 64 jaar bijna driekwart voldoet aan de beweegnorm. Daarbij dient echter opgemerkt te worden dat in de gehanteerde enquête door de GGD niet naar het tijdsbestek van sportdeelname en de gemiddelde duur van de bewegingsactiviteit gevraagd is. De Sportersmonitor van W.J.H. Mulier Instituut geeft voor de leeftijdsgroep van 45 – 64 jaar aan, dat in de zomer 61% en in de winter 41% voldoet aan de beweegnorm. Voor de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder is dit respectievelijk 58% en 42%.

In de gemeente Gaasterlân-Sleat heeft van de groep 19- tot 65-jarigen 53% matig tot ernstig overgewicht. De groep 65+, 60%. In de leeftijdsgroep van 19 tot 65 jaar heeft in de provincie 45% matig tot ernstig overgewicht en de groep 65-plussers 57%. Het percentage van de gemeente Gaasterlân-Sleat

ligt hiermee met 8% en 3% hoger dan het gemiddelde in de provincie.
Aan te bevelen is vanuit een duidelijk overzicht in wat gedaan wordt voor de 50-plussers, gezamenlijk te kijken wat te continueren en waar op in te zetten voor verbetering. Opvallend is dat de sportdeelname in de gemeente goed is, maar het voldoen aan de beweegnorm met 30% matig te noemen is en het overgewicht hoger is dan gemiddeld in de provincie. Door de groeiende vergrijzing is aan te bevelen hier prioriteit aan te geven en verbetering in aan te brengen. Tevens is aan te bevelen goed rekening te houden met het sportgedrag van de 50-plussers.
Het populaire fietsen en wandelen heeft veel raakvlakken met ruimtelijke ordening en (de wensen van) toerist en recreant in de gemeente. Het is opvallend dat fitness als de landelijk en provinciaal meest populaire vorm van sport, voor 50-plussers, pas op de 5de plaats komt in de gemeente Gaasterlân-Sleat. Dit is wellicht te verklaren door het mooie landelijke gebied van de gemeente en haar vele mogelijkheden om aan bijvoorbeeld fietsen en wandelen te doen.

Lichamelijk beperkten en/of chronisch zieken

Bijna een derde (29%) van de Friese bevolking met een functiebeperking doet aan sport in de leeftijd van 19 jaar en ouder. Zonder functiebeperking doet gemiddeld 62% aan sport.
Naar gegevens van de GGD heeft ongeveer 7% van de Friese bevolking een lichamelijke beperking. De gegevens van de GGD kunnen hierbij als maatgevend aangehouden worden.
Functiebeperkten sporten het meeste in ongeorganiseerd verband (18%). Ze sporten echter wel minder in deze ongeorganiseerde vorm dan mensen zonder functiebeperking. Ook sporten ze minder in verenigingsverband en commercieel verband, respectievelijk 12% en 9%, tegen 25% en 15% voor mensen zonder beperking.
De invloed van een functiebeperking op het voldoen aan de beweegnorm blijkt aanzienlijk. Van de mensen die geen functiebeperking hebben, haalt bijna tweederde de beweegnorm, terwijl iets meer dan de helft van de mensen met een functiebeperking hier aan voldoet.

Bij mensen met een chronische aandoening sport 56%. Mensen zonder chronische aandoening sporten voor 65%. Volgens de gegevens van de GGD heeft ongeveer 26% van de Friese bevolking een chronische aandoening. Van de mensen met een chronische aandoening sport een derde in ongeorganiseerd verband en ongeveer een op de zeven in commercieel verband.

Dat is vergelijkbaar met het gemiddelde in Friesland voor mensen zonder chronische aandoening.
Mensen met een chronische aandoening sporten echter wel minder vaak in verenigingsverband, 20% tegen 28% voor mensen zonder chronische aandoening.
Opmerkelijk is dat voor de 19- tot en met 64-jarigen het hebben van een chronische aandoening niet noemenswaardig van invloed is op het voldoen aan de beweegnorm.

Aan te bevelen is gezamenlijk te kijken in hoeverre het huidige aanbod aansluit op de wensen, behoeften, het sportgedrag van de doelgroep en in hoeverre hiertoe openbare ruimten, (sport)accommodaties en organisatie (bijvoorbeeld beschikbare technische kader en vervoer) voldoen.

Jongvolwassenen

Aan te bevelen is in navolging op het provinciale beleid de jongvolwassen extra aandacht te bieden. 'De jeugd heeft de toekomst'. Zo geldt dat in zekere zin ook voor de jongvolwassenen in verhouding met de groeiende vergrijzing van de bevolking. Een gerichte nulmeting in sport- en beweegdeelname kan de inzet van middelen gericht op deze groep onderbouwen.

0- tot 4-jarigen

Aan te bevelen is voor de allerkleinsten binnen de gemeente gezamenlijk met betrokken instanties in kaart te brengen wat voor hen gedaan wordt met betrekking tot voeding, beweging, tegengaan van onder andere overgewicht en aangrenzend advies en monitoring, voortkomende uit de gezondheidsnota. In het verlengde hiervan is het aan te bevelen deze doelgroep tevens op te nemen in het uitvoeringsprogramma van de sportnota.

9 Wensen uit het veld

9 Wensen uit het veld

9.1 Inleiding

Tijdens een interactieve bijeenkomst op 22 september 2009 is het lokale sportbeleid besproken. Het doel van de bijeenkomst was om zoveel mogelijk input van alle aanwezigen te krijgen voor de gemeentelijke visie en het uitvoeringsprogramma.

Onder de deelnemers waren vertegenwoordigers van de gemeenteraad, het college, ambtenaren, sportverenigingen, basisscholen, gezondheidsinstellingen, ouderenbonden, dorpsbelangen en andere geïnteresseerden. De bijlagen is een presentielijst van de aanwezigen opgenomen.
De opzet van de bijeenkomst was interactief van aard. De deelnemers is gevraagd naar hun input over verschillende thema's. In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van deze bijeenkomst besproken.
De resultaten worden puntsgewijs genoemd.

9.2 Trots

De deelnemers is de vraag gesteld om aan te geven op welke punten betreffende sport en bewegen in hun gemeente zij trots zijn. Door de aanwezigen zijn veel punten benoemd. Hieronder staan de punten die het meest genoemd zijn.

Faciliteiten

De deelnemers gaven aan dat de gemeente aan buitensportvoorzieningen goed voorzien is.
Er zijn op dit gebied voldoende mogelijkheden om in de behoeftes te voldoen. De buitensportaccommodaties worden van goede kwaliteit bevonden.
Tevens biedt de omgeving vele mogelijkheden tot sport en bewegen.

Aanbod

De deelnemers vinden dat de mogelijkheden in keuze tussen verenigingen en takken van sport toereikend zijn. Er kunnen vele verschillende sporten beoefend worden. Ook heeft elk afzonderlijk dorp genoeg aanbod. Er is voldoende diversiteit aan sporten voor elke leeftijdsgroep.

Bijdrage gemeente

Men is trots op de veranderingen die de laatste jaren op het gebied van sport en bewegen hebben plaatsgevonden. Men ziet dat er meer aandacht aan dit deel van de gemeentelijke taken besteed wordt. De deelnemers hebben het gevoel dat de gemeente actief aandacht besteedt aan sport en bewegen. Onder meer door een actieve ambtenaar welke aanspreekpunt is, hulp biedt bij subsidieaanvragen en nieuwe initiatieven stimuleert. Men ziet een goede toekomst tegemoet met nog meer overleg en samenwerking tussen de gemeente, clubs en scholen.

Organisatorisch

De aanwezigen zijn trots op de kwantiteit en kwaliteit van de vrijwilligers. Zij zijn het hart van de sportverenigingen en houden deze draaiende. Ook hebben de aanwezigen het gevoel dat sportverenigingen organisatorisch sterk vooruit gaan. De communicatie richting en met leden, gemeente en scholen verloopt steeds beter.

9.3 Minder tevreden

De aanwezigen is tevens gevraagd waar men minder tevreden over is. De resultaten hiervan worden door middel van dezelfde aandachtsvelden besproken.

Faciliteiten

Duidelijk is dat de aanwezigen niet tevreden zijn over de binnensportaccommodaties. De staat van sportzalen wordt als onder de norm ervaren. Ook is men van mening dat er te weinig of te kleine binnensportaccommodaties zijn. Daarnaast is er ontevredenheid over de materialen.
Er moeten meer materialen komen en ook de staat en het onderhoud van de huidige materialen is onvoldoende.
Verder worden de voorzieningen voor het ongeorganiseerd sporten genoemd. Voor senioren is het belangrijk dat zij tijdens de activiteiten de mogelijkheid hebben te rusten en bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van een openbaar toilet.

Aanbod

Een aantal aanwezigen mist toch een aantal, misschien minder voor de hand liggende, sporten binnen de gemeente, zoals basketbal, handbal, atletiek, roeien en squash. Ook het sport-aanbod voor ouderen kan volgens hen vergroot worden.

Bijdrage gemeente

De aanwezigen vinden dat door de gemeente nog te weinig aan beleid voor sport en bewegen wordt gedaan. Het gaat om de volgende aspecten:

- er wordt financieel te weinig ondersteund;
- een adviespunt (consulent) voor sport en gezondheid ontbreekt;
- de indruk is aanwezig dat de gemeente niet alle sportverenigingen evenveel aandacht geeft;
- er wordt geen wordt hulp geboden om leiding te vinden of te stimuleren;
- er is te weinig kaderstimulering.

Organisatorisch

Men wenst een platform voor sportbeweging waarin de gemeente, sportverenigingen en scholen participeren. Verschillende verenigingen bundelen hun krachten nog te weinig. Er is te weinig samenspel in gebruik van elkaars accommodaties, materialen, kennis, etc.
Er moet samen gekeken moeten worden naar de mogelijkheid nieuwe en gekwalificeerde sportleiders/trainers te krijgen. Bij nieuwe initiatieven wordt er te weinig naar het bestaande aanbod gekeken. Het platform kan een oplossing bieden voor de genoemde problematiek.

9.4 Brainwriting

Het tweede onderdeel van de bijeenkomst was een zogenoemde brainwriting. Aanwezigen hebben in groepen een aantal deelonderwerpen gekregen. De bedoeling was individueel een eerste ingeving bij het thema in te vullen. Daarna werd het formulier doorgegeven en borduurde de volgende persoon verder op het idee van de voorganger. Wanneer dit niet lukte kon een nieuw idee genoemd worden.
Uit de brainwritingsessie zijn interessante uitkomsten gekomen.
Deze worden per thema hieronder behandeld.

Communicatie

Regelmatig overleg met alle partijen is nodig. Onder de partijen worden de gemeente, de scholen, de sportverenigingen en zorginstellingen verstaan. Op deze manier worden alle doelgroepen bereikt. Ook overleg tussen de sportverenigingen onderling is belangrijk. De communicatie tussen de verschillende groepen moet helder, met korte lijnen, open en duidelijk verlopen.

Tevens moet de communicatie naar de sporters toe duidelijker. Dit kan door informatie op de gemeentelijke website te plaatsen en een nieuwsbrief over sport uit te geven.

Inrichting openbare ruimten

Bij de inrichting van de openbare ruimtes vinden de aanwezigen dat er veel aandacht besteed moet worden aan het optimaliseren van de hardloop-, wandel-, fiets- en ruiterroutes.
Het inrichten van bos en park voor deze activiteiten wordt vaak genoemd. De routepaden kunnen verbeterd worden, maar ook de faciliteiten langs deze routes, zoals routebordjes, rustpunten met bankjes en openbare toiletten.

Een tweede belangrijk punt zijn de speelveldjes voor de jeugd, dus de mogelijkheid om sport te beoefenen of te bewegen buiten clubverband. Voorbeelden hiervan zijn een pannaveld, skatebaan, halfpipe en basketbalveld. Daarnaast vinden veel mensen dat het water in de gemeente beter gebruikt kan worden voor bijvoorbeeld watersporten, zwemplaatsen met strand, beachvolleybal, vissport of schaatsen.

Organisatie/Samenwerking

Organisatorisch denken de deelnemers aan een overkoepeld orgaan waarin overleg plaatsvindt met alle partijen. In het bijzonder wordt de voor- en naschoolse opvang genoemd, waar men een kans ziet om sport en beweging bij jonge kinderen te bevorderen.
Wel moet de gemeente als aanspreekpunt beschikbaar blijven. Het platform moet een kleine, actieve groep zijn waarin de deelnemers gelijkwaardig zijn en waar professioneel te werk kan worden gegaan. Er moeten duidelijke uitgangspunten en doelen gesteld worden. Daarnaast wordt er bij samenwerking gedacht aan omnivere nigingen.

Voorzieningen

Bij het thema voorzieningen hadden de deelnemers sterk uiteenlopende ideeën. Wel viel op dat er hierbij voornamelijk aan voorzieningen voor de jeugd werd gedacht, zoals speeltuinen, (trap)veldjes en skeelerbanen.

Daarnaast benoemde men veel

verschillende voorzieningen voor sporten die de eigen interesse hebben. Dit varieerde van jeu de boulesbanen tot roeifaciliteiten. Daarbij werd wel genoemd dat de basisfaciliteiten voor iedereen beschikbaar moeten zijn en dus in elk dorp aanwezig. Een multifunctioneel centrum is hier een goed voorbeeld van.

Zoals eerder besproken zijn de inwoners minder tevreden met de binnensportaccommodaties. Deze worden ook hier weer genoemd. De uitbreiding en verbetering van de accommodaties wordt als hoge prioriteit gezien.

Doelgroepen

In principe moeten alle inwoners aan bod komen in de sportnota. Wel moet er volgens de deelnemers specifiek aandacht worden besteed aan ouderen, gehandicapten en basisschooljeugd.

Monitoring

Evaluatie van de sportverenigingen en het nastreven van hun doelen wordt belangrijk gevonden.
Het tegengaan van overgewicht is een onderdeel dat onder de loep moet blijven liggen. Daarnaast is het behouden van vrijwilligers en werven van nieuwe vrijwilligers belangrijk, maar ook de monitoring van de sportdeelname onder de eerder genoemde aandachtsgroepen: ouderen, gehandicapten en jeugd.
De monitoring moet ook gericht zijn op het voldoen aan de beweegnorm, omdat sportdeelname van invloed is op veel gezondheidsaspecten. De aantekening wordt gemaakt dat monitoring niet overschat moet worden. Men moet niet alleen schrijven of denken, maar doen.

Subsidiebeleid

De aanwezigen denken aan subsidie voor activiteiten voor de eerder genoemde doelgroepen.
Er moet goed gekeken worden naar waar nou daadwerkelijk tekorten zijn. Welke verenigen en doelgroepen hebben de subsidie het meest nodig.
De subsidieverstrekking moet een eerlijke verdeelsleutel hebben. Ook moet de procedure voor subsidie vereenvoudigd en verkort worden.
Als apart onderdeel wordt de subsidie voor geschoolde docenten vaak genoemd.

9.5 Speerpunten

Na de brainwriting is per groep gevraagd aan te geven wat zij de belangrijkste aandachtspunten vonden. Hieruit kan een overzicht gemaakt worden van de speerpunten.

Aandeel gemeente

- aanspreekpunt sport vanuit de gemeente: behouden en uitbreiden;
- uitbreiden voorlichting over sportmogelijkheden in de gemeente via website;
- op alle fronten samenwerking tussen de belanghebbenden en met alle mogelijke middelen;
- oprichten 'sportplatform';
- investeren in sportverenigingen (breedtesport). Hierbij aandacht voor kadervorming;
- jaarlijkse bijeenkomst sportverenigingen om van elkaar te leren;
- beschikbare expertise van (onderwijs)sportleraren breder inzetten.

Doelgroepen

- jeugd;
- gehandicapten;
- ouderen.

Voorzieningen

- eigen 'plek;'
- multifunctioneel centrum;
- uitbreiden van binnensportaccommodaties: fysiek en bezetting.

Aanbod

- sportniveau behouden en verbeteren;
- gehandicaptensport, regionaal oppakken;
- beachvolleybal, basketbal, roeien;
- inspelen op trends.

Openbare ruimten

- verbeteren van wandel-, fiets- en trimroutes;
- rustpunten voor ouderen tijdens routes;
- behoud en uitbreiding van trapveldjes / sportveldjes;
- aantrekkelijk/prikkelend inrichten openbare ruimten;
- beweegmaatjes zoeken (openbare ruimte, ongeorganiseerde sport).

Subsidiebeleid

- gericht en specifiek subsidiebeleid;
- gelijke zaalhuur, eerlijke prijzen;
- gekwalificeerde trainers/krachten aantrekken door middel van samenwerking tussen gemeente, sportverenigingen en scholen (combinatiefunctionaris);
- subsidie voor gehandicaptensport en sport voor chronisch zieken;
- investeren in ouderensport;
- alle ouderen bereiken;
- gemeentelijke ouderensportdag;
- sportaanbieders houden open huis (ook fietsen, koersbal en jeu de boules);
- zoveel mogelijk investeren in / behouden van trapveldjes, speeltuinen (inzet schoolplein, buitenschoolse opvang).

Monitoring

- monitoring van de effecten van het beleid;
- monitoring van gezondheid en aanbod van senioren;
- monitoren van sportparticipatie;
- monitoren van verscheidenheid van het sportaanbod.

9.6 Conclusies

De hoofdpunten van de bijeenkomst die van belang zijn voor het vormgeven van het gemeentelijk beleid, zijn:

- communicatie;
- kwaliteit binnensportaccommodaties;
- doelgroepen: Jeugd, ouderen, gehandicapten;
- benutten van de omgeving voor sport en recreatie;
- eenduidig subsidiebeleid.

De meeste opmerkingen kunnen onder deze hoofdpunten geplaatst worden.

In de visie is aangegeven hoe de gemeente hier in de toekomst mee om wil gaan en waar de prioriteiten liggen.

10 Landelijk en provinciaal sportbeleid

Gaasterlân-Sleat: Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

10. Landelijk en provinciaal sportbeleid

10.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste punten van het landelijk en provinciaal beleid voor het sporten en bewegen in Nederland weergegeven. Doel van dit hoofdstuk is inzichtelijk maken wat de externe invloeden zijn op het gemeentelijke sportbeleid.

10.2 Landelijk beleid – Tijd voor sport

Miljoenen mensen doen aan sport omdat het leuk is om te doen. Miljoenen anderen genieten van kijken naar sport. Maar sport is en kan meer. Het kabinet streeft de komende jaren naar een sportieve samenleving waaraan iedereen kan deelnemen en waarin waarden en normen als fair play gemeengoed zijn. De afgelopen jaren is de rol van sport verschoven van 'sport als doel' naar 'sport als middel', dat wil zeggen dat sport- en beweegactiviteiten steeds meer worden ingezet om maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

In de nota 'Tijd voor sport', beschrijft het kabinet aan de hand van drie overkoepelende thema's 'Bewegen, Meedoen en Presteren' de hoofdlijnen van het sportbeleid in de periode 2006-2010.

10.2.1 Landelijke beleidsthema's

Gezond door sport

In het gewone dagelijkse leven zijn flinke lichamelijke inspanningen vrijwel verdwenen. Bewegingsarmoede en verkeerde voedingspatronen leiden tot gezondheidsproblemen. Sport en bewegen dragen bij aan een actieve en gezonde leefstijl van het individu. Door gericht en gecoördineerd te werken aan sport- en bewegingsstimulering en door op een gezonde en verantwoorde manier te sporten kan aanzienlijke gezondheidswinst worden gerealiseerd.

Het kabinet wil bereiken dat mensen voor hun gezondheid meer gaan sporten en bewegen.
Dat de keuze voor een gezonde en actieve leefstijl de logische keuze van de burger zelf wordt. Het kabinet wil daarnaast randvoorwaarden scheppen voor een gezonde sportbeoefening.

Meedoen door sport

Sport is een uitgelezen ontmoetingsplaats voor iedereen. De educatieve waarde van de sport en de lichamelijke opvoeding kan optimaal worden benut voor doeleinden zoals integratie, voorkomen van

vroegtijdig schoolverlaten, sociale activering van burgers en bevordering van een gezonde leefstijl. Lokale instellingen en de sportsector kunnen meer doen met de maatschappelijke betekenis van sport op het terrein van waarden en normen en het bestrijden van overlast en vandalisme.

Het kabinet wil bereiken dat meer mensen elkaar ontmoeten via de sport en meedoen aan maatschappelijke activiteiten. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar ouderen, allochtone jeugd en mensen met een beperking. Daarnaast wil het kabinet dat mensen zich sportief gedragen en de (spel)regels accepteren.

Sport aan de top

De Nederlandse sportsector zet zich in voor een top tien notering van de beste sportlanden ter wereld. Daarvoor tellen de prestaties op wereldkampioenschappen en (Para-)Olympische Spelen mee. Het kabinet ondersteunt dit en maakt zich sterk voor een goed klimaat voor de topsporter in Nederland.

Het gaat om talentherkenning en -ontwikkeling, het Stipendium voor de topsporter, coaches aan de top, het tegengaan van dopinggebruik en tenslotte de organisatie van topsport-evenementen en de realisatie van topsportaccommodaties in Nederland. Topsport is ook bij uitstek een element voor Hollandpromotie.

10.2.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Veel van de beleidsthema's komen samen in de Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo).
Het motto van de Wmo is meedoen. Dat wil zeggen, dat alle burgers jong of oud, met of zonder beperkingen, autochtoon of allochtoon aan álle facetten van de samenleving moeten kunnen meedoen.
Er zijn daarvoor negen prestatievelden benoemd, waarvan drie van belang zijn voor het sportbeleid:

- het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
- het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronischpsychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
- het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

10.2.3 Relevantie voor het gemeentelijk sportbeleid

De gemeente wil samen met de betrokken organisaties in de gemeente invulling geven aan relevante onderdelen van het rijksbeleid.

In onderstaand schema worden per thema de specifieke doelstellingen van het landelijk sportbeleid weergegeven, waarbij we aangeven welke doelstellingen relevant zijn voor het gemeentelijk sportbeleid.

Doelstellingen landelijk sportbeleid	Relevantie voor Gaasterlân-Sleat
Gezond door sport	
• In 2010 voldoet minstens 65% van de Nederlandse volwassen bevolking aan de beweegnorm.	Ja
• Het deel van de volwassen bevolking dat gemiddeld geen enkele dag per week voldoende beweegt is in 2010 teruggedrongen van 8% naar 7%.	Ja
• Het aantal bedrijven dat aandacht heeft voor sport en bewegingsactiviteiten tijdens of na werkuren (14%) moet verhoogd te worden tot 25% in 2010.	Nee
• Sportgeneeskunde heeft een volwaardige plaats in de beroepen- en opleidingsstructuur Gezondheidszorg.	Nee
• De uitvoering preventie sportmedische begeleiding voor topsporters is in maximaal 4 regionale centra georganiseerd.	Nee
• in 2010 is de kans op een blessure per 1000 uur sportbeoefening met 10% gedaald.	Ja
Meedoen door sport	
• In 2010 kan op 90% van alle scholen elke leerling dagelijks sporten binnen en buiten de schooluren.	Ja
• Het aantal jeugdigen (12-17 jaar) dat de beweegnorm haalt stijgt tot 40% in 2010.	Ja
• In 2010 is het aantal ouderen en mensen met een beperking binnen de georganiseerde sport toegenomen met 5%.	Ja
• In 2010 is de achterstand in sportdeelname van de allochtone jeugd ingelopen en werken 500 sportverenigingen en sportscholen mee aan extra begeleiding en 50 aan zorgtrajecten voor de allochtone jeugd.	Nee
• In 2010 is het keurmerk voor de moderne sportvereniging bij 25% van verenigingen ingevoerd.	Ja
• In tien takken van sport waarbij arbitrage belangrijk is, worden de wedstrijden in bondscompetities in 2010 voor 90% geleid door daarvoor gekwalificeerde scheidsrechters.	Nee
• Inzet van sport door school, buurt en sportorganisaties bij integrale buurtaanpak in 400 projectgebieden.	Ja
• In 20 takken van sport zijn proefprojecten begonnen voor samenwerkingsverbanden tussen traditionele en nieuwe sportaanbieders.	Ja
• Alle sportbonden en supportersverenigingen hebben met hun leden afspraken gemaakt over regels voor goed gedrag in de sport.	Ja
Sport aan de top	
• Er zijn 20 LOOT-scholen in Nederland en de MBO-opleidingen voor sport en bewegen bieden vergelijkbare faciliteiten voor talentvolle sporters.	Nee
• Een gericht nationaal talentontwikkelingsprogramma leidt tot een toename van 10% van het aantal talent volle sporters.	Nee
• 350 A-sporters, inclusief die met een beperking, doen een beroep op de stipendiumregeling.	Nee

Doelstellingen landelijk sportbeleid	Relevantie voor Gaasterlân-Sleat
Sport aan de top	
• 50 jonge nationale toptalenten worden ondersteund.	Nee
• Ongeveer 75 topcoaches van geselecteerde topsportonderdelen worden ondersteund.	Nee
• Het aantal sanctioneerbare zaken van dopinggebruik in de Nederlandse topsport is jaarlijks minder dan 1 procent.	Nee
• Jaarlijks kunnen gemiddeld 15 topsportevenementen van senioren, jeugd of mensen met een beperking met steun van het rijk in Nederland worden georganiseerd.	Nee

In de tabel zijn de doelen waar de gemeente invloed op uit kan of wil oefenen met 'Ja' gemarkeerd. Dit zijn doelen waaraan het gemeentelijke sportbeleid direct of indirect aan kan bijdragen.
De gemeente richt zich met name op:

- het realiseren van voorwaarden waaronder iedereen kan sporten;
- het organiseren van sportieve activiteiten binnen of op accommodaties;
- het tot stand brengen, onderhouden en exploiteren van accommodaties;
- het via sportverenigingen, scholen en maatschappelijke organisaties stimuleren van sportparticipatie.

Dat betekent dat het bevorderen van sporten door werknemers, de beroepen- en opleidingsstructuur geen verantwoordelijkheid is van de gemeente. Indirect zal het gemeentelijk sport-beleid hier wel aan bijdragen, inwoners zijn vaak ook werknemers. De gemeente kan bijdragen aan het verminderen van blessures door het geven van voorlichting en het zorgen van kwalitatief goede accommodaties en materialen.

Allochtonen vormen geen aparte doelgroep binnen het beleid van de gemeente. 95% van de inwoners in de gemeente is autochtoon tegen 80% landelijk.[2] De gemeente wil zich, in aansluiting op het landelijke beleid, met name richten op jongeren, senioren en mensen met een beperking/chronisch zieken.
Daarnaast is het behouden en stimuleren van goede sportverenigingen en –aanbieders een zorg van de gemeente.

2 CBS, Statline

Het verhogen van het aantal sportverenigingen met het keurmerk voor de moderne sportvereniging is niet direct een doel voor de gemeente. Wel zijn de achterliggende gedachtes (professionalisering en schaalvergroting) van belang voor de gemeente om op in te spelen.

De gemeente richt zich op het stimuleren van sport voor haar eigen inwoners: de breedtesport. De verantwoordelijkheid van de gemeente ligt bij een brede maatschappelijke sportdeelname en richt zich niet op een specifieke en kleine groep topsporters. Voor topsporters zijn er op korte afstand (Heerenveen) goede voorzieningen aanwezig.

10.3 Provinciaal beleid - Sport beweegt Fryslân 2010 -2013

Fryslân is een sportieve provincie en draagt haar activiteit en sportiviteit graag uit.
Het provinciale sportbeleid heeft als uitgangspunt dat iedereen in Friesland in de gelegenheid wordt gesteld op een passende manier te sporten en te bewegen en sluit daarbij aan bij het landelijke beleid.

De ambities liggen bij het stimuleren van een actieve leefstijl van de inwoners van Fryslân.
Het sport- en beweegbeleid is daarom gericht op het stimuleren van de sportdeelname, het voldoen aan de nationale beweegnorm en het realiseren van sterke sportverenigingen met een breed aanbod.

De provincie stimuleert gemeenten om samen te werken en als aanbieder van mogelijkheden om tot kwaliteitsverbetering van sport- en beweegvoorzieningen te komen, zowel op beleids- als uitvoerend niveau. De provincie heeft de rol van intermediair tussen spelers op het terrein van de sport op lokaal, regionaal en provinciaal niveau. De provincie Fryslân adviseert en bemiddelt daarnaast tussen gemeenten en betrokken partijen bij ontwikkeling van grootschalige projecten en accommodaties met een (boven)provinciaal belang, zoals de diverse projecten in.

Het provinciale sportbeleid is onderdeel van het bredere sociale beleid van de provincie Fryslân, dat is vastgelegd in de Sociale Agenda 2008-2011. Het provinciale sportbeleid sluit aan op het provinciale beleid van Plattelânsprojekten, de cultuurnota, ERT-beleid en de programmalijnen 'Talinten fan jonge minsken' en 'Culturele Haadstêd'.

Het provinciale sport- en beweegbeleid is gebaseerd op een viertal basispeilers: Breedtesport, Fryske Sporten, Talentontwikkeling en Evenementen. Binnen deze basispeilers worden naar aanleiding van

het coalitieakkoord 2007-2011 koersaccenten gelegd. Het doel van de koersaccenten sport is het versterken van de sociale cohesie door een leefbaar en vitaal Fries Platteland en een heldere en toegankelijke sportinfrastructuur op een kwalitatief verantwoord niveau voor iedere inwoner van Fryslân.

De provincie Fryslân kiest er voor géén rol in te nemen bij het subsidiëren van sportaccommodaties, op het terrein van topsport en/of professionele sport of begeleiding daarvan en in de directe ondersteuning van sportverenigingen.
De provincie investeert wel in de vorm van het verstrekken van subsidie(s) aan de provinciale steunfunctie SPORT Fryslân, waarmee SPORT Fryslân uitvoering geeft aan het strategisch, beleidsmatig en inhoudelijk ondersteunen van gemeenten, sportverenigingen, sportorganisaties en sportbonden.
De provincie kent een budget kleinschalige sportevenementen waar sportverenigingen en sportorganisaties een subsidieaanvraag kunnen doen conform de voorwaarden van de uitvoeringsregeling sociaal beleid en zorg november 2008.
Vanaf januari 2010 is er halfjaarlijks een openstelling van de provinciale sporttender. Zowel organisatoren van grootschalige sportevenementen als initiatiefnemers voor breedtesportactiviteiten c.q. breedtesportprojecten kunnen conform de procedure en criteria van de sporttender (vastgelegd in de uitvoeringsregeling sociaal beleid en zorg versie 2009) een aanvraag doen voor een subsidie. De komende jaren wordt het budget grootschalige sportevenementen verhoogd.

10.3.1 Provinciale beleidsthema's

Breedtesport

Breedtesport is het belangrijkste onderdeel van het provinciale sportbeleid. De provincie streeft in haar beleid naar het stimuleren en ondersteunen van initiatieven, die erop gericht zijn om zoveel mogelijk mensen in beweging te krijgen. Het beleid moet daarnaast bijdragen aan het tegengaan van overgewicht en diabetes en het voorkomen van andere belangrijke chronische aandoeningen en bijdragen aan het genezingsproces.

De komende vier jaar investeert de provincie in advisering en ondersteuning van gemeenten, sportverenigingen, sportorganisaties en sportbonden die een (pro-) actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling en/of uitvoering van het sport- en beweegbeleid.

Fryske Sporten

Binnen de tweede basispeiler Fryske Sporten legt de provincie de nadruk op een viertal Friese sporten: kaatsen, frysk damjen, skûtsjesilen en fierljeppen.

De bonden van deze disciplines ontvangen jaarlijks een provinciale subsidie om de bekendheid van de sport te stimuleren, de sportdeelname (van jongeren) te verhogen en evenementen te organiseren die breed toegankelijk zijn voor inwoners van Fryslân.

Het doel van het stimuleren van deze sporten is het behoud van de traditionele sporten, omdat deze sporten een aanzienlijke bijdrage leveren aan de culturele, promotionele en economische waarde (en het imago) van Fryslân.

Talentontwikkeling

De provincie stelt het doel bij te dragen in de ontwikkeling en begeleiding van Friese sport-talenten. De komende jaren verstrekt de provincie een subsidie aan Topsport Steunpunt Noord (TSN) ten behoeve van het registreren, benaderen en begeleiden van Friese regionale-, belofte-, nationale- en internationale sporttalenten.

Het doel is het voortzetten en ondersteunen van de Fryske Sporten, het begeleiden van het Friese sporttalent van breedtesport naar topsport en het scouten en stimuleren van aan-stormend sporttalent ter versterking van de promotionele waarde van sport in Fryslân.

Sportevenementen

De provincie hecht veel waarde aan de organisatie van sport- en beweegevenementen, voornamelijk aan de deelname en de publieke belangstelling voor deze evenementen. Het doel is het vergroten van de promotionele waarde van sportevenementen, het breed toegankelijk maken voor het publiek binnen en buiten de grenzen van de provincie en het vergroten van de bekendheid van de sporten en de evenementen.

10.3.2 Relevantie voor het gemeentelijk sportbeleid

Het blijkt dat de provincie duidelijk haar eigen beleid formuleert in het verlengde van het landelijk beleid. In deze para-

Gaasterlân-Sleat: Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

graaf wordt aangegeven in hoeverre lokaal op het provinciaal beleid aan te sluiten is en waar eventueel nuances gemaakt kunnen worden.

Doelstellingen provinciaal sportbeleid	Relevantie voor Gaasterlân-Sleat
• Sportverenigingen in alle Friese gemeenten zijn voorzien van een breed sport- en beweegaanbod.	Ja
• In alle Friese gemeenten, op alle Friese basisscholen zijn vakleerkrachten en combinatiefunctionarissen ingezet conform de toewijzing van VWS.	Ja
• In alle Friese gemeenten zijn Buurt Onderwijs en Sport (BOS) activiteiten en/of activiteiten in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) uitgevoerd.	Ja (NASB)
• De sportdeelname onder jongvolwassenen en volwassenen is verhoogd met 10%.	Ja (50-plus)
• Het aantal inactieven in Fryslân is teruggebracht tot 5% (NASB-norm).	Ja
• Meer Friezen nemen deel aan Fryske sporten, het aantal (actieve) leden van kaatsverenigingen verhoogd met 20%.	Nee
• Jaarlijks stromen er meer talentvolle Friese sporters door naar een topsportstatus.	Nee

De doelstellingen van het provinciale sportbeleid zijn afgeleid van het landelijke beleid. Alleen het doel om de deelname aan Fryske sporten te verhogen is een specifiek provinciaal doel.

Voor de gemeente zijn de doelstellingen die zich richten op het verhogen van de sportdeelname van de bevolking van belang. Ook de doelstellingen omtrent het professionaliseren van het sportonderwijs en de stimuleringsprogramma's zijn belangrijk voor het gemeentelijk sportbeleid. Deze doelen dragen bij aan het verbeteren van de sportinfrastructuur in de gemeente.

In de gemeente wordt weinig deelgenomen aan typisch Fryske sporten, dit leeft ook niet echt in de gemeente. Alleen het skûtsjesilen en mogelijk de paardensport, speelt een rol. De inzet van de gemeente hierbij ligt echter meer bij het beleidsveld Toerisme en Recreatie, vanwege de promotionele waarde hiervan. Deze doelstelling is daarom minder relevant voor de gemeente.
Ook de topsportdoelstelling is niet van belang. Hiervoor is de gemeente niet groot genoeg en het is geen hoofdtaak van de gemeente. Incidenteel kan hiervoor gebruik gemaakt worden van de faciliteiten elders in de provincie.

10.4 Conclusies

Van de thema's uit het landelijk en provinciaal beleid zijn met name de doelstellingen voor de breedtesportstimulering van belang: meer inwoners aan het bewegen krijgen. Daarvoor is een helder doelgroepenbeleid nodig. Samen met de trends en ontwikkelingen uit hoofdstuk 11 vormt dit de input voor de gemeentelijke visie.

11 Trends en ontwikkelingen in de sport

Gaasterlân-Sleat: Actief en Energiek

Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013

11 Trends en ontwikkelingen in de sport

11.1 Inleiding

Naast beleid van de hogere overheden is er een aantal trends en ontwikkelingen binnen de sportsector zichtbaar. In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste sporttrends en -ontwikkelingen weer. Deze zijn ontleend aan de Rapportage Sport van het Ministerie van VWS en de Sportersmonitor van het NOC*NSF. De eerste rapportage is uit 2008, terwijl de meest recente ontwikkelingen uit de Sportersmonitor van 2006 zijn. Trends zijn echter vaak zichtbaar over een langere periode, waardoor de uitkomsten niet aan waarde inboeten.

11.2 Landelijke trends en ontwikkelingen

Sportdeelname stijgt sneller dan verwacht

Het aandeel sporters in de Nederlandse bevolking is gestegen van 61% in 2003 naar 65% in 2007. Die stijging is groter dan verwacht. De helft van de sporters (51%) sport ten minste twee keer per week. Dat geldt ook voor groepen waar voorheen minder aan sport werd gedaan, zoals vrouwen, ouderen en lager opgeleiden. Landelijk zijn vier keer meer ongeorganiseerde sporters als georganiseerde sporters.

Binnen de georganiseerde sport is veldvoetbal de meest beoefende sport. Over het algemeen zit er bij de verenigingssporten weinig groei in ledenaantallen. Voetbal wordt steeds meer een jeugdsport, maar damesvoetbal is een snel groeiende tak. Ook hockey, golf en hardlopen (atletiek) laten een groei zien.

Bij de ongeorganiseerde sport is fitness, na zwemmen en fietsen, de sport die door de meeste mensen wordt beoefend. Hardlopen is opgeklommen naar de vierde plaats.
Er is nog wel sprake van een segmentering binnen de sport: solo- en non-contactsporters blijken voornamelijk vrouw, ouder en hoog opgeleid, terwijl bij de team- en contactsporters mannen, jongeren en lager opgeleiden zijn oververtegenwoordigd.

Verenigingssporters en mannen sporten vaker en meer uren per week dan niet-georganiseerde sporters en vrouwen. Voor niet-georganiseerde sporters lijkt het sporten meer op een snelle activiteit tussen andere activiteiten door (‘McSport’).

Sport blijft een avond- en weekendactiviteit

69% van de sportdeelname vindt plaats in de avonduren en weekenden, voor het bezoek aan sportwedstrijden is dit zelfs 94%. Het studie- en arbeidsritme dicteert dat de sport en het verenigingsleven pas na 17.00 uur op gang komen. Dat biedt mogelijkheden om tijdens werk- en schooluren leegstaande accommodaties te benutten, bijvoorbeeld voor de samenwerking tussen onderwijs en sport. Een probleem blijft echter het gebrek aan sportvrijwilligers voor begeleiding van activiteiten op werkdagen.

Sporters zoeken de sport over het algemeen dicht bij huis. Driekwart van de sporters (76%) reist in minder dan één kwartier naar zijn of haar sportaccommodatie.

Sporters zijn trouw

Sporters geven blijk van een grote trouwheid aan hun sport. Een derde van de sporters (39%) beoefent nog steeds zijn of haar eerste sport en de meerderheid (84%) van de sporters is de afgelopen vijf jaar niet van sport gewisseld. Het vermeende zapgedrag van de jongere generatie is op basis van de Sportersmonitor niet aan te tonen.

Meedoen is belangrijker dan winnen

Plezierig en gezond bezig zijn houdt meer mensen bezig dan de drang om te winnen. Meer dan de helft van de sporters (60%) sport dan ook niet in wedstrijdverband. Daarnaast is sociaal contact ook één van de drie belangrijkste motieven om te sporten.
Tijdsdruk, fysieke ongemakken en veranderende interesses zijn belangrijke redenen om niet te sporten. Kosten en reisafstanden lijken nauwelijks een rol te spelen bij het stoppen met een bepaalde sport.

Toename van het 'vrije' en commerciële sportaanbod

De trend dat steeds minder sporters lid worden van sportverenigingen zet door. Anno 2007 is 47% van de sporters en 34% van de bevolking lid van een sportvereniging (was in 2003 49% resp. 35%). Deze afname is al sinds het begin van de jaren negentig zichtbaar en zet zich verder voort: mensen kiezen steeds meer voor het individuele en/of ongeorganiseerde sportaanbod. Hierdoor verliest de georganiseerde sport dus marktaandeel. Het aandeel sporters dat deelneemt aan competities en trainingen stabiliseerde wel.

De verenigingssport heeft met name bij de jeugd een streepje voor. Op middelbare leeftijd is

fitness het populairst. Op oudere leeftijd stappen sporters over naar minder blessuregevoelige sporten als wandelen of keren terug naar het eerder beoefende tennis.

De verenigingssport kent niet bij alle sporters een positief imago. De meerderheid van de commerciele en ongebonden sporters is van mening dat verenigingssport te duur is, te veel regels en verplichtingen kent en te veel tijd kost. Ouderen hebben vooral problemen met het prestatieve en agressieve karakter van het (competitieve) verenigingsaanbod.

Door deze ontwikkeling verandert ook de vraag naar sportaccommodaties. Groei zit vooral in het aantal Cruyff Courts en Krajicek playgrounds (vrije trapveldjes en speelpleinen voor de jeugd), routegebonden sport/recreatie en de commerciële sportorganisaties (maneges, sportscholen, fitnesscentra). Op basis van een professionele, op winst gerichte aanpak bereiken de 2.000 fitnesscentra naar schatting twee miljoen sporters, tegen vijf miljoen verenigingssporters.

Verenigingssport: professionalisering en efficiency

Sportverenigingen spelen naast het bieden van sportactiviteiten een belangrijke rol in het versterken van de sociale cohesie. Toch wordt het lid worden van een sportvereniging soms ervaren als een drempel.

Sportverenigingen lopen vrijwel allemaal aan tegen de kaderproblematiek: er zijn weinig vrijwilligers te vinden voor bestuurs-, begeleidings- en trainingsfuncties. Hierdoor zijn de verenigingen genoodzaakt naar oplossingen te zoeken. Deze vindt men in schaalvergroting (omnivereniging, één voetbalvereniging per gemeente), maar ook wordt een professionaliseringsslag gemaakt. Steeds vaker worden verenigingsmanagers aangesteld, betaalde krachten die de bestuursfunctie van de vrijwilligers overnemen. Ook trainers zijn steeds vaker betaalde krachten, waarvoor bijvoorbeeld combinatiefunctionarissen aangetrokken worden.

Er ontstaan ook steeds meer multifunctionele accommodaties (MFA). De accommodaties worden zo ingericht dat ze voor meerdere sport-, beweeg- en speeldoeleinden inzetbaar zijn.

Toename van de werkgelegenheid in de sport

In 2006 was de werkgelegenheid bij sportorganisaties 25.100 fte (in 2003: 23.300 fte (+8%)). Daarvan was 11.600 fte werkzaam bij fitnesscentra. Circa 1,5 miljoen mensen doen vrijwilligerswerk binnen de sport. Bij 84% van de sportclubs zijn

vrijwilligers actief. In totaal wordt er voor 52.000 fte onbetaald werk in de sport verricht.

De sportopleidingen zitten de laatste jaren duidelijk in de lift, met nieuwe opleidingen en een groeiend aantal studenten op zowel mbo, hbo als universiteit. Een minpunt blijft de vaak geringe omvang van functies in de sport. Het poolen van uren op meerdere scholen of een functie als combinatiefunctionaris (werkzaam bij zowel school als sportvereniging) biedt hier mogelijk uitkomst.

Toename van de omzet in de sport

De omzettoename in de sport komt vooral door de stijging van overheidsuitgaven aan sport. De uitgaven van de totale overheid (gemeente, provincie en rijk) stegen tussen 2003 en 2006 met 14% tot ruim 1 miljard euro. Consumentenbestedingen aan sport daalden van 3,7 miljard in 2003 naar 3,5 miljard euro in 2006. Subsidie en overheidsbijdragen maakten in 2006 11% uit van de inkomsten van sportclubs. Zonder die inkomsten zouden de clubs met een tekort van 80 miljoen euro hebben gedraaid, net als in 2003.

Het gemiddelde fitnesscentrum heeft 955 leden en een omzet van 420.000 euro. De omzet die ze daarmee realiseren doet nauwelijks onder voor die van alle sportverenigingen bij elkaar en biedt werkgelegenheid aan drie maal zoveel betaald personeel.

Alle sportorganisaties samen (incl. het commerciële sportaanbod en het betaald voetbal) behaalden in 2006 een gezamenlijke omzet van 2,9 miljard euro (2003: 2,3 miljard). De omzet van de fitnessbranche (840 miljoen in 2007, 630 miljoen in 2003) is daarin meegeteld.

11.3 Conclusies

De aandacht voor het belang van sporten en bewegen lijkt effect te hebben: steeds meer mensen nemen deel aan sport. Wel is dit steeds minder vaak in verenigingsverband. Ongeorganiseerd sporten is in trek, zowel zelfstandig als bij commerciële aanbieders, onder meer door de vrijheid die dit biedt. De toenemende sportdeelname heeft ook effect op de werkgelegenheid. Dit wordt nog versterkt door de eis van het rijk dat in het basisonderwijs vakleerkrachten beschikbaar zijn.

Voor de gemeente is vooral de verschuiving naar ongeorganiseerde en commerciële sporten van belang. Van oudsher is het gemeentelijk sportbeleid gericht op de verenigingssport. Om ook in de toekomst de sportdeelname optimaal te stimuleren, mogen de openbare sportmogelijkheden en de samenwerking met commerciële aanbieders niet vergeten worden.

Daarnaast zal de gemeente moeten inspelen op de eis van het rijk voor vakleerkrachten op basisscholen. Hier zijn mogelijk combinaties te maken met de kaderproblematiek waar veel verenigingen mee kampen.

Bijlage 1
Overzicht overige sport-verenigingen en accommodaties

Overige sportverenigingen en accommodaties

Bakhuizen

Café It Syltje	Gebruikers:	Biljartvereniging It Syltje
Café Domper	Gebruikers:	Biljartvereniging Ons Genoegen

Bridgeclub Bakhuizen (locatie Bakhuizen)

Balk

Postduivenvereniging De Blauwband

Café 't Swaentje	Gebruikers:	Biljartvereniging NGN
De Treemter	Gebruikers:	Damclub Lyts Begjin
HCR Teernstra	Gebruikers:	Klaverjasclub Nei 't Sin en Sjoelclub Balk
Café Boonstra	Gebruikers:	Schaakclub Balk en Bridgeclub Balk

Hengelsportvereniging De Bears te Balk

Elahuizen

Damclub Elahuizen (Us Nije Gea)

Nijemirdum

Doarpshus Lyklamawei	Gebruikers:	II Biljartvereniging Nijemirdum e Damclub N.D.C.
Pension Hoogervorst	Gebruikers:	Sjoelclub Tûke Skowers

Oudemirdum

Café Tiny	Gebruikers:	Biljartvereniging Het Trefpunt en touwtrekvereniging Het Trefpunt
HCR Boschlust	Gebruikers:	Biljartvereniging KOT

Damclub Oudemirdum (Hotel Agricola)

Klaverjasclub ONS (Oudemirdum)

Sloten

Taveerne 't Bolwerk	Gebruikers:	Biljartvereniging Sloten I en Biljartvereniging Sloten II

Wijckel

HCR De Bargebeck	Gebruikers:	Biljartvereniging De Kromme I, Biljartvereniging De Kromme II en Biljartvereniging De Tredde Ban
Gebouw Irene	Gebruikers:	Dam- en Schaakclub Oan Set

Biljartvereniging Meerenstein te Wijckel (camping ‘t Hop)

Bijlage 2
Vragenlijst nulmeting

VRAGENLIJST SPORTDEELNAME GAASTERLÂN-SLEAT basisschool

Datum:_____ School: **De Toekomst** Groep: 8

Algemeen

1. Wat is je leeftijd? _____ jaar

2. Wat is je geslacht?
   - ☐ Jongen
   - ☐ Meisje

3. Wat is je woonplaats? _____

4. In welk land ben je geboren?
   - ☐ Nederland
   - ☐ Ander land, namelijk: _____

Sportdeelname

5. Doe je ook aan sporten en bewegen? Sporten is een lichamelijke inspanning van minimaal een uur per dag *(naar school fietsen is dus ook een lichamelijke inspanning).*
   - ☐ Ja (ga verder met vraag 8)
   - ☐ Nee

6. Waarom sport je niet? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
   - ☐ Ik vind andere dingen leuker om te doen
   - ☐ Ik kan niet op de tijden dat er trainingen/wedstrijden zijn
   - ☐ Ik sta op de wachtlijst bij de sportvereniging
   - ☐ Het kost teveel geld
   - ☐ Ik kan niet goed sporten
   - ☐ Ik vind sporten niet leuk
   - ☐ Ik heb niemand om mee te sporten
   - ☐ Ik vind mijn conditie niet belangrijk
   - ☐ Ik mag niet sporten van de dokter / ik heb lichamelijke klachten
   - ☐ Ik heb geen tijd om te sporten
   - ☐ De sport die ik wil doen, is hier niet
   - ☐ De sportvereniging is te ver weg
   - ☐ Mijn ouders willen niet dat ik sport
   - ☐ Anders, namelijk: _____

7. Zou je wel (weer) willen sporten?
   - ☐ Ja
   - ☐ Nee (ga verder met vraag 13)
   - ☐ Weet ik niet

8. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen dat je al aan sport doet of dat weer wilt gaan doen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
   - ☐ Ik vind het leuk om te sporten en bewegen
   - ☐ Ik wil mijn conditie verbeteren
   - ☐ Op advies van huisarts (fysiotherapeut/anderen)
   - ☐ Het is goed voor de gezondheid
   - ☐ Het is een leuke manier om andere kinderen te ontmoeten
   - ☐ Ik ben goed in de sport die ik (ga) beoefen(en)
   - ☐ Mijn vrienden/vriendinnen doen deze sport ook
   - ☐ Mijn ouders willen graag dat ik ga sporten en bewegen
   - ☐ Anders, namelijk: _____

Als je niet sport, ga dan door naar vraag 13

9. Hoelang sport je gemiddeld per keer?
   - ☐ Korter dan 30 minuten (0,5 uur)
   - ☐ Tussen 30 minuten en 60 minuten (0,5 uur – 1 uur)
   - ☐ Tussen 60 minuten en 90 minuten (1 uur – 1,5 uur)
   - ☐ Langer dan 90 minuten (1,5 uur)

10. Hoe vaak heb je het afgelopen jaar ongeveer gesport? Sporten is een lichamelijke inspanning van minimaal een uur per dag *(naar school fietsen is dus ook een lichamelijke inspanning).*

- ☐ Aantal keer per week _____
- ☐ Aantal keer per maand _____
- ☐ Aantal keer per jaar _____

11. Ben je lid bij een sportvereniging (bijvoorbeeld de voetbalclub of gymvereniging)?
- ☐ Ja
- ☐ Nee

12. Sport je in groepsverband of alleen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Ik sport in groepsverband (bijv. voetbal, korfbal, hockey, volleybal etc.)
- ☐ Ik sport alleen (bijv. tennis, zwemmen, schaatsen, paardrijden, skaten)

Specifiek jeugd

13. Heb je in de buurt een speelvoorziening waar je gebruik van maakt? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Nee
- ☐ Ja, een speelplaats
- ☐ Ja, klim- en klautertoestellen
- ☐ Ja, skatebaan
- ☐ Ja, een schoolplein met speeltoestellen
- ☐ Ja, een voetbalveldje
- ☐ Ja, van een grasveld
- ☐ Anders, namelijk: _____

14. Kun je aangeven hoeveel dagen per week je onderstaande activiteiten per week doet?

	Nooit	1/2 dagen per week	2/3 dagen per week	3/4 dagen per week	5/6 dagen per week	Elke dag
Huiswerk maken	0	0	0	0	0	0
Muziek luisteren/maken	0	0	0	0	0	0
Spelletjes spelen (op de spelcomputer)	0	0	0	0	0	0
'Internetten'	0	0	0	0	0	0
Buiten spelen	0	0	0	0	0	0
Sporten en bewegen	0	0	0	0	0	0
Televisie kijken / radio luisteren	0	0	0	0	0	0
Lezen	0	0	0	0	0	0
Tekenen / knutselen	0	0	0	0	0	0
Andere hobby / bezigheden	0	0	0	0	0	0

15. Hoe ga je meestal naar school?
- ☐ Met de bus
- ☐ Met de auto

Soorten sporten

16. Hieronder staan (bijna) alle sporten genoemd. Kun je aankruizen welke sporten je het afgelopen jaar zelf hebt gedaan, in welke sporten je training hebt gekregen en bij welke sporten je wedstrijden speelt? Als je sport niet genoemd is, dan mag je dat onderaan aangeven. Ook als je niet sport kun je dat onderin aangeven.

Sport	Zelf beoefenen	Training	Competitieverband
Aerobics/ steps	0	0	0
Atletiek	0	0	0
Badminton	0	0	0
Basketball	0	0	0
Beachsport	0	0	0
Biljart/poolbiljart/ snooker	0	0	0
Bowling of kegelen	0	0	0
Bridge	0	0	0
Dammen	0	0	0
Danssport	0	0	0
Darts	0	0	0
Duiksport	0	0	0
Fierljeppen	0	0	0
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	0	0	0
Fitness (cardio/kracht)	0	0	0
Golf	0	0	0
Gymnastiek / turnen	0	0	0
Handbal	0	0	0
Hardlopen / joggen / trimmen	0	0	0
Hockey	0	0	0
Honkbal / softbal	0	0	0
Jeu de boule / petange	0	0	0
Judo	0	0	0
Kaatsen	0	0	0
Kanovaren	0	0	0
Klimsport / bergwandelen	0	0	0
Korfbal	0	0	0
Midgetgolf	0	0	0
Motorsport	0	0	0
Paardensport	0	0	0
Roeien	0	0	0
Schaatsen	0	0	0
Schaken	0	0	0
Schietsport	0	0	0
Skaten / skeeleren	0	0	0
Skiën / langlaufen / snowboarden	0	0	0
Squash	0	0	0
Tafeltennis	0	0	0
Tennis	0	0	0
Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	0	0	0
Veldvoetbal	0	0	0
Volleybal	0	0	0
Wandelsport (o.a. Nordic Walken)	0	0	0
Waterpolo	0	0	0
Watersport (zeilen / surfen)	0	0	0
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	0	0	0
Zaalvoetbal	0	0	0
Zwemsport (exclusief waterpolo)	0	0	0

Tot slot

17. In welke plaats doe je aan sport en bewegen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Ik sport niet

- ☐ Bakhuizen
- ☐ Balk
- ☐ Elahuizen
- ☐ Harich
- ☐ Kolderwolde
- ☐ Oudega
- ☐ Mirns
- ☐ Nijemirdum
- ☐ Oudemirdum
- ☐ Ruigahuizen
- ☐ Rijs
- ☐ Sloten
- ☐ Sondel
- ☐ Wijckel
- ☐ Sneek
- ☐ Lemmer
- ☐ Workum
- ☐ Bolsward
- ☐ Heerenveen
- ☐ Joure
- ☐ Anders, namelijk: _____

18. Vind je dat er in je buurt genoeg sport- en beweegmogelijkheden voor jongeren zijn?
- ☐ Ja
- ☐ Nee

19. Mis je nog iets op sportgebied in je buurt?
- ☐ Nee
- ☐ Ja, namelijk: _____

_____

_____

20. Heb je nog andere opmerkingen, dan kan je dat hier opschrijven:

_____

_____

_____

DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST

BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING!

VRAGENLIJST SPORTDEELNAME GAASTERLÂN-SLEAT middelbare school

Datum:_____ School: **CSG** Jaar: **4**

Algemeen

1. Wat is je leeftijd? _____ jaar

2. Wat is je geslacht?
   - ☐ Jongen
   - ☐ Meisje

3. Wat is je woonplaats? _____

4. In welk land ben je geboren?
   - ☐ Nederland
   - ☐ Ander land, namelijk: _____

Sportdeelname

5. Doe je ook aan sporten en bewegen? Sporten is een lichamelijke inspanning van minimaal een uur per dag *(naar school fietsen is dus ook een lichamelijke inspanning).*
   - ☐ Ja (ga verder met vraag 8)
   - ☐ Nee

6. Waarom sport je niet? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
   - ☐ Ik vind andere dingen leuker om te doen
   - ☐ Ik kan niet op de tijden dat er trainingen/wedstrijden zijn
   - ☐ Ik sta op de wachtlijst bij de sportvereniging
   - ☐ Het kost teveel geld
   - ☐ Ik kan niet goed sporten
   - ☐ Ik vind sporten niet leuk
   - ☐ Ik heb niemand om mee te sporten
   - ☐ Ik vind mijn conditie niet belangrijk
   - ☐ Ik mag niet sporten van de dokter / ik heb lichamelijke klachten
   - ☐ Ik heb geen tijd om te sporten
   - ☐ De sport die ik wil doen, is hier niet
   - ☐ De sportvereniging is te ver weg
   - ☐ Mijn ouders willen niet dat ik sport
   - ☐ Anders, namelijk: _____

7. Zou je wel (weer) willen sporten?
   - ☐ Ja
   - ☐ Nee (ga verder met vraag 13)
   - ☐ Weet ik niet

8. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen dat je al aan sport doet of dat weer wilt gaan doen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
   - ☐ Ik vind het leuk om te sporten en bewegen
   - ☐ Ik wil mijn conditie verbeteren
   - ☐ Op advies van huisarts (fysiotherapeut/anderen)
   - ☐ Het is goed voor de gezondheid
   - ☐ Het is een leuke manier om andere kinderen te ontmoeten
   - ☐ Ik ben goed in de sport die ik (ga) beoefen(en)
   - ☐ Mijn vrienden/vriendinnen doen deze sport ook
   - ☐ Mijn ouders willen graag dat ik ga sporten en bewegen
   - ☐ Anders, namelijk: _____

Als je niet sport, ga dan door naar vraag 13

9. Hoelang sport je gemiddeld per keer?
   - ☐ Korter dan 30 minuten (0,5 uur)
   - ☐ Tussen 30 minuten en 60 minuten (0,5 uur – 1 uur)
   - ☐ Tussen 60 minuten en 90 minuten (1 uur – 1,5 uur)
   - ☐ Langer dan 90 minuten (1,5 uur)

10. Hoe vaak heb je het afgelopen jaar ongeveer gesport? Sporten is een lichamelijk inspanning van minimaal een uur per dag *(naar school fietsen is dus ook een lichamelijke inspanning).*

- ☐ Aantal keer per week _____
- ☐ Aantal keer per maand _____
- ☐ Aantal keer per jaar _____

11. Ben je lid bij een sportvereniging (bijvoorbeeld de voetbalclub of gymvereniging)?
- ☐ Ja
- ☐ Nee

12. Sport je in groepsverband of alleen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Ik sport in groepsverband (bijv. voetbal, korfbal, hockey, volleybal etc.)
- ☐ Ik sport alleen (bijv. tennis, zwemmen, schaatsen, paardrijden, skaten)

Specifiek jeugd

13. Maak je wel eens gebruik van buitenvoorzieningen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Nee
- ☐ Ja, van een skatebaan
- ☐ Ja, van een voetbal- basketballveldje
- ☐ Ja, van een grasveld
- ☐ Ja, anders, namelijk: _____

14. Kun je aangeven hoeveel dagen per week je onderstaande activiteiten per week doet?

	Nooit	1/2 dagen per week	2/3 dagen per week	3/4 dagen per week	5/6 dagen per week	Elke dag
Huiswerk maken	0	0	0	0	0	0
Muziek luisteren/maken	0	0	0	0	0	0
Gamen	0	0	0	0	0	0
Internetten	0	0	0	0	0	0
Sporten en bewegen	0	0	0	0	0	0
Televisie kijken / radio luisteren	0	0	0	0	0	0
Lezen	0	0	0	0	0	0
Andere hobby / bezigheden	0	0	0	0	0	0

15. Hoe ga je meestal naar school?
- ☐ Met de bus
- ☐ Met de auto
- ☐ Met de fiets
- ☐ Lopend
- ☐ Anders, namelijk: _____

Soorten sporten

16. Hieronder staan (bijna) alle sporten genoemd. Kun je aankruizen welke sporten je het afgelopen jaar zelf hebt gedaan, in welke sporten je training hebt gekregen en bij welke sporten je wedstrijden speelt? Als je sport niet genoemd is, dan mag je dat onderaan aangeven. Ook als je niet sport kun je dat onderin aangeven.

Sport	Zelf beoefenen	Training	Competitieverband
Aerobics/ steps	0	0	0
Atletiek	0	0	0
Badminton	0	0	0
Basketball	0	0	0
Beachsport	0	0	0
Biljart/poolbiljart/ snooker	0	0	0
Bowling of kegelen	0	0	0
Bridge	0	0	0
Dammen	0	0	0
Danssport	0	0	0
Darts	0	0	0
Duiksport	0	0	0
Fierljeppen	0	0	0
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	0	0	0
Fitness (cardio/kracht)	0	0	0
Golf	0	0	0
Gymnastiek / turnen	0	0	0
Handbal	0	0	0
Hardlopen / joggen / trimmen	0	0	0
Hockey	0	0	0
Honkbal / softbal	0	0	0
Jeu de boule / petange	0	0	0
Judo	0	0	0
Kaatsen	0	0	0
Kanovaren	0	0	0
Klimsport / bergwandelen	0	0	0
Korfbal	0	0	0
Midgetgolf	0	0	0
Motorsport	0	0	0
Paardensport	0	0	0
Roeien	0	0	0
Schaatsen	0	0	0
Schaken	0	0	0
Schietsport	0	0	0
Skaten / skeeleren	0	0	0
Skiën / langlaufen / snowboarden	0	0	0
Squash	0	0	0
Tafeltennis	0	0	0
Tennis	0	0	0
Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	0	0	0
Veldvoetbal	0	0	0
Volleybal	0	0	0
Wandelsport (o.a. Nordic Walken)	0	0	0
Waterpolo	0	0	0
Watersport (zeilen / surfen)	0	0	0
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	0	0	0
Zaalvoetbal	0	0	0
Zwemsport (exclusief waterpolo)	0	0	0

Tot slot

17. In welke plaats doe je aan sport en bewegen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- ☐ Ik sport niet

- ☐ Bakhuizen
- ☐ Balk
- ☐ Elahuizen
- ☐ Harich
- ☐ Kolderwolde
- ☐ Oudega
- ☐ Mirns
- ☐ Nijemirdum
- ☐ Oudemirdum
- ☐ Ruigahuizen
- ☐ Rijs
- ☐ Sloten
- ☐ Sondel
- ☐ Wijckel
- ☐ Sneek
- ☐ Lemmer
- ☐ Workum
- ☐ Bolsward
- ☐ Heerenveen
- ☐ Joure
- ☐ Anders, namelijk: _____

18. Vind je dat er in je buurt genoeg sport- en beweegmogelijkheden voor jongeren zijn?
- ☐ Ja
- ☐ Nee

19. Mis je nog iets op sportgebied in je buurt?
- ☐ Nee
- ☐ Ja, namelijk: _____

_____

_____

20. Heb je nog andere opmerkingen, dan kan je dat hier opschrijven:

_____

_____

_____

DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST

BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING!

VRAGENLIJST SPORTDEELNAME GAASTERLÂN-SLEAT Senioren

Datum: _____

Algemeen

1. Wat is uw leeftijd? _____ jaar

2. Wat is uw geslacht?
   - ☐ Man
   - ☐ Vrouw

3. Wat is uw woonplaats? _____

4. Wat is uw geboorteland?
   - ☐ Nederland
   - ☐ Ander land, namelijk: _____

5. Wat is uw hoogste afgeronde opleiding?
   - ☐ Basisschool
   - ☐ Vmbo
   - ☐ Havo
   - ☐ Atheneum
   - ☐ MBO
   - ☐ HBO
   - ☐ WO

Sportdeelname

6. Doet u aan sport en bewegen?
   - ☐ Ja (ga verder met vraag 9)
   - ☐ Nee

7. Waarom sport u niet? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
   - ☐ Ik vind andere dingen leuker om te doen
   - ☐ Ik kan niet op de tijden dat er trainingen/wedstrijden zijn
   - ☐ Ik sta op de wachtlijst bij de sportvereniging
   - ☐ Het kost teveel geld
   - ☐ Ik kan niet goed sporten
   - ☐ Ik vind sporten niet leuk
   - ☐ Ik heb niemand om mee te sporten
   - ☐ Ik vind mijn conditie niet belangrijk
   - ☐ Ik mag niet sporten van de dokter / ik heb lichamelijke klachten
   - ☐ Ik heb geen tijd om te sporten
   - ☐ De sport die ik wil beoefenen wordt hier niet aangeboden
   - ☐ De sportvereniging is te ver weg / slecht bereikbaar
   - ☐ De sportaccommodaties vind ik niet goed
   - ☐ Anders, namelijk: _____

8. Zou u (weer) willen gaan sporten?
   - ☐ Ja
   - ☐ Nee (ga verder met vraag 19)
   - ☐ Weet ik niet

9. Wat zijn voor u de belangrijkste redenen dat u aan sport en bewegen doet of dat weer wilt gaan doen? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- ☐ Ik vind het leuk om te sporten en bewegen
- ☐ Ik wil mijn conditie verbeteren
- ☐ Op advies van huisarts (/fysiotherapeut/anderen)
- ☐ Het is goed voor de gezondheid
- ☐ Het is een leuke manier om mensen te ontmoeten
- ☐ Ik ben goed in de sport die ik (ga) beoefen(en)
- ☐ Bekenden/vrienden van mij beoefenen deze sport ook
- ☐ Ik krijg meer vrije tijd en kan nu gaan sporten
- ☐ Anders, namelijk: _____

Indien u niet sport, ga dan verder met vraag 19

10. Hoe vaak hebt u de afgelopen 12 maanden gemiddeld gedaan aan sport en bewegen? Onder sport verstaan wij een lichamelijke inspanning van minimaal 30 minuten *(dus ook wandelen, fietsen, tuinieren en huishoudelijk werk).*

- ☐ Aantal keer per week _____
- ☐ Aantal keer per maand _____
- ☐ Aantal keer per jaar _____

11. Hoelang sport en beweegt u gemiddeld per keer?

- ☐ Korter dan 30 minuten (0,5 uur)
- ☐ Tussen 30 minuten en 60 minuten (0,5 uur – 1 uur)
- ☐ Tussen 60 minuten en 90 minuten (1 uur – 1,5 uur)
- ☐ Langer dan 90 minuten (1,5 uur)

12. Bent u lid van een sportvereniging?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

13. Sport u in groepsverband of individueel? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- ☐ Ik sport in groepsverband (bijv: voetbal, korfbal, hockey, volleybal etc.)
- ☐ Ik sport alleen (bijv: tennis, zwemmen, schaatsen, paardrijden etc.)

Sporten

14. In de onderstaande tabel staan vrijwel alle sporten genoemd. Kunt u aanvinken welke sporten u de afgelopen 12 maanden zelf beoefend heeft, in welke sporten u training heeft gekregen en welke sporten u in competitieverband speelt?

Sport	Zelf beoefenen	Training	Competitieverband
Aerobics/ steps	0	0	0
Atletiek	0	0	0
Badminton	0	0	0
Basketball	0	0	0
Beachsport	0	0	0
Biljart/poolbiljart/ snooker	0	0	0
Bowling of kegelen	0	0	0
Bridge	0	0	0
Dammen	0	0	0
Danssport	0	0	0
Darts	0	0	0
Duiksport	0	0	0
Fierljeppen	0	0	0
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	0	0	0
Fitness (cardio/kracht)	0	0	0
GALM / SCALA	0	0	0
Golf	0	0	0
Gymnastiek / turnen	0	0	0
Handbal	0	0	0
Hardlopen / joggen / trimmen	0	0	0
Hockey	0	0	0
Honkbal / softbal	0	0	0
Jeu de boule / petange	0	0	0
Judo	0	0	0
Kaatsen	0	0	0
Kanovaren	0	0	0
Klimsport / bergwandelen	0	0	0
Koersbal	0	0	0
Korfbal	0	0	0
Midgetgolf	0	0	0
Motorsport	0	0	0
Paardensport	0	0	0
Roeien	0	0	0
Schaatsen	0	0	0
Schaken	0	0	0
Schietsport	0	0	0
Skaten / skeeleren	0	0	0
Skiën / langlaufen / snowboarden	0	0	0
Squash	0	0	0
Tafeltennis	0	0	0
Tennis	0	0	0
Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	0	0	0
Veldvoetbal	0	0	0
Volleybal	0	0	0
Wandelsport (o.a. Nordic Walken/ Sportief Wandelen)	0	0	0
Waterpolo	0	0	0
Watersport (zeilen / surfen)	0	0	0
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	0	0	0
Zaalvoetbal	0	0	0
Zwemsport (exclusief waterpolo)	0	0	0

Sportlocatie

15. In welke plaatsen beoefent u uw sporten *(meerdere antwoorden mogelijk)*?
    - ☐ Bakhuizen
    - ☐ Balk
    - ☐ Elahuizen
    - ☐ Harich
    - ☐ Kolderwolde
    - ☐ Oudega
    - ☐ Mirns
    - ☐ Nijemirdum
    - ☐ Oudemirdum
    - ☐ Ruigahuizen
    - ☐ Rijs
    - ☐ Sloten
    - ☐ Sondel
    - ☐ Wijckel
    - ☐ Sneek
    - ☐ Lemmer
    - ☐ Workum
    - ☐ Bolsward
    - ☐ Heerenveen
    - ☐ Joure
    - ☐ Anders, namelijk: _____

16. Zijn er sporten die u buiten de gemeente Gaasterlân-Sleat beoefent?
    - ☐ Nee, ik beoefen alle sporten in de gemeente Gaasterlân-Sleat
    - ☐ Ja, want *(meerdere antwoorden mogelijk)*
        - ☐ de gemeente Gaasterlân-Sleat biedt deze sporten niet aan
        - ☐ de sportaccommodatie bij een andere gemeente is beter
        - ☐ het sporten en bewegen in een andere gemeente is goedkoper
        - ☐ bekenden/vrienden sporten ook in een andere gemeente
        - ☐ het is voor mij dichterbij om naar een andere gemeente te gaan
        - ☐ anders, namelijk: _____

17. Wat vindt u van de sportaccommodaties in de Gemeente Gaasterlân-Sleat?
    - ☐ Slecht ⇨ welke accommodatie betreft dit?:_____
    - ☐ Voldoende, maar kan beter
    - ☐ Goed, ik kan mijn sport er prima beoefenen
    - ☐ Uitstekend

18. In sommige plaatsen staan outdoor fitnesstoestellen waarop mensen (jong en oud) allerlei oefeningen kunnen doen (zie het plaatje). Gaat u hier gebruik van maken als dit bij u in de buurt zou staan?
    - ☐ Ja
    - ☐ Nee, want_____

Tot slot

19. Vindt u dat de gemeente voldoende aandacht besteed aan het sportbeleid van volwassenen?
    - ☐ Ja
    - ☐ Nee

20. Mist u nog iets op sportgebied in uw gemeente?
    - ☐ Nee
    - ☐ Ja, namelijk: _____

21. Heeft u nog andere opmerkingen, dan kunt u dat hier vermelden:

DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST

BEDANKT VOOR UW MEDEWERKING!

Vragenlijst aangepast sporten

maart 2008
Beste lezer

Bijgaand ontvangt u / je een enquête over sport- en bewegen voor mensen met een handicap of chronische aandoening.
De enquête is samengesteld door de gemeente Gaasterlân-Sleat is samenwerking met de stichting Mantelzorg Gaasterlân-Sleat en Frysas, het Fries Steunpunt Aangepast Sporten.

De enquête is bedoeld voor inwoners van Gaasterlân-Sleat. Het doel van het onderzoek is om gegevens te verzamelen. Op basis van deze gegevens wil de gemeente onderzoeken op welke wijze zij activiteiten kan ondersteunen op het gebied van sport en bewegen voor mensen met een handicap of chronische aandoening.

Wij willen u vriendelijke verzoeken de enquête vóór 30 maart a.s. te retourneren naar:

Gemeente Gaasterlân-Sleat
Antwoordnummer 1790
8500 VH BALK
(een postzegel is NIET nodig)

Hieronder volgt een leeswijzer voor invullen van de enquête.
Het is raadzaam voor het beantwoorden van een vraag eerst de begeleidende tekst te lezen als deze aanwezig is. Deze is te herkennen aan het volgende teken ⓘ
Ik vraag u of degene die voor u deze vragenlijst invult, om dit zo getrouw mogelijk te doen.
U geeft uw antwoord weer door het rondje voor uw keuze in te kleuren. Als u het verkeerde antwoord heeft gegeven dan kunt u dit ongedaan maken door eerst een kruis te zetten door het foute antwoord en vervolgens het rondje voor uw keuze in te kleuren.

Voorbeeldvraag 1

Wat is uw / jouw geslacht?

● Man
O Vrouw

Voorbeeldvraag 1

Wat is uw / jouw geslacht?

● Man
☒ Vrouw

Achter bepaalde antwoorden staan instructies welke verteld welke vraag u / je vervolgens dient te beantwoorden. Staan er geen instructies dan gaat u / je met de volgende vraag verder.

Voorbeeldvraag 2

Beoefent u/je een sport?

O Ja
O Nee (ga verder met vraag 5)

Als u bij deze vraag ja antwoordt gaat u door met vraag 3
Als u bij deze vraag nee antwoordt gaat u door met vraag 5

De vragenlijst bevat 27 vragen en het invullen van deze vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten.

Veel succes met het beantwoorden van de vragen en alvast hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst!

Algemene gegevens

De vragen 1 tot en met 5 hebben betrekking op uw / jouw persoonlijke achtergrond, deze vragenlijst wordt anoniem ingevuld.

Vraag 1	Wat is uw / jouw geslacht?

O Vrouw
O Man
O Meisje
O Jongen

Vraag 2	Wat is uw / jouw leeftijd in jaren?

O ……. Jaren

Vraag 3	In welke stad of dorp woont u / woon je?

O Bakhuizen
O Balk
O Elahuizen
O Harich
O Kolderwolde
O Mirns
O Nijemirdum
O Oudega
O Oudemirdum
O Ruigahuizen
O Rijs
O Sloten
O Sondel
O Wijckel

Vraag 4	In welke woonsituatie woont u / woon je?

O Zelfstandig, alleen
O Zelfstandig, met anderen
O Begeleid wonen, alleen
O Begeleid wonen, in een groep
O Bij (mijn) gezin
O Bij mijn ouder(s) en/of verzorger(s)
O In een opvang of verpleeghuis
O Anders, namelijk:……..

Vraag 5	Welke beperking heeft u / heb je? (meerdere antwoorden mogelijk)

O Een lichamelijke beperking, namelijk……...
O Een auditieve beperking, namelijk…….
O Een visuele beperking, namelijk……...
O Een verstandelijke beperking, namelijk…….
O Een chronische aandiening, namelijk…….
O Een psychische beperking, namelijk…….

ⓘ Onder sport wordt verstaan: alle vormen van bewegen / sporten met een zekere regelmaat. Ook recreatief wandelen en fietsen worden hiertoe gerekend.
Passief sporten (kijken) wordt niet tot sport gerekend.

Vraag 6	Doet u / doe je aan sport?

O Ja (ga verder met vraag 10)
O Nee (ga verder met vraag 7)

Vraag 7	Wat is voor u / jouw de belangrijkste reden om niet te sporten? (meerdere antwoorden mogelijk)

O Ik heb absoluut geen affiniteit met sport of plezier erin
O Medische redenen, leeftijd en beperking of aandoening staat sporten in de weg
O Het aanbod, vervoer of andere randvoorwaarden staan sporten in de weg
O Ik weet niet welke mogelijkheden er zijn
O De sportaccommodaties zijn niet toegankelijk
O Er zijn geen aanpassingen bij de douche- en wasgelegenheid in de sportaccommodatie
O Ik vind de kosten te duur
O Anders, namelijk: ……

Vraag 8	Als bovengenoemde reden is opgelost, zou u / je dan wel (weer) willen gaan sporten?

O Nee, ik wil helemaal niet sporten (ga verder met vraag 27)
O Ja, dan wil ik wel gaan sporten

Vraag 9a	Naar welke (aangepaste) sport of bewegingsactiviteit gaat uw / jouw voorkeur uit?

O bepaalde tak van sport, te weten ; ……
O algemene spel- en bewegingsactiviteiten voor mensen met een bepaalde beperking
O anders, ……

Vraag 9b	Hoeveel zou u / je per maand kunnen betalen om wekelijks aan sport deel te nemen?

O Ik kan niets missen
O Minder dan € 10,- per maand
O € 10,- tot € 20,- per maand
O € 20,- tot € 30,- per maand
O € 30,- tot € 40,- per maand (ga verder met vraag 20)

Vraag 10	Wat is voor u / jou de belangrijkste reden om te sporten? (Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk)

O Sociale redenen, door te sporten heb ik veel contact met anderen mensen
O Medisch redenen, op advies en/ of sporten is goed voor mijn gezondheid
O De liefde voor de sport zelf
O Sport is mijn manier van ontspanning en tevens een uitlaadklep
O Anders, namelijk:……..
……

Vraag 11	Hoeveel sporten beoefent u / je?

O 1
O 2
O 3
O 4
O Meer dan 4

Vraag 12	Welke sport(en) beoefent u / je ? (Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk)

O Individuele sport, namelijk……
O Duo sport, namelijk……...
O Teamsport, namelijk……..

Vraag 13	In welk verband doet u / doe je aan sport? (Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk)

O Recreatief verband
O Georganiseerde sport (verenigingen)
O Commerciële Sport (bijvoorbeeld fitness)
O School en/of instelling
O Anders, namelijk:……..
……

Vraag 14	Hoeveel uur per week besteedt u/ besteed je aan sport (exclusief reistijd)?

O Minder dan 1 uur per week
O 1 tot 2 uren per week
O 2 tot 3 uren per week
O 3 tot 4 uren per week
O 4 uren of meer per week

Vraag 15	Doet u / doe je aan aangepast sporten binnen de gemeente Gaasterlân-Sleat?

O Nee, ik maak gebruik van het reguliere sportaanbod
O Nee, ik maak gebruik van aangepast sporten in een andere gemeente
O Ja, ik maak gebruik van het ‘’aangepast sporten’’ sportaanbod

Vraag 16	Welke afstand legt u / leg je gemiddeld af, van uw/jouw woonplaats tot de sport-voorziening, om te kunnen sporten?

O Minder dan 1 kilometer
O Tussen 1 en 5 kilometer
O Tussen 5 en 10 kilometer
O Tussen 10 en 15 kilometer
O Meer dan 15 kilometer

Vraag 17	Hoe legt u/leg je deze afstand af? (Bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk)

O Te voet
O Op de fiets
O In een auto
O Met een taxi
O Met het openbaar vervoer Anders,
O Anders, namelijk:……

Vraag 18	Hoe hoog zijn uw/jouw eigen netto kosten (exclusief vervoer), voor deelname aan sportactiviteiten, per jaar?

O Minder dan € 50,- per jaar
O € 50,- tot € 100,- per jaar
O € 100,- tot € 200,- per jaar
O € 200,- tot € 500,- per jaar
O € 500,- per jaar of meer

Vraag 19	Hoe hoog zijn uw/jouw eigen netto kosten, voor vervoer van en naar sportactiviteiten, per jaar?

O Minder dan € 50,- per jaar
O € 50,- tot € 100,- per jaar
O € 100,- tot € 200,- per jaar
O € 200,- tot € 500,- per jaar
O € 500,- per jaar of meer

Stellingen

De volgende vragen zijn als stelling geformuleerd. U/Je kunt/kan uw/jouw antwoord kenbaar maken door de keuze te maken uit de volgende vier antwoordmogelijkheden.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Onder goed wordt verstaan: naar uw tevredenheid, volgens uw wens

Vraag 20	Het sportaanbod in mijn gemeente is goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 21	De begeleiding tijdens de sportactiviteiten is goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 22	De accommodaties waar de sportactiviteiten plaatsvinden, zijn goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 23	De faciliteiten(sanitair,toegankelijkheid, materialen , consumpties etc) bij sportactiviteiten zijn goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 24	De duur van de verschillende sportactiviteiten is goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 25	Het aantal verschillende sportactiviteiten dat voor mij wordt aangeboden is goed.

O Volstrekt mee oneens O Mee oneens O Mee eens O Volstrekt Mee eens

Op of aanmerkingen ;
……
……

Vraag 26	Hoe frequent moeten sportactiviteiten worden aangeboden?

O Sportactiviteiten zouden dagelijks moeten worden aangeboden
O Sportactiviteiten zouden wekelijks moeten worden aangeboden
O Sportactiviteiten zouden twee wekelijks moeten worden aangeboden
O Sportactiviteiten zouden maandelijks moeten worden aangeboden

Op of aanmerkingen ;
……
……..

Vraag 27	Heeft u nog op en aanmerkingen met betrekking tot dit onderzoek?

……
……

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Graag vóór 30 maart 2008 retourneren aan:
Gemeente Gaasterlân-Sleat
Antwoordnummer 1790
8500 VH BALK

(een postzegel is NIET nodig)

Bijlage 3
Rapportage Sport en Beweeggedrag (nulmeting)

Rapportage sport- en beweegdeelname

1.1 Inleiding

De vragenlijst is opgezet met als doel enkel en alleen het huidige sport- en beweeggedrag in kaart te brengen van de inwoners van de gemeente Gaasterlân-Sleat. Hierbij wordt niet dieper ingezoomd op bijvoorbeeld de motivatie of andere redenen waarom mensen wel of niet aan sporten en bewegen doen. Ook worden geen verbanden gelegd in afkomst van de ondervraagden. De vragenlijst is bedoeld om de doelgroep te kunnen monitoren in haar sport- en beweeggedrag en zodoende de nodige onderbouwing en argumentatie te vinden of het uiteindelijke uitvoeringsprogramma van de sportnota of de gewenste doelstellingen resultaten ook gehaald worden. Voor de totstandkoming van de sportnota heeft de gemeente aangegeven in de nulmeting niet te veel te willen verdiepen in de achterliggende gedachten om wel of niet aan sporten en bewegen te doen.

Om tot een goede vragenlijst te komen, die tevens makkelijker te vergelijken is met resultaten van andere bestaande onderzoeken en meetinstrumenten, is gebruik gemaakt van bestaande vragenlijsten. De twee vragenlijsten die als basis gediend hebben, is de vragenlijst die gebruikt wordt voor het monitoren van de Buurt Onderwijs Sportimpuls (het meetinstrument de BOS-kompas) en de vragenlijst van Kies voor Hart en Sport. In de bijlage is de gehanteerde vragenlijst terug te vinden.

In deze bijlage wordt de afgenomen nulmeting uiteengezet. Hierbij is het huidige sport- en beweeggedrag voor de jeugd (basisschool en middelbare school) en voor volwassenen van 50 jaar en ouder in de gemeente achterhaald. De gemeente Gaasterlân-Sleat heeft zelf voor de lichamelijk beperkten in de gemeente een nulmeting uitgevoerd.

1.2 Het veldwerk

In samenwerking met de gemeente Gaasterlân-Sleat zijn drie vragenlijsten tot stand gekomen: een voor de 50-plussers, een voor de leerlingen van de basisscholen en een voor de scholieren van de middelbare school. De vragenlijst voor de leerlingen van de basisschool en de scholieren is hetzelfde op het taalgebruik na. De vragenlijst voor de jeugd en de vragenlijst voor de 50-plussers zijn op zestien vragen identiek. Daarnaast hebben beide vragenlijst nog vier extra doelgroepgerichte vragen.

Jeugd

De jeugd is benaderd via een vijftal basisscholen (CBS De Bolster, CBS De regenboog, CBS de Skeakel, CBS De Wâlikker) en een middelbare school (CSG). Per basisschool zijn 30 enquêtes verstuurd: tien voor groep vier, tien voor groep zes en tien voor groep acht. Op de middelbare school zijn 40 enquêtes verstuurd: tien voor de scholieren uit jaar één, tien voor jaar twee, tien voor jaar drie en tien voor jaar vier. In tabel 1.1 is de respons per school getoond.

Tabel 1.1: veldwerkaantal per school

School	Groep 4	Groep 6	Groep 8	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
CBS de Bolster	10	10	10				
CBS de regenboog	5	9	8				
CBS De Skeakel	4	5	5				
CBS De Wâlikker	0	10	17				
De Toekomst	10	10	10				
CSG (middelbare)				10	10	10	4
	123			**34**			
	157						

Volwassenen vanaf 50 jaar

Een deel van de inwoners van de gemeente Gaasterlân-Sleat die de leeftijd van 50 zijn gepasseerd, hierna te noemen als 50-plussers, hebben per post een brief, vragenlijst en een antwoordenvelop thuis gekregen. Door middel van de antwoordenvelop hebben ze de vragenlijst retour gezonden. In totaal zijn 1200 50-plussers benaderd en 419 vragenlijsten retour ontvangen. Dit betekent een respons van 35%.

1.3 Uitkomsten jeugd

In deze paragraaf wordt gekeken naar de sportdeelname van de jeugd (hierna te noemen als jeugd of kinderen). Waar komt de jeugd vandaan, hoeveel doen ze aan sporten en bewegen en welke sporten beoefenen ze? En, misschien nog wel belangrijker; voldoen ze aan de beweegnorm? De jeugd is gevraagd of ze aan sporten en bewegen doen. Hierbij is verder geen nadere definitie van sport en/of bewegen genoemd. Op die vraag geeft 97% bevestigd antwoord en 3% ontkennend. Absoluut gezien gaat dit om respectievelijk 152 kinderen en 5 kinderen die ‘sporten en bewegen’. Later in dit hoofdstuk zal blijken of ze een keer per week sporten of misschien wel zeven keer per week. De scholieren van de middelbare school geven allemaal aan dat ze ‘aan sport doen’.

In de volgende subparagrafen worden achtereenvolgens behandeld: de demografische gegevens, de niet-sporters, de sporters, de soorten sporten, de gemeente Gaasterlân-Sleat en een subparagraaf met gemis in de gemeente en overige opmerkingen.

1.3.1 Demografische gegevens

In deze subparagraaf worden geslacht, de leeftijd en de woonplaats behandeld. Bij deze uitkomsten staat 100% gelijk aan het totaal aantal respondenten, namelijk 157. In sommige gevallen is niet door iedereen het antwoord ingevuld, waardoor het totaal niet op 157 komt.

Geslacht

Iets meer jongens, dan meisjes, hebben de vragenlijst op de basisschool en de middelbare school ingevuld. De meisjes geven iets vaker aan dat ze aan sport doen, vergeleken met de jongens.

Tabel 1.2: Geslacht

Geslacht	%
Jongen	53% (83)
Meisje	47% (74)

Leeftijd

Eerder is aangetoond in tabel 1.1 dat iets meer enquêtes ingevuld zijn door kinderen uit groep 8. Het is dan ook niet opvallend dat het merendeel van kinderen twaalf jaar oud is.

Naast de verdeling van de leeftijd is gekeken in hoeverre de kinderen per leeftijd aan sport doen. Een aantal kinderen van 11 en 12 jaar oud sporten niet. Alle overige kinderen geven aan dat ze aan sport doen.

Tabel 1.3: Leeftijd

Leeftijd	%	Sportdeelname
7 jaar	4% (7)	100% (7)
8 jaar	15% (23)	100% (23)
9 jaar	8% (13)	100% (13)
10 jaar	19% (30)	100% (30)
11 jaar	7% (11)	91% (10)
12 jaar	26% (41)	90% (37)
13 jaar	7% (11)	100% (11)
14 jaar	8% (12)	100% (12)
15 jaar	6% (9)	100% (9)

Woonplaats

Ruim een kwart van de kinderen is woonachtig in Balk. Ook in Bakhuizen (16%) en Oudemirdum (15%) wonen veel kinderen die meegewerkt hebben aan het onderzoek.

Tabel 1.4: Woonplaats

Woonplaats	**%**
Balk	26% (41)
Bakhuizen	16% (25)
Oudemirdum	15% (24)
Wijckel	15% (24)
Oudega	6% (10)
Harich	5% (8)
Rijs	5% (8)
Mirns	3% (6)
Nijemirdum	2% (3)
Kolderwolde	1% (2)
Hemelum	1% (1)
Sloten	1% (1)
Sondel	1% (1)

1.3.2 Jeugd geen sportdeelname

Van alle jeugd geeft 3% aan niet aan sporten en bewegen te doen. In deze subparagraaf worden alleen absolute aantallen genoemd, omdat het slechts over vijf personen gaat.

Reden geen sportdeelname

Hoewel het slechts om vijf personen gaat, is toch gevraagd om welke reden zij niet sporten. Vier personen geven aan dat ze andere dingen leuker vinden om te doen, twee noemen dat ze niet goed kunnen sporten en één persoon laat weten dat hij/zij sporten niet leuk vindt. Bij deze vraag konden meerdere antwoorden gegeven worden, waardoor het totaal niet op vijf uitkomt.

Tabel 1.5: Reden geen sportdeelname

Reden geen sportdeelname	**%**
Ik vind andere dingen leuker om te doen	3% (4)
Ik kan niet goed sporten	1% (2)
Ik vind sporten niet leuk	1% (1)

Toekomst sporten

Twee kinderen geven aan ook in de toekomst niet te willen sporten, twee twijfelen hier nog over en één gaat sowieso in de toekomst sporten. De redenen om de toekomst te willen sporten zijn verschillend: één noemt dat het goed voor de gezondheid en conditie is en een ander vindt het leuk om te sporten en bewegen.

1.3.3 Jeugd sportdeelname

Bijna alle jeugd, 97%, doet aan sporten en bewegen. Dit zegt nog niets over de frequentie van het sporten en/of de sportduur. Absoluut gezien gaat dit om 152 kinderen. In deze subparagraaf staat 100% gelijk aan 152 kinderen.

Reden sportdeelname

Om welke reden sport de jeugd uit Gaasterlân-Sleat? Willen de ouders graag dat ze sporten of sporten ze omdat ze het zelf leuk vinden? De ruime meerderheid (82%) van de jeugd sport, omdat ze het leuk vinden om te sporten en bewegen. Ook geeft ruim zes van de tien kinderen aan dat het goed voor de gezondheid is en ruim vier van de tien kinderen dat ze sporten om de conditie te verbeteren. Op de vierde plek staat dat bekenden/vrienden dezelfde sport ook beoe-

fenen (38%) en de hekkensluiter van de top vijf is een aantal kinderen die zichzelf goed vinden in de sport die ze beoefenen (35%).
De percentages in onderstaande tabel tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Tabel 1.6: Reden sportdeelname

Reden sportdeelname	**%**
Ik vind het leuk om te sporten en bewegen	82% (125)
Het is goed voor de gezondheid	62% (94)
Conditie verbeteren/ op peil houden/ kracht/ lenigheid	43% (65)
Bekenden/ vrienden beoefenen deze sport ook	38% (58)
Ik ben goed in de sport die ik beoefen	35% (53)
Het is een leuke manier om anderen te ontmoeten	28% (42)
Mijn ouders willen graag dat ik ga sporten en bewegen	14% (22)
Ik krijg meer vrije tijd en kan nu gaan sporten	6% (9)
Anders	6% (6)

Frequentie sporten

De jeugd is gevraagd hoe vaak ze gemiddeld per week sporten. Met sporten wordt verstaan een lichamelijk inspanning van minimaal een uur per dag. Ruim vier van de tien jeugdigen sport minimaal vijf of zes keer per week. De meeste kinderen sporten vier keer per week of minder. De scholieren van de middelbare school sporten iets vaker dan de basisschoolkinderen.

Tabel 1.7: Frequentie sport

Frequentie	**%**	**Basisschool**	**Middelbare school**
8 keer of vaker	14% (22)	14% (17)	15% (5)
7 keer per week	17% (25)	13% (15)	29% (10)
5/6 keer per week	16% (24)	14% (16)	24% (8)
3/4 keer per week	26% (40)	26% (31)	26% (9)
1/2 keer per week	27% (41)	33% (39)	6% (2)
Minder dan 1 keer per week	<1% (1)	<1% (1)	-

Gemiddeld sporten vier van de tien kinderen tussen de 60 en 90 minuten per keer. De middelbare scholieren sporten gemiddeld iets langer vergeleken met de kinderen van de basisschool.

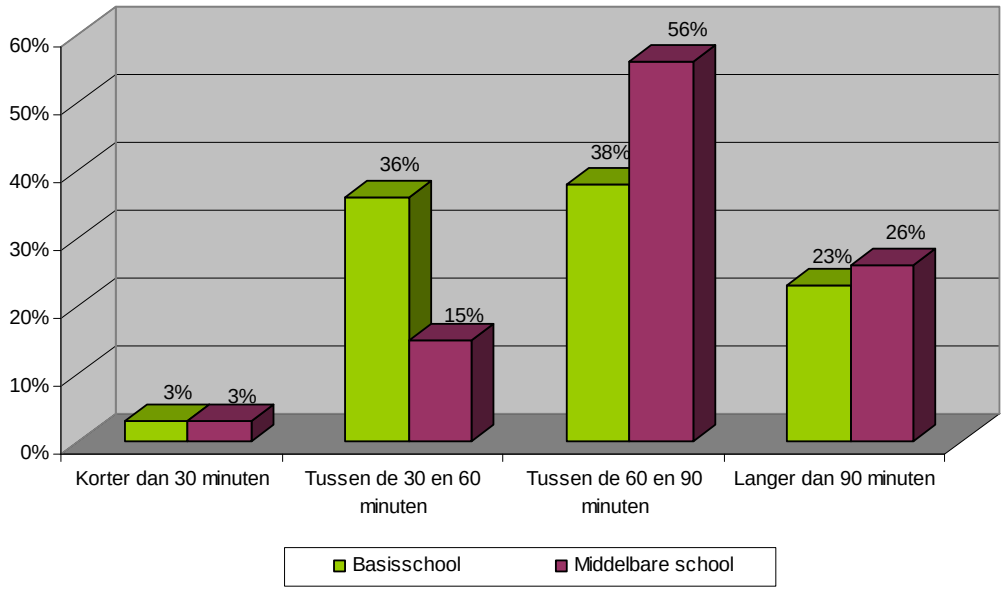

Figuur 1.1: Lengte sportdeelname

Beweegnorm
Om aan de beweegnorm te voldoen moeten kinderen dagelijks, minimaal een uur sporten. Daarnaast moeten de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren en/of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht/lenigheid/coördinatie). Uit de uitkomsten is te achterhalen hoe vaak ze sporten en hoe lang, maar niet of deze activiteiten twee maal per week gericht zijn op het verbeteren en/of handhaven van de lichamelijke fitheid. Die kanttekening genoemd hebbende, is te zien dat ruim twee van de tien (21%) kinderen in de gemeente Gaasterlân-Sleat voldoet aan de beweegnorm. De overige kinderen voldoen hier niet aan, omdat ze niet dagelijks sporten en/of korter dan een uur sporten. Dit percentage kan dus iets lager zijn, omdat wellicht niet iedereen de sport twee maal per week richt op lichamelijke fitheid.

Er is een zichtbaar verschil te zien in de beweegnorm tussen de kinderen van de basisschool en de scholieren van de middelbare school. 17% van de kinderen van de basisschool voldoet aan de beweegnorm, tegenover 35% van de scholieren van de middelbare school.

Sportvereniging

De meeste kinderen, 93%, zijn lid van een sportvereniging. Er zijn geen grote verschillen tussen de schoolgaanden van de basisschool en van de middelbare school.

Tweederde sport in groepsverband en bijna twee van de tien kinderen sport alleen. De overige kinderen sporten zowel in groepsverband als individueel.

Tabel 1.8: Groepsverband/individueel

Groepsverband/individueel	**%**
Ik sport in groepsverband	66% (97)
Ik sport individueel	19% (28)
Ik sport zowel in groepsverband als individueel	15% (21)

Buitenvoorziening

De leerlingen van de basisschool en de middelbare school is gevraagd of ze wel eens gebruik maken van speelvoorzieningen of buitenvoorzieningen en hoe tevreden ze hierover zijn. Ook de niet-sporters zijn hierin meegenomen. Bijna driekwart van de jeugd vindt dat er voldoende sport- en beweegmogelijkheden voor jongeren zijn.

Maar van welke voorzieningen maken ze eigenlijk gebruik? De antwoordcategorieën van de leerlingen van de basisschool zijn iets aangepast ten opzichte van de antwoordcategorieën voor de leerlingen van de middelbare school. Eerst worden de uitkomsten van de basisschool getoond, vervolgens van de middelbare school.

Van alle leerlingen van de basisschool (absoluut gezien 123) geeft 15% (19) aan dat ze geen gebruik maken van een speelvoorziening en heeft 2% (3) de vraag niet ingevuld. Deze uitkomsten hebben zijn buiten beschouwing gelaten. De kinderen van de basisschool spelen voornamelijk op een grasveld. Maar ook een schoolplein met speeltoestellen, voetbalveldje of speelplaats zijn erg in trek bij deze groep.

Tabel 1.9: Speelvoorzieningen basisschool

Speelvoorziening	**%**
Grasveld	51% (52)
Schoolplein met speeltoestellen	50% (51)
Voetbalveldje	50% (51)
Speelplaats	49% (50)
Klim- en klautertoestellen (speeltuin)	26% (27)
Skatebaan	11% (11)
Openbare weg/ verharde weg	2% (2)
Anders	7% (7)

Van alle middelbare scholieren (absoluut 34) geeft 15% (5) aan dat ze geen gebruik maken van een buitenvoorziening en heeft 3% (1) de vraag niet ingevuld. Deze uitkomsten zijn buiten beschouwing gelaten. Te zien is dat de meeste scholieren gebruik maken van een grasveldje (68%) en een voetbalveldje (54%).

Tabel 1.10: Buitenvoorziening middelbare school

Buitenvoorziening	**%**
Grasveld	68% (19)
Voetbalveldje	54% (15)
Skatebaan	18% (5)
Bos	14% (4)
Tennisbaan	14% (4)
Trampoline	7% (2)
Openbare weg/ verharde weg	7% (2)
Anders	12% (3)

Activiteiten

De jeugd is gevraagd hoeveel dagen per week ze een aantal activiteiten uitvoeren. De leerlingen van de basisschool zijn iets meer activiteiten voorgelegd dan de leerlingen van de middelbare school. Per activiteit is gekeken naar welke activiteit het meest genoemd is. Deze uitkomst is vervolgens rood gemaakt.

Te zien is dat muziek luisteren/maken, gamen, internetten, buiten spelen, sporten en bewegen, televisie kijken/radio luisteren, lezen en andere hobby's/bezigheden dagelijks uitgevoerd worden door de meeste leerlingen. Met name het buiten spelen, het sporten en bewegen en het televisie kijken/radio luisteren wordt door de meerderheid dagelijks gedaan.

Tabel 1.11: Activiteiten basisschool

	Nooit	**1/2 dagen**	**2/3 dagen**	**3/4 dagen**	**5/6 dagen**	**Elke dag**
Huiswerk maken	41% (47)	27% (31)	14% (16)	10% (11)	4% (5)	4% (5)
Muziek luisteren/ maken	17% (18)	23% (24)	11% (12)	5% (5)	12% (13)	32% (34)
Gamen	9% (11)	29% (34)	14% (17)	13% (16)	9% (11)	26% (31)
Internetten	9% (11)	22% (26)	11% (13)	13% (16)	13% (16)	32% (39)
Buiten spelen	-	2% (2)	9% (11)	14% (17)	10% (13)	65% (80)
Sporten en bewegen	-	13% (15)	13% (15)	14% (17)	10% (12)	50% (61)
Televisie kijken/ radio luisteren	2% (2)	7% (9)	11% (13)	11% (13)	20% (24)	49% (60)
Lezen	12% (14)	22% (27)	10% (12)	13% (16)	3% (4)	40% (48)
Tekenen/ knutselen	17% (20)	41% (48)	14% (17)	12% (14)	4% (5)	12% (14)
Andere hobby/ bezigheden	13% (15)	15% (17)	15% (17)	12% (13)	12% (13)	33% (38)

Ook de middelbare scholieren hebben aangegeven hoe vaak ze de verschillende activiteiten ondernemen. Muziek luisteren/maken, internetten, sporten en bewegen, televisie kijken/radio luisteren en andere hobbys/bezigheden wordt dagelijks gedaan door de scholieren.

Te zien is dat de scholieren van de middelbare school, vergeleken met de leerlingen van de basisschool, iets minder vaak gamen, maar juist vaker internetten. Het sporten en bewegen wordt ook vaak gedaan door deze groep.

Bowling of kegelen	22% (33)	1% (1)	-	7% (34)
Badminton	17% (26)	4% (6)	1% (1)	7% (33)
Zwemsport (exclusief waterpolo)	14% (22)	6% (9)	1% (1)	7% (32)
Kanovaren	15% (23)	1% (2)	1% (1)	6% (26)
Honkbal / softbal	10% (15)	7% (10)	-	5% (25)
Darts	16% (24)	-	-	5% (24)
Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	8% (12)	5% (8)	1% (1)	5% (21)
Watersport (zeilen / surfen)	9% (13)	5% (7)	-	4% (20)
Hockey	9% (14)	3% (5)	1% (1)	4% (20)
Judo	7% (10)	5% (7)	2% (3)	4% (20)
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	9% (14)	2% (3)	1% (2)	4% (19)
Skiën / langlaufen / snowboarden	10% (15)	3% (4)	-	4% (19)
Schaken	12% (18)	-	-	4% (18)
Fitness (cardio/kracht)	6% (9)	5% (8)	-	4% (17)
Handbal	9% (14)	1% (2)	1% (1)	4% (17)
Motorsport	9% (13)	2% (3)	1% (1)	4% (17)
Biljart/poolbiljart/ snooker	7% (11)	2% (3)	-	3% (14)
Atletiek	3% (4)	5% (7)	1% (2)	3% (13)
Squash	7% (11)	1% (1)	-	3% (12)
Klimsport / bergwandelen	7% (11)	-	-	2% (11)
Midgetgolf	7% (11)	-	-	2% (11)
Jeu de boule / petange	6% (9)	-	1% (1)	2% (10)
Wandelsport (o.a. Nordic Walken/ Sportief Wandelen)	6% (9)	1% (1)	-	2% (10)
Golf	5% (7)	1% (2)	-	2% (9)
Duiksport	2% (3)	3% (5)	-	2% (8)
Aerobics/ steps	3% (5)	1% (2)	-	2% (7)
Beachsport	3% (5)	1% (2)	-	2% (7)
Roeien	3% (5)	1% (1)	-	1% (6)
Fierljeppen	3% (4)	1% (1)	-	1% (5)
Schietsport	3% (4)	-	-	1% (4)
Kaatsen	1% (2)	1% (1)	-	1% (3)
Bridge	-	1% (1)	1% (1)	0% (2)
Waterpolo	-	1% (1)	1% (1)	0% (2)
Koersbal	1% (1)	-	-	0% (1)

1.3.5 Gemeente Gaasterlân-Sleat

Sportlocatie

De meeste sporten worden in Bakhuizen (26%), Balk (39%) en Oudemirdum (21%) uitgevoerd. De antwoorden in de tabel tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Tabel 1.12: Activiteiten middelbare school

	Nooit	1/2 dagen	2/3 dagen	3/4 dagen	5/6 dagen	Elke dag
Huiswerk maken	-	41% (14)	15% (5)	17% (6)	12% (4)	15% (5)
Muziek luisteren/ maken	-	15% (5)	12% (4)	12% (4)	18% (6)	43% (14)
Gamen	29% (10)	29% (10)	6% (2)	9% (3)	12% (4)	15% (5)
Internetten	-	8% (3)	3% (1)	15% (5)	15% (5)	59% (20)
Sporten en bewegen	-	3% (1)	3% (1)	21% (7)	29% (10)	44% (15)
Televisie kijken/ radio luisteren	-	3% (1)	-	6% (2)	18% (6)	73% (24)
Lezen	27% (9)	34% (11)	9% (3)	9% (3)	9% (3)	12% (4)
Andere hobby/ bezighe-den	-	6% (2)	13% (4)	26% (8)	13% (4)	42% (13)

Vervoer naar school

Tweederde van de kinderen gaat met de fiets naar school en ruim een kwart loopt. Absoluut gezien worden zeven kinderen met de auto gebracht, gaan drie met de step en wordt één met een taxibus vervoerd.

Tabel 1.13: Vervoermiddel naar school

Vervoermiddel naar school	%
Met de fiets	66% (103)
Lopend	27% (42) (alleen basisschool)
Met de auto	4% (7)
Met de step	2% (3) (alleen basisschool)
Taxibus	1% (1) (alleen basisschool)

1.3.4 Sporten

De jeugd heeft aangegeven welke sporten ze de afgelopen twaalf maanden hebben beoefend, in welke ze training hebben gekregen en welke sporten ze in competitieverband spelen. De percentages in de tabel tellen niet op tot 100%, omdat ze meerdere antwoorden konden geven. De meeste kinderen doen aan veldvoetbal, recreatief fietsen, zaalvoetbal en schaatsen. Het veld- en zaalvoetbal wordt het meest in competitieverband gespeeld. Ook krijgen veel kinderen training in veld- en zaalvoetbal.

Tabel 1.14: Soorten sporten

Sport	Zelf beoefe-nen	Training	Competitie-verband	Totaal
Veldvoetbal	34% (52)	37% (56)	38% (58)	36% (166)
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	57% (87)	2% (3)	1% (2)	20% (92)
Zaalvoetbal	15% (23)	18% (28)	23% (35)	19% (86)
Schaatsen	34% (52)	9% (14)	3% (4)	15% (70)
Volleybal	17% (26)	14% (22)	13% (19)	15% (67)
Tennis	20% (31)	11% (17)	5% (8)	12% (56)
Korfbal	11% (16)	13% (20)	12% (18)	12% (54)
Hardlopen / joggen / trimmen	26% (40)	7% (11)	1% (2)	12% (53)
Dammen	24% (37)	5% (8)	5% (8)	12% (53)
Gymnastiek / turnen	16% (24)	12% (18)	7% (10)	11% (52)
Paardensport	13% (20)	11% (16)	6% (9)	10% (45)
Basketball	20% (30)	5% (7)	1% (2)	9% (39)
Skaten / skeeleren	22% (34)	2% (3)	-	8% (37)
Danssport	11% (16)	8% (12)	5% (8)	8% (36)
Tafeltennis	22% (34)	1% (1)	-	8% (35)

Tabel 1.15: Sportlocatie

Gaasterlân-Sleat	**%**
Bakhuizen	26% (39)
Balk	39% (59)
Oudemirdum	21% (32)
Wijckel	14% (21)
Harich	10% (15)
Oudega	10% (15)
Sloten	9% (14)
Rijs	7% (11)
Nijemirdum	7% (10)
Sondel	5% (8)
Kolderwolde	2% (3)
Ruigahuizen	1% (2)
Mirns	1% (2)

Er wordt met name in de gemeente zelf gesport, maar een aantal sport ook buiten de gemeente. De zes meest genoemde plaatsen zijn Workum (10%), Heerenveen (10%), Lemmer (7%), Koudum 6%, Sneek (5%) en Joure (5%).

1.3.6 Gemis en overige opmerkingen

Gemis op sportgebied

Vier van de tien kinderen mist nog iets op sportgebied. Van die groep geeft 13% aan dat een zwembad gemist wordt. Absoluut gezien gaat dit om acht kinderen. Ook veldsporten/een goed sportveld, voetbal (vereniging), paardrijden (manege), vechtsport en basketbal wordt vaker dan vijf keer genoemd.

Tabel 1.16: Gemis in de gemeente

Gemis	**%**
Zwembad (overdekt)	13% (8)
Veldsporten/ goed sportveld	12% (7)
Voetbal (vereniging)	10% (6)
Paardrijden/ manege	10% (6)
Kungfu/ judo/ vechtsport	10% (6)
Basketbal	10% (6)
Speelterrein/ speelveldjes (ouders en kinderen)	8% (5)
Tennishal/ tennisbaan (meer)	8% (5)
Hockey	8% (5)
Skeelerbaan/ skatepark	7% (4)
Crossbaan voor fietsen	7% (4)
Voor veel dingen moeten we ver weg/ hier is niks/ weinig	5% (3)
Atletiekbaan/ trimbaan	3% (2)
Anders	22% (13)

Overige opmerkingen

De tien opmerkingen die door de kinderen zijn gemaakt, zijn als volgt:

- langer dan 45 minuten volleyballen, 2 keer genoemd;
- meer speeltoestellen voor de jeugd;
- gemeenten hoeven niet alles aan te bieden/wij kunnen zelf ook veel;
- beter turn- / gymhal;
- manege;
- speeltuin;

- voetbalveldje;
- VV Sleat c1 moet een spelersbus hebben;
- er zijn genoeg basissporten in de gemeente, maar weinig ‘speciale’ sporten.

1.4 50-plussers

Net als bij de jeugd is ook gekeken naar de sportdeelname van de 50-plussers. Hoeveel procent van deze groep doet aan sport en bewegen en welke sporten beoefenen ze dan met name? Van alle volwassenen van boven de 50 jaar doet 74% aan ‘sporten en bewegen’ en 26% niet. Absoluut gezien gaat dit om 312 sporters en 107 niet-sporters. Later in deze paragraaf zal blijken of ze fanatiek aan sporten en bewegen doen of niet.

In de volgende subparagrafen worden achtereenvolgens behandeld; de demografische gegevens, de niet-sporters, de sporters, de soorten sporten, de gemeente Gaasterlân-Sleat en het sportbeleid/gemis/overige opmerkingen.

1.4.1 Demografische gegevens totaal

In deze subparagraaf is behandeld; het geslacht, de leeftijd, de woonplaats, het geboorteland en de hoogst genoten opleiding van de 50-plussers. In deze paragraaf staat 100% gelijk aan het totaal, namelijk 419 50-plussers. In sommige gevallen is niet door elke respondent het antwoord ingevuld; die respondenten zijn buiten beschouwing gelaten.

Geslacht

Iets meer dan de helft van de 50-plussers is een vrouw. Net als bij de jeugd, geven de vrouwen iets vaker aan dat ze aan sport doen (77% vrouwen tegenover 72% bij de mannen).

Tabel 1.17: Geslacht

Geslacht	%
Man	49% (205)
Vrouw	51% (211)

Leeftijd

In onderstaande tabel is een verdeling van de 50-plussers gemaakt per tien jaar. De meeste 50-plussers zijn tussen de 50 en 59 jaar oud, gevolgd door de groep tussen de 60 en 69 jaar. Er is een verdeling per vijf jaar gemaakt, omdat ook een aantal instanties verschillende leeftijdsgrenzen hanteren voor onderzoek en/ of projecten. De meeste 50-plussers zitten in de leeftijdsgroep 50 – 54 jaar. De gemiddelde leeftijd is 64 jaar.

Tevens is per leeftijdscategorie gekeken of men aan sporten en bewegen doet. De senioren tussen de 60 en 69 jaar geven het meest aan dat ze aan sport doen.

Tabel 1.18: Leeftijd

Leeftijd	%	Sportdeelname
50 – 59 jaar	37% (154)	76% (117)
50 – 54 jaar	23% (96)	76% (73)
55 – 59 jaar	14% (58)	76% (44)
60 – 69 jaar	35% (143)	85% (121)
60 – 64 jaar	19% (78)	86% (67)
65 – 69 jaar	16% (65)	83% (54)
70 – 79 jaar	19% (80)	65% (52)
80 – 89 jaar	8% (33)	55% (18)
90+	1% (6)	33% (2)

Woonplaats

De meeste 50-plussers (43%), zijn woonachtig in Balk. Daarnaast komt 16% uit Oudemirdum en 8% uit Bakhuizen. De top vijf wordt afgesloten met Sloten (7%) en Nijemirdum (5%).

Tabel 1.19: Woonplaats

Woonplaats	**%**
Balk	43% (176)
Oudemirdum	16% (65)
Bakhuizen	8% (32)
Sloten	7% (30)
Nijemirdum	5% (20)
Harich	4% (17)
Wijckel	4% (17)
Elahuizen	4% (16)
Sondel	3% (12)
Oudega	2% (7)
Ruigahuizen	2% (7)
Mirns	1% (3)
Rijs	1% (3)
Kolderwolde	0% (2)

Geboorteland

De ruime meerderheid is in Nederland geboren: 2% is in een ander land geboren. De volgende landen zijn genoemd:

- Indonesië, 4 keer genoemd
- Duitsland, 2 keer genoemd
- Engeland, 2 keer genoemd
- Polen, 1 keer genoemd
- Nieuw-Zeeland, 1 keer genoemd

Hoogst genoten opleiding

Drie van de tien 50-plussers heeft het MBO afgerond, 23% het Vmbo (vroegere mavo) en 19% het hbo. Hoe hoger men opgeleid is, hoe vaker aangegeven is dat aan sport gedaan wordt.

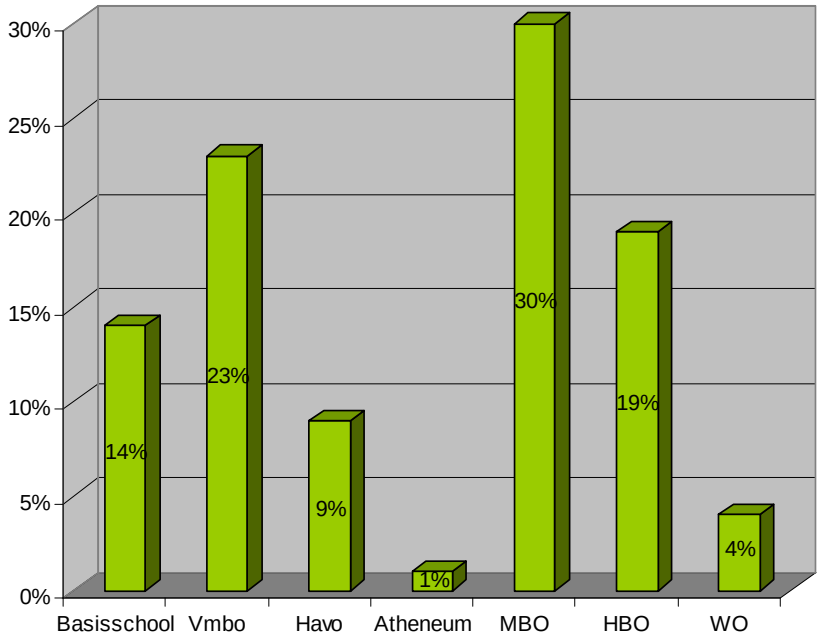

Figuur 1.2: Hoogst genoten opleiding

1.4.2 50-plussers geen sportdeelname

Ruim een kwart van de 50-plussers (26%/107) geeft aan niet aan sport en bewegen te doen. In deze paragraaf staat 100% gelijk aan het totale aantal niet-sporters, namelijk 107 50-plussers. In sommige gevallen is niet door elke respondent het antwoord ingevuld; die respondenten worden buiten beschouwing gelaten.

Reden geen sportdeelname

De niet-sporters geven verschillende redenen voor het niet sporten. Aangezien de 50-plussers meerdere antwoorden konden geven, telt het totaal van de tabel niet op tot 100%.

Tabel 1.20: Reden geen sportdeelname

Reden geen sportdeelname	%
Ik vind andere dingen leuker om te doen	31% (33)
Ik mag niet sporten van dokter/ik heb lichamelijke klachten	26% (28)
Ik vind sporten niet leuk	13% (14)
Het kost te veel geld	11% (12)
Ik heb geen tijd om te sporten	11% (12)
Ik kan niet goed sporten	9% (10)
Vanwege mijn leeftijd	8% (9)
De sport die ik wil beoefenen wordt hier niet aangeboden	7% (8)
Ik heb al veel beweging (op werk/fiets/loop/wandel veel)	7% (8)
Anders	13% (14)

De meeste 50-plussers geven aan dat ze zich liever bezighouden met andere dingen (31%) of geven aan dat ze niet mogen sporten/lichamelijke klachten hebben. Andere redenen om niet te sporten zijn dat ze het sporten niet leuk vinden (13%), het teveel geld kost (11%) of dat ze geen tijd hebben om te sporten (11%).

Slechts 7% van de 50-plussers (absoluut 8) geeft aan niet te sporten, omdat de sport niet aangeboden wordt. Deze personen zijn niet woonachtig in één plaats, maar verdeeld over de gemeente (Balk 4, Oudemirdum 2, Sondel 1 en Wijckel 1).

Toekomst sporten

De niet-sporters zijn gevraagd of ze in de toekomst wel weer willen sporten. De meesten geven aan dat niet de bedoeling is, maar 23% wil dat in de toekomst wel weer graag doen en 14% twijfelt hierover. De 50-plussers in deze groep geven verschillende redenen aan waarom ze nu niet sporten.

Tabel 1.21: Toekomst sporten

Toekomst sporten	%
Ja	23% (25)
Nee	60% (64)
Weet ik niet	14% (15)
Niet ingevuld	3% (3)

De 50-plussers die aangegeven hebben in de toekomst wel weer te willen sporten en de 50-plussers die hier nog over twijfelen, is gevraagd aan te geven wat de reden daarvoor is. Aangezien de 50-plussers meerdere antwoorden konden geven, telt het totaal van de tabel niet op tot 100%.

De meesten geven aan dat ze in de toekomst (misschien) weer willen sporten, omdat het goed is voor de gezondheid. Op de tweede plaats staat het verbeteren van de conditie en de hekkensluiter van de top drie is: ‘omdat sporten en bewegen leuk is’.

Tabel 1.22: Reden toekomst sporten

Reden toekomst sporten	**%**
Het is goed voor de gezondheid	58% (23)
Conditie verbeteren/op peil houden/kracht/lenigheid	38% (15)
Ik vind het leuk om te sporten en bewegen	23% (9)
Het is een leuke manier om anderen te ontmoeten	20% (8)
Op advies van huisarts/fysiotherapeut/anderen	20% (8)
Ik krijg meer vrije tijd en kan nu gaan sporten	5% (2)
Ik ben goed in de sport die ik (ga) beoefen(en)	3% (1)
Weet ik niet/ geen antwoord	13% (5)

1.4.3 50-plussers sportdeelname

Bijna driekwart van alle 50-plussers (74%/312) doet wel aan sport en bewegen. In deze paragraaf staat 100% gelijk aan het totale aantal sporters, namelijk 312 50-plussers. In sommige gevallen is niet door elke respondent het antwoord ingevuld; die respondenten worden buiten beschouwing gelaten.

Van de senioren in de leeftijdscategorie 55 tot 65 jaar doet 82% aan sporten en bewegen.

Reden sportdeelname

Wat is de reden om te sporten? Willen ze graag fit blijven of is het op advies van de huistarts/fysiotherapeut of anderen? De meest genoemde reden is vanwege de gezondheid. Bijna acht van de tien 50-plussers in om die reden aan het sporten. Bijna tweederde van de 50-plussers vindt het leuk om te sporten en bewegen. De top drie wordt afgesloten met het verbeteren van de conditie/op peil houden/ kracht/lenigheid. Een andere veelgenoemde reden is, ‘omdat het een leuke manier is om anderen te ontmoeten’.

Tabel 1.23: Reden sportdeelname

Reden sportdeelname	**%**
Het is goed voor de gezondheid	78% (242)
Ik vind het leuk om te sporten en bewegen	65% (203)
Conditie verbeteren/op peil houden/kracht/lenigheid	47% (148)
Het is een leuke manier om anderen te ontmoeten	39% (121)
Op advies van huisarts/fysiotherapeut/anderen	16% (51)
Bekenden/vrienden beoefenen deze sport ook	15% (48)
Ik krijg meer vrije tijd en kan nu gaan sporten	5% (15)
Ik ben goed in de sport die ik (ga) beoefen(en)	4% (12)
Fijn om buiten te zijn/natuur	1% (4)
Door grote tuin tuinier ik elke dag	<1% (1)
Ontspanning	<1% (1)
Weet ik niet/ geen antwoord	3% (8)

Frequentie sporten

De 50-plussers is gevraagd hoe vaak ze de afgelopen twaalf maanden gemiddeld aan sport en bewegen hebben gedaan. Hierbij is genoemd dat onder sport een lichamelijke inspanning van minimaal 30 minuten wordt verstaan (onder andere wandelen, fietsen, tuinieren en huishoudelijk werk).

De ruime meerderheid, 97%, doet minimaal één keer per week aan een lichamelijke inspanning van minimaal 30 minuten. Bijna drie van de tien 50-plussers sport één of twee keer per week.

Tabel 1.24: Frequentie sport

Frequentie	**%**
8 keer of vaker	3% (7)
7 keer per week	17% (46)
5/6 keer per week	24% (63)
3/4 keer per week	24% (63)
1/2 keer per week	29% (77)
Minder dan 1 keer per week	3% (9)

De 50-plussers sporten meestal tussen de 30 en 60 minuten. Een andere grote groep (34%) sport gemiddeld tussen de 60 en 90 minuten per keer.

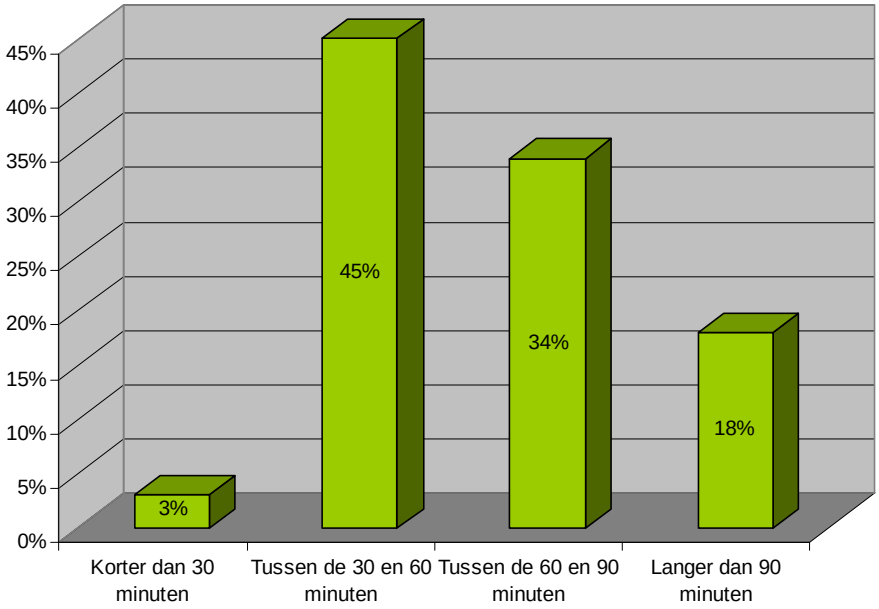

Figuur 1.3: Lengte sportdeelname

Om aan de beweegnorm te voldoen moeten 50-plussers vijf keer per week minimaal een half uur sporten. Kijkend naar de totale groep, dus ook de senioren die helemaal niet aan sporten en bewegen doen, dan is de beweegnorm 30% van alle senioren. De overige groep voldoet hier niet aan, doordat ze niet vijf keer per week sporten en/of gemiddeld korter dan 30 minuten sporten. De groep senioren tussen de 55 tot 65 jaar oud is iets sportiever; van deze groep voldoet 35% aan de beweegnorm.

Als alleen gekeken wordt naar de senioren die überhaupt aan sport doen, voldoet ruim vier van de tien 50-plussers (42%) aan de beweegnorm.

Sportvereniging

Vier van de tien 50-plussers is lid van een sportvereniging. De overige respondenten sporten niet bij een vereniging. De senioren in de leeftijdsgroep 55 tot 65 jaar zijn iets vaker lid van een sportvereniging (43% tegenover 39% van de totale groep).

Bijna een kwart sport in groepsverband en zes van de tien 50-plussers sport individueel. De overige groep sport zowel in groepsverband als individueel. Tevens is gekeken naar het verschil tussen de 50-plussers die lid zijn van een vereniging en de 50-plussers die niet lid zijn van een vereniging. Meteen te zien is dat de 50-plussers die geen lid zijn voornamelijk individueel sporten. De leden sporten vaker in groepsverband of zowel in groepsverband als individueel.

Tabel 1.25: Groepsverband / individueel

Groepsverband/individueel	%	Lid	Geen lid
Ik sport in groepsverband	24% (66)	39% (44)	13% (21)
Ik sport individueel	61% (165)	31% (36)	82% (129)
Ik sport zowel in groepsverband als individueel	15% (41)	30% (34)	5% (7)

1.4.4 Sporten

De 50-plussers hebben aangegeven welke sporten ze de afgelopen twaalf maanden hebben beoefend, in welke ze training hebben gekregen en welke sporten ze in competitieverband spelen. De percentages in de tabel tellen niet op tot 100%, omdat de 50-plussers meerdere antwoorden konden geven.
Recreatief fietsen (gezelligheid) en wandelen zijn vooral in trek bij de 50-plussers in de gemeente Gaasterlân-Sleat. Respectievelijk 22% en 16% van de 50-plussers beoefent die sporten (zelf, in training en/of in competitieverband). Deze sporten worden weinig in training- of competitieverband uitgevoerd. Ook het schaatsen (6%), zwemmen (6%) en fitness (5%) is de laatste twaalf maanden regelmatig uitgevoerd door de 50-plussers.

Training wordt het meest gekregen in gymnastiek, het tennissen en golfen gebeurt veelal in competitieverband.

Tabel 1.26: Soorten sporten

Sport	Zelf beoefenen	Training	Competitie verband	Totaal
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	64% (201)	2% (6)	1% (2)	22% (209)
Wandelsport (o.a. Nordic Walken/ Sportief Wandelen)	46% (145)	2% (6)	0% (1)	16% (152)
Schaatsen	15% (48)	2% (6)	-	6% (54)
Zwemsport (exclusief waterpolo)	14% (45)	3% (9)	-	6% (54)
Fitness (cardio/kracht)	9% (28)	4% (14)	1% (2)	5% (44)
Tennis	7% (22)	2% (6)	4% (11)	4% (41)
Golf	6% (19)	3% (10)	4% (11)	4% (40)
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	9% (28)	1% (4)	0% (1)	4% (33)
Biljart/poolbiljart/ snooker	6% (20)	1% (4)	3% (8)	3% (32)
Gymnastiek / turnen	4% (14)	5% (15)	1% (2)	3% (31)
Hardlopen / joggen / trimmen	6% (20)	3% (10)	-	3% (30)
Watersport (zeilen / surfen)	9% (27)	-	0% (1)	3% (28)
Volleybal	2% (5)	3% (10)	2% (7)	2% (22)
Veldvoetbal	3% (8)	2% (5)	2% (6)	2% (19)
Paardensport	4% (13)	1% (4)	0% (1)	2% (18)
Dammen	3% (10)	-	2% (7)	2% (17)
Bridge	3% (9)	0% (1)	1% (4)	1% (14)
GALM / SCALA	1% (4)	2% (7)	1% (2)	1% (13)
Skiën / langlaufen / snowboarden	4% (12)	-	-	1% (12)
Skaten / skeeleren	3% (10)	1% (2)	-	1% (12)
Badminton	3% (8)	1% (3)	0% (1)	1% (12)
Aerobics/ steps	2% (5)	2% (7)	-	1% (12)
Jeu de boule / petange	3% (10)	-	0% (1)	1% (11)
Schaken	2% (7)	0% (1)	1% (2)	1% (10)
Danssport	2% (6)	1% (3)	0% (1)	1% (10)
Klimsport / bergwandelen	3% (9)	-	0% (1)	1% (10)
Koersbal	1% (4)	-	2% (5)	1% (9)
Bowling of kegelen	3% (8)	-	-	1% (8)
Kaatsen	1% (3)	0% (1)	1% (2)	1% (6)
Kanovaren	2% (6)	-	-	1% (6)
Schietsport	2% (5)	-	-	1% (5)

Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	1% (2)	1% (2)	-	0% (4)
Roeien	1% (3)	-	-	0% (3)
Tafeltennis	1% (3)	-	-	0% (3)
Judo	1% (2)	0% (1)		0% (3)
Atletiek	1% (2)	0% (1)	-	0% (3)
Fierljeppen	1% (2)	-	-	0% (2)
Midgetgolf	1% (2)	-	-	0% (2)
Motorsport	1% (2)	-	-	0% (2)
Squash	0% (1)	-	-	0% (1)
Mijn sport is niet genoemd	2% (7)	-	-	1% (7)

1.4.5 Gemeente Gaasterlân-Sleat

Sportlocatie

De meeste sporten worden in Balk (42%), Oudemirdum (28%) en Bakhuizen (10%) uitgevoerd. Uit deze drie plaatsen komen ook de meeste respondenten, dus dit is niet opvallend. De antwoorden in de tabel op de volgende pagina tellen niet op tot 100%, omdat men meerdere antwoorden kon geven.

Tabel 1.27: Sportlocatie

Gaasterlân-Sleat	**%**
Balk	42% (114)
Oudemirdum	28% (76)
Bakhuizen	10% (26)
Wijckel	8% (22)
Sloten	7% (20)
Harich	6% (16)
Nijemirdum	6% (15)
Rijs	5% (13)
Oudega	4% (12)
Ruigahuizen	3% (8)
Sondel	3% (7)
Elahuizen	2% (6)
Mirns	1% (4)

Bijna de helft van de 50-plussers geeft aan ook buiten de gemeente te sporten. De senioren in de leeftijdsgroep 55 tot 65 jaar sporten iets vaker buiten de gemeente. In onderstaande tabel is te zien hoeveel 50-plussers per woonplaats buiten de gemeente sport. In Oudega en Ruigahuizen sporten alle 50-plussers in een andere gemeente. Echter, deze uitkomsten dienen met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd aangezien het respectievelijk om vier en twee 50-plussers gaat.

Tabel 1.28: Buiten gemeente sporten vs. woonplaats

Woonplaats	**Ja**	**Nee**
Balk	52% (57)	48% (52)
Oudemirdum	59% (26)	41% (18)
Bakhuizen	50% (10)	50% (10)
Sloten	39% (9)	61% (14)
Nijemirdum	62% (8)	38% (5)
Harich	46% (6)	54% (7)
Wijckel	38% (3)	62% (5)
Elahuizen	42% (5)	58% (7)
Sondel	63% (5)	37% (3)
Oudega	100% (4)	-

Ruigahuizen	100% (2)	-
Mirns	50% (1)	50% (1)
Rijs	67% (2)	33% (1)
Kolderwolde	50% (1)	50% (1)

Buiten de gemeente gaat men het meest naar Workum, Lemmer, Heerenveen of Joure.

Tabel 1.29: Overige sportplaatsen

Overige plaatsen	**%**
Workum	11% (31)
Lemmer	8% (21)
Heerenveen	6% (17)
Joure	4% (10)
Sneek	3% (7)
Woudsend	3% (7)
Spannenburg	2% (5)

Maar om welke reden zoeken zij hun heil buiten de gemeente Gaasterlân-Sleat? Van alle 50-plussers die buiten de gemeente sporten, laat de helft weten dat de beoefende sporten niet door de gemeente Gaasterlân-Sleat aangeboden wordt. Een iets kleiner deel (17%) vindt de sportaccommodaties buiten de gemeente beter.

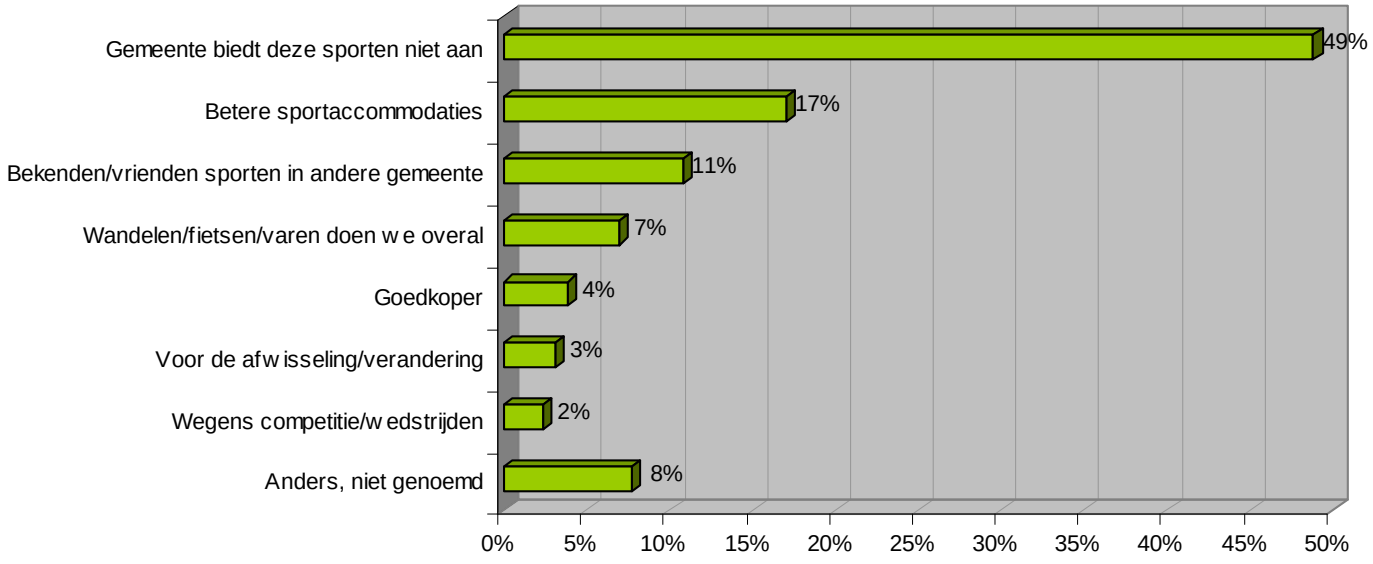

Figuur 1.4: Reden sporten buiten gemeente

Van de groep, die aangeven heeft (absoluut 63) dat ze elders sporten, omdat de sport niet aangeboden wordt in de gemeente Gaasterlân-Sleat, is gekeken naar welke sporten ze dan beoefenen. Vanwege welke sporten zoeken zij hun heil in een andere gemeente?

In de tabel valt meteen op dat de zwemsport iets hoger staat vergeleken met het totaalbestand van de 50-plussers. Dit is verklaarbaar, omdat de gemeente Gaasterlân-Sleat geen eigen zwembad heeft. Het fietsen en wandelen zijn wel sporten die in de gemeente Gaasterlân-Sleat beoefend kunnen worden, dus om die reden hoeven ze niet naar een andere gemeente toe.

Tabel 1.30: Soorten sporten van 50-plussers die buiten de gemeente sporten

Soorten sporten van 50-plussers die buiten de gemeente sporten	Zelf beoefenen	Training	Competitie verband	Totaal
Fietsen (gezelligheid / recreatief)	73% (46)	2% (1)	-	25% (47)
Wandelsport (o.a. Nordic Walken/ Sportief Wandelen)	70% (44)	2% (1)	-	24% (45)
Zwemsport (exclusief waterpolo)	42% (27)	11% (7)	-	18% (34)
Schaatsen	29% (18)	6% (4)	-	12% (22)
Tennis	11% (7)	2% (1)	6% (4)	6% (12)
Wielrennen / mountainbiken / toerfietsen	13% (8)	3% (2)	-	5% (10)
Fitness (cardio/kracht)	8% (5)	5% (3)	-	4% (8)
Hardlopen / joggen / trimmen	5% (3)	8% (5)	-	4% (8)
Skiën / langlaufen / snowboarden	11% (7)	-	-	4% (7)
Biljart/poolbiljart/ snooker	5% (3)	-	3% (2)	3% (5)
Watersport (zeilen / surfen)	8% (5)	-	-	3% (5)
Gymnastiek / turnen	6% (4)	-	-	2% (4)
Bridge	5% (3)	-	2% (1)	2% (4)
Skaten / skeeleren	5% (3)	2% (1)	-	2% (4)
Klimsport / bergwandelen	5% (3)	-	-	2% (3)
Aerobics/ steps	2% (1)	3% (2)	-	2% (3)
Jeu de boule / petange	5% (3)	-	-	2% (3)
GALM / SCALA	2% (1)	2% (1)	2% (1)	2% (3)
Volleybal	-	2% (1)	2% (1)	1% (2)
Paardensport	3% (2)	-	-	1% (2)
Kaatsen	2% (1)	-	2% (1)	1% (2)
Danssport	2% (1)	2% (1)	-	1% (2)
Vecht- en verdedigingsporten (exclusief judo)	2% (1)	2% (1)	-	1% (2)
Judo	2% (1)	2% (1)	-	1% (2)
Golf	2% (1)	-	-	1% (2)
Badminton	2% (1)	-	-	1% (1)
Dammen	2% (1)	-	-	1% (1)
Dammen	2% (1)	-	-	1% (1)
Koersbal	2% (1)	-	-	1% (1)
Bowling of kegelen	2% (1)	-	-	1% (1)
Kanovaren	2% (1)	-	-	1% (1)
Schietsport	2% (1)	-	-	1% (1)
Bowling of kegelen	2% (1)	-	-	1% (1)
Tafeltennis	2% (1)	-	-	1% (1)
Mijn sport is niet genoemd	2% (2)	-	-	1% (2)

Sportaccommodaties gemeente Gaasterlân-Sleat

De helft van de 50-plussers is tevreden over de sportaccommodaties: 4% vindt deze uitstekend en 46% vindt deze goed. Van de andere helft geeft de meerderheid (33%) aan dat de sportaccommodaties voldoende zijn, maar wel beter kunnen. Tot slot, 17% is ontevreden over de accommodaties.

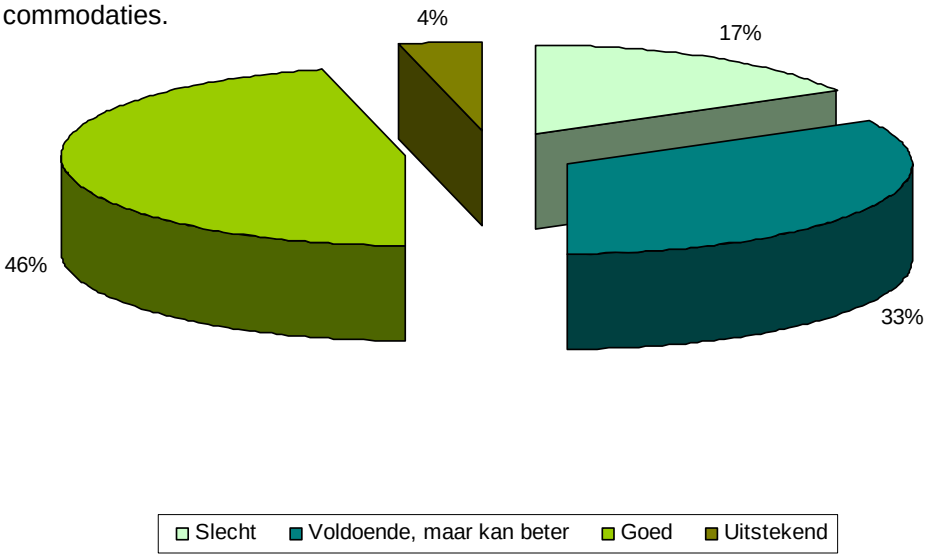

Figuur 1.5: Waardering sportaccommodaties gemeente

De 50-plussers die ontevreden over een accommodatie zijn, hebben ook aangegeven om welke accommodatie dit gaat. Met name het zwembad (inwoners uit Balk 6x, Oudemirdum, Harich, 2x onbekend) en de sporthal en het dorpshuis in Oudemirdum kan verbeterd worden. In de tabel op de volgende pagina is het volledige overzicht getoond.

Het is opvallend dat een zwembad als slechte accommodatie in de gemeente Gaasterlân-Sleat genoemd wordt, aangezien er geen zwembad in de gemeente is. Of deze groep heef het over een zwembad in een andere gemeente, of deze groep mist een zwembad en vindt het daardoor een ‘slechte accommodatie’.

Tabel 1.31: Slechte accommodaties

Slechte accommodaties	**Absoluut**
Zwembad	10
Sporthal/ sportzaal Oudemirdum	8
Dorpshuis Oudemirdum	7
Sportterrein 't Waldstreffen	3
Sporthal Balk	3
Tennis Bakhuizen	3
Sportschool/ fitness (woonachtig in Oudemirdum)	2
Gymnastiekhal	1
Sporthal De Trime	1
Biljartzaal Bargebeck	1
Korfbalveld Harich	1
Alles	1

Fitnesstoestellen

In sommige plaatsen staan outdoor fitnesstoestellen waarop mensen (jong en oud) allerlei oefeningen kunnen doen. Aan de 50-plussers is gevraagd of ze hier gebruik van gingen maken, indien deze toestellen aanwezig zouden zijn. Van alle 50-plussers verwacht 37% dat ze gebruik gaan maken van deze fitnesstoestellen.

Voornamelijk 50-plussers in de leeftijdsgroep 60 – 69 jaar geven aan gebruik te maken van deze fitnesstoestellen. In onderstaande tabel is de leeftijd van alle 50-plussers samen vergeleken met de groep die gebruik zou maken van de fitnesstoestellen.

Tabel 1.32: Leeftijd gebruik toestel

Leeftijd	Gebruik toestel	Geen gebruik toestel
50 – 59 jaar	39% (42)	61% (67)
60 – 69 jaar	43% (45)	57% (59)
70 – 79 jaar	25% (12)	75% (36)
80 – 89 jaar	24% (2)	86% (12)
90+	0% (0)	100% (1)

Niet iedereen (63%) gaat gebruik maken van outdoor fitnesstoestellen. Van die groep konden de meeste 50-plussers niet aangeven waarom ze dat niet van plan zijn. Bijna een kwart van de groep, die er geen gebruik van gaat maken, geeft aan dat fitness niet zijn/haar sport is of dat outdoor fitnesstoestellen niet zijn/haar interesse hebben. Verder geeft een aantal aan dat ze te oud voor deze toestellen zijn (7%) of dat ze al genoeg bewegen (7%). In de hekkensluiter van de top vijf staat dat door een lichamelijke beperkte/ziekte hier geen gebruik van kan worden gemaakt.

Tabel 1.33: Reden geen gebruik fitnesstoestel

Reden geen gebruik fitnesstoestel	Percentage
Weet niet/geen antwoord	38% (67)
Fitness is niet mijn sport/ heeft niet mijn interesse	24% (42)
Te oud; kan ik niet meer	7% (13)
Ik beweeg al voldoende	7% (12)
Lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening/ ziekte	6% (10)
Geen begeleiding/ ben niet getraind op dat gebied/ blessures	5% (8)
Heb ik zelf/ doe ik thuis	4% (7)
Eerst zien, dan geloven	2% (3)
Het is openbaar/ te bekeken	2% (3)
Buiten fiets/ loop je, maar geen fitness	2% (3)
Te vrijblijvend/ niet genoeg zelfdiscipline	2% (3)
Anders	9% (11)

1.4.6 Sportbeleid, gemis en overige opmerkingen

In deze paragraaf staat 100% gelijk aan het totaal aantal 50-plussers, namelijk 419. In sommige gevallen is niet door elke respondent het antwoord ingevuld; die respondenten zijn buiten beschouwing gelaten.

Sportbeleid

Bijna zes van de tien 50-plussers vindt dat er voldoende aandacht besteed wordt aan het sportbeleid van volwassenen, 16% vindt van niet en een kwart heeft hier geen mening over.

Gemis op sportgebied

Van alle 50-plussers geeft 34% aan dat ze nog iets missen op sportgebied in de gemeente. Van die groep geeft de helft aan dat ze een zwembad missen. Absoluut gezien is dit door 72 50-plussers genoemd. Daarnaast, een (overdekte) sporthal/gymzaal in de omgeving of een tennishal of tennisbaan zou ook gewenst zijn.

Tabel 1.34: Gemis in de gemeente

Gemis	**%**
Zwembad (overdekt)	50% (72)
Sporthal/ gymzalen in de omgeving (overdekt)	15% (22)
Tennishal/ tennisbaan (meer)	6% (9)
Ouderen sporten/ sportbeleid 50+	6% (8)
Skeelerbaan/ skatepark	3% (5)
Wandelclub (inclusief training)	3% (4)
(uitgebreidere) Fitnessmogelijkheden	3% (4)
(betere) Fiets-/ wandelpaden	2% (3)
Atletiekbaan/ trimbaan	2% (3)
Hardloopgroep	1% (2)
Biljarttafels/ biljartcentrum	1% (2)
Groots evenement/ jaarlijks zeskamp	1% (2)
Meer voor kinderen/ jeugd op sportgebied	1% (2)
Meer outdoor faciliteiten	1% (2)
Anders	15% (22)

Verder wordt nog genoemd:

- marathonloop;
- speelterrein/ speelveldjes (ouders en kinderen);
- badminton;
- sporten onder begeleiding;
- gehandicaptensport;
- meer sport gericht op obesitas patiënt;
- jeu de boules baan;
- aandacht voor de individuele sporter;
- (warm) zwembad voor therapeutische doeleinden;
- bowlen;
- rollator oefenterrein (rollatorraces);
- hockey;
- dansen;
- beter onderhoud ruiterpaden;
- attractieve materialen buiten galm om (GALM+);
- langere openingstijden sporthal;
- lagere huur sporthallen;
- zonneweide bij de plas;
- ontplooien en stimuleren wedstrijdprestaties;
- sauna;
- hartsporten;
- tafeltennis.

Opmerkingen

Van alle 50-plussers heeft 17% nog een opmerking gemaakt. In onderstaande tabel zijn deze opmerkingen getoond. Per opmerking is weergegeven hoe vaak deze opmerking gemaakt is.

Tabel 1.35: Opmerkingen 50-plussers

Opmerkingen	**Absoluut**
Aandacht (meer) voor medische/ gehandicapten sport	5
Ik mis wandelpaden/ beter onderhoud wandelpaden	5
Ik mis fietspaden/ mountainbike paden	5
Ik mis fitnessmogelijkheden/ meer	4
Folder/ databank met sportmogelijkheden/ contacten	4

Korting/ gratis/ subsidie voor ouderen	4
Niet te veel subsidiëren qua sport (gemeenschapsgeld)	3
Gemeente hoeft niet alles aan te bieden/ kunt zelf ook veel	3
Volleybalmogelijkheden/ verbetering (materiaal)	3
Betere wegen (veiliger) voor skaten	3
Individuele sporters/ verenigingen gemeentelijke uitlaatklep	3
Jaarlijkse centrale sportdag/ wedstrijden	2
(betere) Sporthal/ turn-/ gymzaal	2
Verbeteren zwembad aan meer (drassig)/ buiten zwemmogelijkheid	2
Voetbal krijgt te veel prioriteit (ook financieel)	2
Meer sport/ bewegen voor ouderen	2
Beter onderhoud sportaccommodaties	2
Verbetering jeu de boules baan	2
Gelijke prijzen voor iedereen	2
Meer speeltoestellen voor de jeugd	1
Trimparcours beter onderhouden	1
Er wordt te veel geld uitgegeven aan andere dingen	1
Verbetering judoclub	1
Sport op school/ in schoolverband	1
Aandacht aan denksport	1
Overdekt zwembad	1
Galm project is erg leuk	1
Meer sportevenementen/ toernooien	1
Goedkoper, drempel is nu erg hoog	1
Denksportclubs aansluiten bij landelijke bonden	1
Rekening houden met dikkere mensen	1
Meer subsidie (voor sportscholen/ verenigingen)	1
Besef kweken dat sporten/ wedstrijden niet on-Bijbels is	1

Bijlage 4
Presentielijst interactieve bijeenkomst 22 september 2009

Deelnemerslijst Interactieve Sessie Sportbeleid

Naam	Vereniging/organisatie	Functie
Trees Bonsel-Krabbe	Gehandicapten Platform	Voorzitter
Jan Reinsma	Voetbalvereniging Balk	Voorzitter
Homme Hoekstra	Voetbalvereniging Balk	-
Hendrik van der Zee	Voetbalvereniging Balk	-
Jannie Bergsma	Meer Bewegen Voor Ouderen	Bestuurslid/deelneemster
Cobi Walstra	Meer Bewegen Voor Ouderen	Leidster m.b.v.o.
Bertus Dijkstra	Watersportvereniging Sleattemermar	Bestuurslid
Coert Winkel	Sportvereniging NOK	Bestuurslid hoofdbestuur
Joop de Vries	Sportvereniging NOK	Bestuurslid hoofdbestuur
Ackelyn Stapensea	CBS De Regenboog / Gemeenteraad	Directeur / Raadslid
Suzanna Bekkema	Sportfederatie BEO	Bestuurslid
Marianne Albada	Sportfederatie BEO	Bestuurslid
Annie Sikkes	MFC de Gearte	Beheerder
Albert de Boer	MFC de Gearte	Voorzitter
Klaas Schotanus	Tennisvereniging Gaasterland	Voorzitter
Lies Paques	Tennisvereniging Gaasterland	Bestuurslid
P. du Bois	GGD	Beleidsmedewerker
-	GGD	-
-	Stichting Mantelzorg GS	-
-	Stichting Mantelzorg GS	-
Dhr. A. Struiving	PCOB afdeling Balk	Secretaris
Mirjam de Gier	Korfbalvereniging DTG	Voorzitter
Fimmy Haagsma	Korfbalvereniging DTG	Voorzitter jeugdcommissie
Dhr. Cöp	KBO Balk / Gemeentelijke Gehandicaptenraad	Secretaris KBO /Lid GHR
-	KBO Balk / Gemeentelijke gehandicaptenraad	-
Jack Bergsma	Korfbalclub Harich	Voorzitter
Freddy Bruinsma	Korfbalclub Harich	Bestuurslid jeugdzaken
Riet Kuipers-Monkelbaan	KBO Bakhuizen	Bestuurslid
Saakje Akkerman	Activit Body Center Balk	Natuurgeneeskundige
Sandra Abma	Activit Body Center Balk	Vrijwillig medewerkster
F. Draayer	Gymnastiekvereniging NOK	Voorzitter
B. Botma	Gymnastiekvereniging NOK	Bestuurslid
Klaas van Dijk	Kaatsvereniging Cannegieter	Voorzitter
Sipke Miedema	Kaatsvereniging Cannegieter	Secretaris
Ypie Attema	Golfclub Gaasterland	Bestuurslid
Siete Horjus	CBS de Bolster	Schoolleider
Agnes Winia	Gymnastiekvereniging de Walde	-
-	Gymnastiekvereniging de Walde	-
S. Visser	Freuleruiters	Voorzitter
Clemens Schuurs	Manuele Therapie Balk	Manueel therapeut
Fopke Drijfholt	SPORT Fryslân	Consulent sportontwikkeling
Wiepke Popkema	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Hoofd Maatschappelijke Zaken
Johan Rietberg	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Beleidsmedewerker
Ingrid Spaan	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Beleidsmedewerker Welzijn
Marieke Nieuwenhuis	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Beleidsmedewerker Sport & Onderwijs
Willem Sprik	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Wethouder
Meint Jelsma	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Wethouder
Jelle Lemstra	Gemeente Gaasterlân-Sleat	Gemeentesecretaris
Johan Apperloo	Gemeenteraad	Raadslid
Hotske Batteram	Gemeenteraad	Raadslid
Meine van Dijk	Gemeenteraad	Raadslid
Frans Veltman	Gemeenteraad	Raadslid

Naam	Vereniging/organisatie	Functie
Jelle Belksma	Gemeenteraad	Raadslid
Joop Meinsma	Gemeenteraad	Raadslid
Ans Hellemons-de Graan	Gemeenteraad	Raadslid
Jeltsje Piersma	Gemeenteraad	Raadslid
Jan K. Volbeda	Gemeenteraad	Raadslid
Kees van Strien	Gemeenteraad	Raadslid
Fedde Trinks	Gemeenteraad	Raadslid
Thijs Vreekamp	Gemeenteraad	Raadslid
Jan Jacob Hoefnagel	Gemeenteraad	Raadslid
Froukje de Haan-Visser	Gemeenteraad	Raadslid
Frank Schmitz	Grontmij	Adviseur Sport
Jochem Knol	Grontmij	Senior Adviseur
Cato de Vries	Timpaan Welzijn	Jongerenwerker
Dhr. Stegenga	Plaatselijk Belang Oudemirdum	Vice voorzitter
Dhr. Roosma	Plaatselijk Belang Oudemirdum	Bestuurslid

Totaal: 68 deelnemers

Verantwoording

Titel:	Gaasterlan-Sleat: Actief en Energiek
Subtitel:	Sportnota Gaasterlân-Sleat 2010-2013
Projectnummer:	273997
Referentienummer:	03/9161
Datum:	21 januari 2010
Auteur(s):	Corrie de Groot, Frank Schmitz
Lay-out:	Maarten Elderenbosch
E-mail adres:	Corrie.degroot@grontmij.nl
Gecontroleerd door:	Jochem Knol
Paraaf gecontroleerd:	
Goedgekeurd door:	Frank Gort
Paraaf goedgekeurd:	
Contact:	Zonnedauw 2 9202 PA Drachten Postbus 91 9200 AB Drachten T +31 512 33 52 33 F +31 512 51 02 00 noord@grontmij.nl www.grontmij.nl

www.grontmij.nl

Grontmij | Vandertuuk
Zonnedauw 2
9202 PA Drachten
Postbus 91
9200 AB Drachten
T (0512) 33 52 33
F (0512) 51 02 00
noord@grontmij.nl
www.leisure.grontmij.com